Европейски съюз

ЕДНА ПОСОКА
МНОГО ВЪЗМОЖНОСТИ
2014-2020

Приложение към Заповед № РД-ОП-118/05.12.2018г.

УТВЪРДИЛ: ...
РЪКОВОДИТЕЛ НА УО
НА ОПОС 2014 - 2020 г.
Заповед за оправомощаване
№ РД-ОП-76/07.08.2018 г.

МИНИСТЕРСТВО НА ОКОЛНАТА СРЕДА И ВОДИТЕ

Главна дирекция „Оперативна програма Околна среда“

Кохезионен фонд на ЕС

НАСОКИ ЗА КАНДИДАТСТВАНЕ

КЪМ ПРОЦЕДУРА № BG16M1OP002-5.003

„МЕРКИ ЗА ПОДОБРЯВАНЕ КАЧЕСТВОТО НА АТМОСФЕРНИЯ ВЪЗДУХ“

по приоритетна ос 5 „Подобряване качеството на атмосферния въздух”
на Оперативна програма „Околна среда 2014-2020 г.”

I. Условия за кандидатстване с проектни предложения за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по програмите, финансирани от Европейските структурни и инвестиционни фондове

1. Наименование на програмата:

Оперативна програма „Околна среда 2014 – 2020 г.“ (ОПОС 2014-2020 г.)

2. Наименование на приоритетната ос:

Подобряване качеството на атмосферния въздух

3. Наименование на процедурата:

Мерки за подобряване качеството на атмосферния въздух

4. Измерения по кодове:

Област на интервенция – 083

Форма на финансиране – 01

Тип на територията – 07

Механизми за териториално изпълнение – 07

5. Териториален обхват:

Територията на Република България – Общини в Република България с нарушено качество на атмосферния въздух (неотговарящи на изискванията на Европейския съюз за нивата на фини прахови частици и азотни оксиди), попадащи в обхвата на следните райони за оценка и управление на качеството на атмосферния въздух (РОУКАВ), които съгласно чл. 9, ал. 3 от *Наредба № 12 от 15 юли 2010 г. за норми за серен диоксид, азотен диоксид, фини прахови частици, олово, бензен, въглероден оксид и озон в атмосферния въздух* се определят със заповед на министъра на околната среда и водите: Югоизточен, Северен/Дунавски, Югозападен, Агломерация-Пловдив и Агломерация-Столична.

6. Цели на предоставяната безвъзмездна финансова помощ по процедурата и очаквани резултати:

Целта на процедурата е да се допринесе за подобряване качеството на атмосферния въздух (КАВ) чрез намаляване наднормените нива на фини прахови частици ($ФПЧ_{10}$) и индиректно на азотни оксиди (NOx) на територията на общини с нарушено качество на въздуха по тези показатели.

Въпреки определените различни източници на замърсяване съгласно общинските програми по чл. 27 от Закона за чистотата на атмосферния въздух (ЗЧАВ), данните от мониторинга на въздуха по показател $ФПЧ_{10}$ показват драстичната разлика в броя на превишенията през летния и през зимния период в почти всички пунктове. Анализи в програмите по чл. 27 от ЗЧАВ показват, че между 50 и 60% от населението използва твърди горива (дърва за огрев (неиз-

сушени) и въглища (нискокалорични)) за отопление, като намаляването на този процент е трудно постижимо, най-вече поради икономически и социални причини.

В рамките на процедурата ще бъдат подкрепени мерки, свързани с извършване на техническа помощ за изпълнението на мерки (интервенции) за подобряване на КАВ, вкл. актуализиране/осъвременяване на данните от извършена инвентаризация на емисии, проучвания, изследвания, информационни и разяснителни кампании. На базата на резултатите от тези мерки (дейности от първи етап на проектите), като втори етап от изпълнението на проектите ще бъдат подкрепени същински инвестиционни мерки, насочени към основен източник на замърсяване с $ФПЧ_{10}$, а именно битовото отопление. В тази връзка, инвестиционните мерки следва да:

- са базирани на резултатите и обосновките от извършени инвентаризации на емисии, проучвания и анализи,

- са адекватни към местните условия,

- адресират битовото отопление като основен източник на замърсяване, идентифициран в общинските програми за КАВ,

- имат принос към разрешаване на проблема на съответната територия,

- попадат в обхвата на мерките от предложението (проекта) на Националната програма за подобряване качеството на атмосферния въздух (2018-2024 г.) (Националната програма) и в допълнение – принос към целите на Националната програма за контрол на замърсяването на въздуха съгл. Директива (ЕС) 2016/2284 *на Европейския парламент и на Съвета от 14 декември 2016 година за намаляване на националните емисии на някои атмосферни замърсители*.

Проектът на Национална програма е разработен въз основа на Споразумение между Министерството на околната среда и водите и Международната банка за възстановяване и развитие, ратифицирано със закон от Народното събрание, с финансиране от ОПОС 2014-2020 г. Документът включва целите, приложимите мерки, които трябва да доведат до подобряване на качеството на атмосферния въздух по показател $ФПЧ_{10}$, сроковете за прилагането на мерките, необходимите финансови средства и отговорните институции. Разработването на Национална програма се регламентира с изменението и допълнението на ЗЧАВ от 27 ноември 2018 г. Програмата подлежи на приемане от Министерски съвет. Проектът на Национална програма е обект на обществено обсъждане и е достъпен на http://www.strategy.bg/PublicConsultations/View.aspx?lang=bg-BG&Id=3846.

Финансовият ресурс в рамките на процедурата ще бъде предоставен с цел да бъдат заменени настоящите неефективни, замърсяващи форми на отопление с алтернативни, високоефективни съвременни такива.

Планираните по процедурата мерки са в съответствие и с общинските програми за качество на атмосферния въздух, разработени в съответствие с чл. 27, ал. 1 от ЗЧАВ и чл. 37, ал. 1 от Наредба № 12/2010 г.

В допълнение, процедурата цели да допринесе директно за постигане целите на Приоритетна ос 5 на ОПОС 2014-2020 г. и в частност за постигане на индикаторите от рамката за изпълнение към оста, както и на целта на Националната програма, а именно – намаляване на замърсяването с $ФПЧ_{10}$.

Мерките по настоящата процедура, заедно с други мерки, подкрепени от различни източници на финансиране по европейски и национални програми, както и със средства от общинския бюджет, се очаква да допринесат за изпълнение ангажиментите на страната по подобряване

управлението на качеството на въздуха, както и на цели, произтичащи от националното законодателство, което транспонира изцяло Директива 2008/50/ЕО *на Европейския парламент и на Съвета от 21 май 2008 година относно качеството на атмосферния въздух и за по-чист въздух за Европа* (Директива 2008/50/ЕО).

Очакваните резултати от изпълнението на дейностите по процедурата са:

- Принос за подобряване качеството на въздуха на територията на общини с нарушено КАВ чрез намаляване на емисиите на $ФПЧ_{10}$ от битовото отопление, както и чрез повишаване на обществената осведоменост.

- Принос към изпълнение ангажиментите на страната в сектора и постигане на цели, произтичащи от европейското и национално законодателство, като същите са обусловени от Решение на Съда на Европейския съюз по дело C-488/15 от 5 април 2017 г. за неспазване на нормите за съдържание на $ФПЧ_{10}$ в атмосферния въздух в агломерации и зони на страната и неизпълнението на задълженията по Директива 2008/50/ЕО по отношение на пределно допустимите стойности на прахови частици в атмосферния въздух.

- Принос за постигане на Специфична цел *„Намаляване замърсяването на атмосферния въздух чрез понижаване количествата на $ФПЧ_{10}$/NOx“* по Приоритетна ос 5 на ОПОС 2014-2020 г.

За целите на настоящата процедура се прилагат следните определения:

- „отоплително устройство“ (или „локален отоплителен топлоизточник“) означава устройство, което излъчва топлинна енергия чрез директен топлообмен или чрез директен топлообмен в комбинация с топлообмен с флуид, с цел да се постигне и поддържа определено ниво на топлинен комфорт в затвореното помещение, в което се намира устройството, евентуално в комбинация с отдаване на топлинна енергия в други помещения, и е оборудвано с един или повече топлогенератори, които преобразуват твърди горива непосредствено в топлинна енергия;

- „дървесна биомаса“ означава биомаса с произход от дървета и храсти, включително нарязани дървени трупи, цепеници, пресован дървен материал под формата на пелети, пресован дървен материал под формата на брикети, и стърготини;

- „изкопаемо твърдо гориво“ означава твърдо гориво, различно от биомаса, включително антрацитни и енергийни въглища, твърди въглища, нискотемпературен кокс, битуминозни въглища, лигнитни въглища, смес от изкопаеми горива или смес от биомаса и изкопаемо гориво;

- „отоплително устройство на газ“ означава локален отоплителен топлоизточник с открита или закрита горивна камера, използващ газообразно гориво;

7. Индикатори[1]:

I. За първи етап на проектните предложения

Тези индикатори се включват в съответното проектно предложение при подаване на формуляра за кандидатстване в ИСУН2020, като за тях се посочва целева стойност, както следва:

[1] Посочват се конкретни изисквания към индикаторите по процедурата, вкл. индикатори, които следва задължително да бъдат включени в проектните предложени, в случай че има такива.

Индикатор за резултат:

Всеки кандидат включва този индикатор в проектното си предложение:

1. Представено предложение за определяне на параметрите на втория етап от проекта на база резултатите от изпълнението на първия етап – брой;

Във формуляра за кандидатстване в ИСУН2020 за базова стойност на индикатора се посочва – 0 бр., а за целева стойност – 1 брой образец (Приложение № 4 към Насоките, част „условия за изпълнение“) на база резултатите от първия етап.

Индикатори за изпълнение:

Всеки кандидат задължително включва в проектното си предложение следните индикатори за изпълнение (в случаите, в които индикаторите отразяват планирани за финансиране дейности в обхвата на проекта по ОПОС 2014-2020 г.):

1. Проекти, насочени към намаляване количествата на $ФПЧ_{10}$ и NOx – брой;

Всяка община ще има правото да подаде само едно проектно предложение. Във формуляра за кандидатстване като базова стойност на индикатора за изпълнение се посочва 0 бр., а като целева стойност – 1 бр. проект.

2. Извършени проучвания на нагласите на населението в рамките на общината – брой;

Във формуляра за кандидатстване като базова стойност на индикатора за изпълнение се посочва 0 бр., а като целева стойност – 1 бр.

3. Проведени разяснителни/обучителни кампании за повишаване осведомеността на населението в общината – брой;

Във формуляра за кандидатстване като базова стойност на индикатора за изпълнение се посочва 0 бр., а като целева стойност, кандидатът посочва броят на кампаниите, планирани за провеждане от съответната община в рамките на проекта.

4. Разработен Механизъм, чрез който кандидатът ще осигури приоритетност на инвестициите в санирани сгради – брой;

Във формуляра за кандидатстване като базова стойност на индикатора за изпълнение се посочва 0 бр., а като целева стойност – 1 бр.

5. Разработен Механизъм, отчитащ приходите от предаването на заменените отоплителни устройства – брой;

Във формуляра за кандидатстване като базова стойност на индикатора за изпълнение се посочва 0 бр., а като целева стойност – 1 бр.

6. Разработена визия за подхода, по който ще бъдат подменяни отоплителните устройства на твърдо гориво – брой;

Във формуляра за кандидатстване като базова стойност на индикатора за изпълнение се посочва 0 бр., а като целева стойност – 1 бр.

В допълнение, в случай че проектното предложение предвижда изпълнението на допълнителна дейност за определяне на средни/ пределни цени, в рамките на първия етап, кандидатът трябва да включи и следния допълнителен индикатор:

1. Разработен документ със средни/пределни цени за отопление за различните алтернативни форми на отопление при подмяна на устройство на дърва и въглища – брой.

Във формуляра за кандидатстване като базова стойност на индикатора за изпълнение се посочва 0 бр., а като целева стойност – 1 бр.

II. За втори етап на проектните предложения

Тези индикатори се включват в съответното проектно предложение при подаване на формуляра за кандидатстване в ИСУН 2020, като за тях се посочва целева стойност „0.00“.

След приключване изпълнението на първия етап, същите индикатори се залагат в предложението за определяне на параметри на втория етап от проекта – Приложение № 4 към Насоките за кандидатстване, част *„условия за изпълнение“* (а в последствие и в искането за изменение на АДБФП), като целевата стойност се определя на база резултатите от изпълнението на първия етап.

Индикатор за резултат[2]:

Всеки кандидат включва следния индикатор в проектното си предложение:

1. Количество на $ФПЧ_{10}$ – тона/година;

Указанията за попълване на базовата и целевата стойност за количество $ФПЧ_{10}$ са представени в Приложение № 7 „Указания за изчисление на целевата стойност на индикатора за резултат за втория етап от изпълнението на проект по процедура „Мерки за подобряване качеството на атмосферния въздух“ по ОПОС 2014-2020 г.“ към Насоките за кандидатстване, част „условия за кандидатстване“.

Индикатори за изпълнение:

Всеки кандидат включва посочения по-долу индикатор в проектното си предложение:

1. Население, обхванато от мерките за намаляване на количествата на $ФПЧ_{10}$ и NOx – лица;

Във формуляра за кандидатстване за базова стойност на индикатора се посочва – 0 лица (бр. жители), а за целева стойност - броят на жителите на съответната община, на чиято територия ще се изпълняват мерките, финансирани по съответния проект (съгл. прогнозни данни от НСИ към 2020 г.).

8. Общ размер на безвъзмездната финансова помощ по процедурата:

Реализацията на дейностите по приоритетна ос 5 „Подобряване качеството на атмосферния въздух“ на ОПОС 2014 – 2020 г. и в частност по настоящата процедура се подпомага финансово от Кохезионния фонд (КФ) на Европейския съюз (ЕС) и с национални средства.

Общият размер на средствата, които могат да бъдат предоставени по процедурата чрез директно предоставяне на безвъзмездна финансова помощ, е 111 442 101,58 лв. (сто и единадесет милиона четиристотин четиридесет и две хиляди сто и един лева и петдесет и осем стотинки) с включен данък върху добавената стойност (ДДС).

[2] Установяването на базовата година, базовата и целевата стойност на индикаторите за резултат, отчитайки обхвата на мерките, допустими за финансиране по програмата, е въз основа на документ *„Управление на качеството на въздуха от общините в България - Методология в помощ на заявленията за финансиране по Приоритетна ос 5 на ОПОС 2014 - 2020 г. Доклад по техническата помощ: Методологии за определяне на базови и целеви стойности на Показателите за резултати; с рамка за избор на мерки“* (Методологията), разработен като резултат от изпълнението на Общо предварително условие № 7 по ОПОС 2014-2020 г.

9. Минимален (ако е приложимо) и максимален размер на безвъзмездната финансова помощ за конкретен проект:

По процедурата не е предвиден минимален размер БФП за конкретен проект.

Максималният размер на проектно предложение с вкл. ДДС е, както следва:

Бургас	12 965 829,11 лв.
Видин	12 453 598,83 лв.
Димитровград	7 555 396,72 лв.
Монтана	10 692 807,22 лв.
Пловдив	13 862 232,11 лв.
Смолян	9 604 317,86 лв.
Столична община	44 307 919,73 лв.

Максималната стойност на ресурса за проектно предложение е определена, като е установен броят на домакинствата на твърдо гориво във всяка една от 7те общини, който е съотнесен към общия брой домакинства на твърдо гориво във всички 25 общини с нарушено КАВ. По този начин е изчислен делът на домакинствата, които се отоплява с дърва/въглища във всяка една от общините-кандидати. Общият ресурс по процедурата е пропорционално разпределен между всички кандидати според този дял.

Максималният размер на допустимите разходи, за които може да бъде предоставена БФП за проектно предложение, включва всички допустими разходи за изпълнение на проекта, вкл. разходите за организация и управление и информация и комуникация, съгласно изискванията на раздел 14 от Насоките за кандидатстване, част „*условия за кандидатстване*“, при спазване на разпоредбите на Постановление № 189 на Министерския съвет от 28.07.2016 г. *за определяне на национални правила за допустимост на разходите по програмите, съфинансирани от Европейските структурни и инвестиционни фондове, за програмен период 2014 – 2020 г. (обн. ДВ. бр.61 от 5 Август 2016г., последно изм. ДВ. бр.68 от 22 Август 2017г.)* (ПМС № 189/2016 г.).

Управляващият орган на ОПОС 2014-2020 г. си запазва правото да не предостави изцяло посочената сума, в случай че проектното предложение не отговаря на изискванията на насоките за кандидатстване, както и в случай че предвидените за изпълнение дейности по проекта изискват по-малък финансов ресурс.

При предоставянето на средства по процедурата, общините-бенефициенти следва да спазват правилата за държавни помощи. По-подробна информация за приложимостта на режима на държавни помощи е представена в раздел 16 „Приложим режим на минимални/държавни помощи (ако е приложимо)“ от Насоките за кандидатстване, *част „условия за кандидатстване“*.

10. Процент на съфинансиране[3]:

Процентът на съфинансиране на БФП по процедурата е както следва: средства от КФ в размер до 85% – 94 725 786,34 лв. (деветдесет и четири милиона седемстотин двадесет и пет хиляди седемстотин осемдесет и шест лева и тридесет и четири стотинки) и национално съ-

[3] Посочва се процентът на безвъзмездната финансова помощ (европейско и национално съфинансиране) и на съфинансирането от страна на бенефициентите (ако е приложимо).

финансиране в размер до 15% – 16 716 315,24 лв. (шестнадесет милиона седемстотин и шестнадесет хиляди триста и петнадесет лева и двадесет и четири стотинки).

Общият размер на БФП за проектно предложение се определя окончателно при сключването на допълнително споразумение към административния договор за БФП за целите на втория етап от проекта, въз основа на данни от резултатите от изпълнението на първия етап от проекта. По процедурата могат да се предоставят до 100% от максималния размер на допустимите разходи.

Няма ограничение по отношение на съфинансирането от страна на кандидата, в случай че същият прецени, че по такъв начин би насърчил участието на по-голям брой домакинства в изпълнението на мерките по проекта.

11. Допустими кандидати:

Допустими кандидати по процедурата са общини с нарушено качество на атмосферния въздух – Бургас, Видин, Димитровград, Монтана, Пловдив, Смолян и Столична община.

Кметовете на общините са отговорни за разработването и изпълнението на програми за намаляване нивата на замърсителите и за достигане на утвърдените норми, съгл. разпоредбите на чл. 27 от ЗЧАВ.

Съгласно Приоритетна ос 5 на ОПОС 2014-2020 г. 28 общини[4] са с нарушено КАВ. Този списък включва общините, на чиито територии има разположени пунктове за мониторинг от Националната система за мониторинг на КАВ (съгласно Заповед № РД-66 от 28.01.2013 г. на министъра на околната среда и водите), данните от които се докладват ежегодно на Европейската комисия в изпълнение на изискванията на Директива 2008/50/ЕО. Същите са обект на наказателна процедура срещу РБългария (процедура по нарушение № 2010/2109 за неспазване на нормите за съдържание на $ФПЧ_{10}$ в атмосферния въздух и неизпълнение на задълженията по Директива 2008/50/ЕО по отношение на пределно допустимите стойности на прахови частици в атмосферния въздух).

Към октомври 2018 г. три от 28те общини (*Девня, Добрич и Пирдоп*) постигат съответствие с нормите, определени в законодателството, в резултат на което 25 общини са с нарушено качество на въздуха и имат ангажимент по разработване на общински програми за КАВ. За дефинирането на допустимите бенефициенти всички 25 общини с нарушено КАВ са обследвани и оценени с „Да“ или „Не“ по две групи критерии – за допустимост и за качество. За да бъдат допустими бенефициенти по настоящата процедура, общините трябва да получат оценка „Да“ кумулативно на всички критерии и от двете групи, както следва:

Критерий за допустимост № 1. Налична е актуална (действаща, приета от съответния общински съвет) общинска програма за КАВ – отчитане наличието на действаща общинска програма за КАВ е критерий доколкото програмите трябва да представят актуална информация за източниците на замърсяване, тяхното разположение и приноса им към нивата на конкретния замърсител (по-конкретно $ФПЧ_{10}$ и NOx). Наличието на действаща програма е необходимо условие за предоставяне на БФП въз основа на актуална информация.

Критерий за допустимост № 2. В общинската програма за КАВ битовото отопление е идентифицирано като основен източник на замърсяване на въздуха – Националните инвентаризации на емисиите (НИЕ) 2016, отчитащи емисиите през 2014 г., изчисляват, че над 50% от

[4] *Асеновград, Благоевград, Бургас, Варна, Велико Търново, Видин, Враца, Девня, Димитровград, Добрич, Гълъбово, Горна Оряховица, Кърджали, Ловеч, Монтана, Несебър, Пазарджик, Перник, Пирдоп, Плевен, Пловдив, Русе, Сливен, Смолян, София, Стара Загора, Хасково и Шумен*

емисиите на $ФПЧ_{10}$ на национално ниво се дължат на битовото отопление и използването на твърди горива, като посочва, че основният източник на емисии на $ФПЧ_{10}$ в българските общини е битовото отопление. Поради тази причина финансирането по настоящата процедура адресира този замърсител като основен.

Критерий за допустимост № 3. В общинската програма за КАВ са предвидени мерки за подмяна на стационарни неефективни отоплителни устройства на твърдо гориво (дърва и въглища) – планирани мерки за подмяна на отоплителни устройства на дърва и въглища в рамките на общинската програма за КАВ е гаранция за съответствие с Националната програма.

Критерий за качество № 1. Общият отчетен брой превишения на пределно допустимите стойности за „средногодишна концентрация на $ФПЧ_{10}$“ и за „среднодененощни нива на $ФПЧ_{10}$“ във всички мониторингови пунктове на съответната община за периода 2011 – 2017 г. надвишава средния, изчислен за всички 25 общини с нарушено КАВ – по отношение на този критерий е изчислен броят превишения на средногодишна концентрация (СГН) на $ФПЧ_{10}$ и на среднодененощни нива (СДН) на $ФПЧ_{10}$ за всяка една община. Средноаритметичният кумулативен брой превишения (СГН+СДН) за 25те общини за периода 2011 – 2017г. е 9,28 броя. Оценка „Да“ получават общините, които имат повече от средноаритметичния брой превишения, т.е. повече от 9,28.

Критерий за качество № 2. Делът на засегнатото население в съответната община надвишава средния за всички 25 общини с нарушено КАВ – по отношение на този критерий е изчислен делът на засегнатото население за всяка една от 25те общини, като е съотнесен броят на жителите, изложени на риск от превишени нива на $ФПЧ_{10}$ (по данни от ОП КАВ) към общия брой жители в общината (по данни от НСИ, 2011) (в %). Изчислен е средноаритметичният дял на засегнатото население за всички 25 общини с нарушено КАВ, който е 47,33%. Оценка „Да“ получават общините, които имат дял на засегнатото население над 47,33%.

Критерий за качество № 3. В общинската програма за КАВ на съответната община са заложени регулаторни мерки – по отношение на този критерий е извършен преглед на ОП КАВ на всяка община и е установено дали в съответната програма има заложени регулаторни мерки (по отношение на битовото отопление) в плана за действие, предвидени като въвеждане на рестрикции и/или на стимули, включително формулирани като кратко-, средно- или дългосрочни мерки.

За да бъдат определени като допустими бенефициенти по процедурата, общините следва да са получили оценка „Да“ едновременно и на трите критерия за допустимост, както и оценка „Да“ едновременно и на трите критерия за качество. Това са общините Бургас, Видин, Димитровград, Монтана, Пловдив, Смолян и Столична община.

На етапа на подаване на проектното предложение кандидатът попълва и представя подписана декларация по образец (Приложение № 3 от Насоките за кандидатстване, част „*условия за кандидатстване*“), че проектът не е физически завършен или изцяло осъществен, независимо дали всички свързани плащания са направени от бенефициента или не, както и за липса на двойно финансиране, с която се декларира, че исканата безвъзмездна финансова помощ не е за финансиране на разходи, които вече са финансирани със средства от ЕСИФ или чрез други инструменти на Европейския съюз, както и с други публични средства, различни от тези на бенефициента. В декларацията се попълва и представя *„Справка за изпълнение на проекти и дейности в сектор „Управление на качеството на атмосферния въздух““*, изпъл-

нявани в период от 10 години преди датата на кандидатстване по процедурата съгласно посочения в нея образец.

Съгласно чл. 2, параграф 2, б. „д“ от Регламент (ЕС) № 1300/2013, **Кохезионният фонд не финансира предприятия в затруднено положение** по смисъла на законодателството в областта на държавните помощи. Съгласно т. 20 от раздел 2.2. „Материално приложно поле Значение на понятието „предприятие в затруднено положение“ от Съобщение на Комисията „Насоки за държавна помощ за оздравяване и преструктуриране на нефинансови предприятия в затруднено положение (2014/C 249/01)[5], едно предприятие се намира в затруднено положение, ако е налице поне едно от следните обстоятелства:

а) в случай на дружество с ограничена отговорност, когато записаният му акционерен капитал е намалял с повече от половината в резултат на натрупани загуби. Такъв е случаят, когато приспадането на натрупаните загуби от резервите (и всички други елементи, които по принцип се считат за част от собствения капитал на дружеството) води до отрицателен сбор, който надвишава половината от записания акционерен капитал.

б) в случай на дружество, при което поне някои от съдружниците носят неограничена отговорност за задълженията на дружеството, когато капиталът, вписан в баланса на дружеството, е намалял на половина поради натрупани загуби.

в) когато предприятието е в процедура по колективна несъстоятелност или отговаря на критериите на вътрешното право, за да бъде подложено на процедура по колективна несъстоятелност по искане на неговите кредитори.

г) когато предприятието не е МСП и през последните две години:

i. съотношението задължения/собствен капитал на предприятието е било по-голямо от 7,5 и

ii. съотношението EBITDA/лихвено покритие на предприятието е било под 1,0.

С подписването на административния договор за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ (АДБФП), всеки бенефициент се задължава да не предоставя финансови средства на предприятия в затруднено положение по смисъла на законодателството в областта на държавните помощи.

12. Допустими партньори (ако е приложимо):

Не се предвижда проектите по процедурата да бъдат изпълнявани с партньори по смисъла на § 1, т. 5 от Допълнителните разпоредби на Постановление № 162 от 5.07.2016 г. *за определяне на детайлни правила за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по програмите, финансирани от Европейските структурни и инвестиционни фондове за периода 2014 – 2020 г. (Обн., ДВ, бр. 53 от 12.07.2016 г.)* (ПМС № 162/2016 г.).

13. Дейности, допустими за финансиране:

Предвидените в проектното предложение дейности трябва да са ясно описани, да са обвързани с целите на проекта и с индикаторите по процедурата.

„Ясно“ е описанието на дейностите, когато:

[5] Настоящият превод на понятието „предприятие в затруднено положение“ е неофициален и следва да се тълкува в оригинал.

- те са недвусмислено формулирани – не се налага тълкуването им, при описанието им не са допуснати противоречия или фактологически грешки; и

- са описани по начин, който позволява същите да бъдат индивидуализирани сред останалите предвидени дейности, и

- тяхното описание съдържа изведен краен резултат от изпълнението им. Дейностите не са описани ясно, ако не би могъл да бъде постигнат посоченият в описанието им краен резултат.

„Обвързаност на дейностите с целите на проекта и с индикаторите по процедурата“ е налице, когато крайният резултат от всички описани дейности в своята съвкупност и съгласно посоченото във формуляра за кандидатстване има принос към постигането на целите на проекта, измерени с индикаторите по процедурата.

13.1. Обхват на процедурата

Настоящата процедура е двуетапна, като първият етап е свързан с изпълнение на дейности за подготовка на втория етап – етап за прилагане на инвестиционни мерки, насочени към намаляване замърсяването на атмосферния въздух с $ФПЧ_{10}$ от битовото отопление чрез подмяна на отоплителни устройства на твърдо гориво (дърва и въглища). Водещ при определянето на обхвата на проекта е приносът на планираните мерки и дейности за постигане на изискванията на Директива 2008/50/ЕО. Включените в проектното предложение мерки/дейности следва да се ограничават до:

13.1.1. подмяна на печки и котли, работещи с твърдо гориво, с друг вид отоплителни устройства: на газ; използващи единствено електричество (с изключение на електросъпротивителни отоплителни устройства и системи[6]); на пелети или друг вид дървесна биомаса/изкопаемо твърдо гориво. **Новите устройства следва да отговарят на специфичните технически параметри, заложени в европейското и национално законодателство: Закон за техническите изисквания към продуктите**, транспониращ *Директива 2009/125/ЕО за създаване на рамка за определяне на изискванията за екодизайн към продукти, свързани с енергопотреблението* (Директива 2009/125/ЕО), в регламентите, приети съгласно чл. 15 от посочената директива, както и в *Наредбата за допълнителните мерки, свързани с прилагането на регламенти, приети съгласно чл. 15 от Директива 2009/125/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 21 октомври 2009 г. за създаване на рамка за определяне на изискванията за екодизайн към продуктите, свързани с енергопотреблението*. За улеснение на кандидатите, в Приложение № 8 от Насоките за кандидатстване, част *„условия за кандидатстване“*, са описани техническите изисквания, на които следва да отговарят новите отоплителни устройства.

Замяната на съществуващи отоплителни устройства с климатични или термопомпени системи следва да е в съответствие с политиката на ЕС[7], водена по отношение на поетапното намаляване на употребата и производството на флуорсъдържащи парникови газове, използвани като конвенционални хладилни агенти във въпросните системи. При избора на климатично и термопомпено оборудване е препоръчително да се отчита вида на хладилния агент, с който работи оборудването, като се избират с приоритет алтернативи на конвенционалните хла-

[6] Уреди, които използват нагревател (реотан) за преобразуване на енергията в полезна топлина, като напр. лъчисто отопление, подово отопление, инфрачервени отоплители, калорифери, маслени радиатори, вентилаторни отоплителни печки и т.н.

[7] Регламент (ЕС) № 517/2014 на Европейския парламент и на Съвета от 16 април 2014 година за флуорсъдържащите парникови газове и за отмяна на Регламент (ЕО) № 842/2006

дилни агенти, работещи с флуоровъглеводороди с нисък или нулев потенциал на глобално затопляне.

13.1.2. подмяна на стационарни индивидуални и многофамилни домакински горивни устройства на твърдо гориво с алтернативни източници на топлинна енергия – свързване или възстановяване на връзката към топлофикационна система или газоразпределителна мрежа.

По настоящата процедура се финансират дейности за подмяна на отоплителни устройства на твърдо гориво в самостоятелни обекти в жилищни сгради, без значение от това дали същите са обитавани от физически лица (домакинства[8]) или юридически лица (за последните следва да се спазват условията по раздел 16 от Насоките за кандидатстване, част *„условия за кандидатстване“*). В този смисъл обект на анализите, проучванията, обследванията и пр., които са допустими за финансиране по настоящата процедура, следва да бъдат не само домакинства, но и юридически лица в самостоятелни обекти в жилищни сгради.

13.2. Първи етап: подготовка на инвестиционни мерки – допустими дейности

13.2.1. Дейности, свързани с подготовката на проектното предложение и техническа помощ за подготовката на инвестиционни мерки, насочени към подобряване на КАВ:

а) проучване на нагласите на населението, използващо дърва и въглища за отопление, във връзка с планирани мерки за подмяна на стационарни индивидуални и многофамилни домакински горивни устройства на твърдо гориво. Резултатите от проучването следва да предоставят актуална информация за това дали и при какви условия гражданите на съответната община, които се отоплява на дърва и въглища, биха заменили отоплителните си устройства на твърдо гориво, както и с каква алтернативна форма на отопление (съгласно допустимите мерки по настоящата процедура);

б) организиране и провеждане на разяснителна/обучителна кампания за населението. Следва да се има предвид, че тази дейност не припокрива мерките от задължителните дейности по информация и комуникация по проекта. В рамките на тези кампании бенефициентът следва да постави фокус върху определена приоритетност на алтернативните опции за отопление предвид спецификите на съответната община. Тази приоритетност следва да отчете за всяка една опция цената за намалено количество на $ФПЧ_{10}$, като вземе предвид и средната прогнозна цена, която едно домакинство ще заплаща за отоплителен сезон за съответна опция;

в) изготвяне на анализ на ситуацията по отношение видовете отопление по райони/квартали и техния принос към замърсяването на въздуха, както и на възможностите на домакинствата в тези райони в кратко-, средно- и дългосрочен план за преминаване към алтернативна форма на отопление. Анализът трябва да представя цялостната визия на кандидата за подхода, по който ще бъдат подменяни отоплителните устройства на твърдо гориво, вкл. приоритизация на райони/квартали и на приложимите мерки (алтернативи на отопление), отчитайки както наличната отоплителна инфраструктура, така и рентабилността на инвестициите (от гледна точка на цена/намалено количество $ФПЧ_{10,}$ но и на прогнозните разходи на домакинство за избрана алтернатива за отоплителен сезон). В анализа следва да се съобразят и общите екологични, социално-икономически и географски и климатични характеристики на общината. При необходимост, в случай на недостатъчна информация (качествена/количествена) – набиране на данни за или осъвременяване на налични такива от инвентаризация на емисиите на

[8] По смисъла на дефиницията на НСИ от преброяване на населението, 2011 г.

вредни вещества във въздуха в рамките на общинските програми за КАВ на съответната община;

г) изготвяне на Механизъм, чрез който кандидатът ще осигури приоритетност на инвестициите в санирани сгради. Тази дейност има за цел да представи механизма, по който ще се предоставя приоритетно финансиране на санирани сгради, въз основа на анализ на многофамилните и еднофамилни жилищни сгради и на домакинствата в тях, които се отоплява на твърдо гориво, във всяка община;

д) изготвяне на Механизъм, отчитащ приходи от предаването на заменените отоплителни устройства на лица, регистрирани за третиране на отпадъци от черни и цветни метали съгласно Закона за управление на отпадъците (ЗУО). Целта на тази дейност е да идентифицира прогнозния размер на приходите в резултат от предаването за последващо третиране на подменените стари отоплителни устройства. Също така следва да представи и дейностите, за които ще бъдат разходвани тези приходи, като **Бенефициентът няма право да използва тези средства за извършване на икономическа дейност**, с цел недопускане предоставянето на държавна помощ по проекта;

е) подготовка на документация за възлагане на обществени поръчки за избор на изпълнител;

ж) изготвяне на анализи (вкл. преценка на доходите на домакинствата), оценки, обосновки (критерии за избор, прилагани от общините, идентифициране на локални зони с повишена концентрация на замърсители – „горещи точки“), изследвания, в т.ч. обследване на място при посещения в домакинствата, за целите на подготовка на всеки от етапите на проекта;

з) разработване на средни/пределни цени за единица продукт (подмяна с инсталация на пелети, газифициране и пр.) или за отопление на кубичен метър за различните алтернативни форми на отопление при подмяна на устройство на дърва и въглища, съгл. допустимите дейности по раздел „13.3. Втори етап: Изпълнение на инвестиционни мерки – допустими дейности“ от настоящите Насоки за кандидатстване, част *„условия за кандидатстване“*, отчитайки различните характеристики на жилищен имот, по-специално свързаните с „Отопление, вентилация и климатизация“ (ОВК), но също така и конструкция, изложение, етажност, вътрешно/външно разположение на жилищен имот в сграда, изолация и пр. В случай че бъдат разработени, тези средни/пределни цени следва да бъдат взети предвид при остойностяването на последваща процедура за избор на изпълнител в рамките на втория етап;

и) Подготовка на проектното предложение с цел подаването му за финансиране по настоящата процедура;

Дейностите по букви а)-и) могат да бъдат реализирани и чрез Споразумение за представяне на подкрепа по проекти в рамките на Меморандум за разбирателство между правителството на Република България и Международна финансова институция.

ВАЖНО:

За кандидати, които са едновременно и бенефициенти по проект LIFE IP Clean Air: Дейностите за проучване на нагласите, информационни кампании и разработване на подход за финансиране (вкл. инвентаризации на емисии или актуализация на данни) – букви (а)-(в) – са допустими за финансиране при ясно, логично и обосновано разграничение от дейности по LIFE IP, така че да се гарантира от една страна липсата на двойно финансиране, а от друга – допълняемост, за да се осигури цялостен ефект на мерките, финансирани от различни финансови източници. Едновременно с това, тези бенефициенти следва в проектното си предложе-

ние по настоящата процедура да представят начина, по който ще осигурят демаркацията и допълняемостта на мерките по подмяна на отоплителните устройства на твърдо гориво в рамките на втория етап от проекта. **Резултатите от дейностите по букви от а) до д) са задължителни за изпълнението на проекта по ОПОС 2014-2020 г. (независимо от източника на финансирането им)**.

За всички останали кандидати: дейностите по букви от а) до д) са задължителни за включване в проектното предложение.

13.3. Втори етап: Изпълнение на инвестиционни мерки – допустими дейности

13.3.1. Дейности за подмяна (доставка и монтаж) на стационарни индивидуални и многофамилни домакински горивни устройства на твърдо гориво (по отношение на последните приоритет се дава на инвестиции в санирани сгради) с отоплителни устройства, отговарящи на специфични технически параметри съгл. Европейското и национално законодателство (Приложение № 8 към Насоките за кандидатстване, част „*условия за кандидатстване*“) и използващи като гориво:

а) газ;

б) електричество, с изключение на електросъпротивителни отоплителни устройства и системи;

в) пелети;

г) друга дървесна биомаса или изкопаемо твърдо гориво[9].

Към тази група дейности са допустими и дейности по изграждане на вътрешна сградна инсталация.

13.3.2. Дейности за подмяна (доставка и монтаж) на стационарни индивидуални и многофамилни домакински горивни устройства на твърдо гориво с алтернативни източници на топлинна енергия, а именно:

а) свързване или възстановяване на връзката към топлофикационна система – вкл. вертикални и хоризонтални щрангове, радиатори, термостати;

б) свързване или възстановяване на връзката към газоразпределителна мрежа – вкл. газови уреди – котли и конвектори, с прилежащите им функционални части и сградната инсталация (по смисъла на чл. 132 от Наредба № 6 от 25 ноември 2004 г. *за технически правила и нормативи за проектиране, изграждане и ползване на обектите и съоръженията за пренос, съхранение, разпределение и доставка на природен газ*).

При планиране на Дейности 13.3.1 и 13.3.2 следва да се съобразят както емисионните фактори за $ФПЧ_{10}$, така и показателите за енергийна интензивност и енергийна ефективност, като се дава приоритет на оптимални решения и устройства от гледна точка на околна среда и климат (газ, топлофикация, електричество, пелети и като последна възможност друга дървесна биомаса или изкопаемо твърдо гориво). Конкретното приоритизиране се извършва в рамките на разработване на документа по т. 13.2.1, буква в) от настоящите Насоки за кандидатстване, част *„условия за кандидатстване“*, като освен фактори, свързани с околна среда и

[9] Настоящата процедура не насърчава подмяната на отоплителни устройства на твърдо гориво с такива, използващи дърва, въглища или брикети като първично или вторично гориво. При инвестициите следва да се спазва посоченият ред на приоритетност: централно отопление (топло- и газификация), други „колективни“ решения (напр. за жилищен блок, група от многофамилни сгради, многофамилна сграда). В случаите, когато такива решения не са възможни или икономически обосновани, се разглеждат опции за индивидуално отопление: на газ, биомаса (пелети и др.). Въпреки това в определени надлежно обосновани случаи (напр. базирани на анализи за рентабилност, социална поносимост, „енергийна бедност“ или други изключения) могат да бъдат допустими за финансиране и модерни отоплителни устройства на твърдо гориво, отговарящи на стандартите за екодизайн, когато всички останали допустими опции са изчерпани или неприложими.

климат, се вземат предвид и социално-икономически и географски показатели в съответната община.

С цел постигане на синергичен ефект, средствата от програмата ще допълват усилията на общините за подобряване качеството на атмосферния въздух, подпомагани от други финансови източници, вкл. по програма LIFE, както и други източници на финансиране на такива мерки (включително Националната програма за енергийна ефективност, ОП „Региони в растеж“ 2014-2020 г., DESIREE, REECL и т.н.). Кандидатът посочва в проектното си предложение начините, чрез които ще се гарантира цялостен ефект, както и липсата на припокриване на финансирането за подобни/аналогични мерки съгл. раздел 11 на Приложение № 5 *„Указания за попълване на формуляр за кандидатстване и подаване на проект по процедура „Мерки за подобряване качеството на атмосферния въздух“ чрез системата ИСУН 2020“* към Насоките за кандидатстване, част *„условия за кандидатстване“*.

По отношение на мерките за свързване/възстановяване на връзката към газоразпределителната мрежа (монтиране на газов котел, изграждане на отоплителна инсталация и присъединяване към градска газоразпределителна мрежа, когато е налична такава в близост до сградата), когато по процедурата се финансират подобни мерки в многофамилни жилищни сгради (сграда, предназначена за постоянно обитаване, в която най-малко 60 на сто от нейната разгъната застроена площ се заема от жилища и която е с 6 или повече обособени самостоятелни обекти с жилищно предназначение съответно на 3 и повече етажа), финансирането е допустимо единствено при предоставяне на доказателство (декларация), че в сградата не са били и не се извършват инвестиции за същата дейност, финансирана от ЕСИФ или чрез други инструменти на ЕС, както и с други публични средства, различни от тези на бенефициента (към момента на подаване на документи към общината-бенефициент).

В случаите, в които се изгражда сградна инсталация в сграда или в жилищен имот, разходите, които са допустими за възстановяване чрез безвъзмездната финансова помощ по настоящата процедура, са единствено тези, свързани с дейности по монтажа на инсталацията и на СМР до етап „замазка/мазилка“.

13.4. Задължителни дейности

13.4.1.Дейности по демонтаж на заменяните отоплителни устройства – тази дейност следва да се предвиди към основните дейности за подмяна на отоплителни устройства на твърдо гориво по време на втория етап;

13.4.2. Дейности по предаване на демонтираните стари отоплителни устройства за последващо третиране по реда на чл. 39, ал. 3 от ЗУО;

13.4.3. Организация и управление на проекта – Подробни указания за попълването на т. 9 „Екип“ от Формуляра за кандидатстване в ИСУН2020 са представени в Приложение № 5 *„Указания за попълване на формуляр за кандидатстване и подаване на проект по процедура „Мерки за подобряване качеството на атмосферния въздух“ чрез системата ИСУН 2020“* към Насоките за кандидатстване, част „*условия за кандидатстване*“.

Дейността по организация и управление на проекта включва организиране и обезпечаване работата на екипа за управление на проекта (възнаграждения, осигуровки и командировъчни разходи), осигуряване на необходимите консумативи, материали и оборудване за администриране на проекта.

Всеки бенефициент е пряко отговорен за управлението на проекта и осигуряване качественото изпълнение на заложените дейности. Той следва да предвиди достатъчно механизми за

взаимодействие между членовете на екипа за управление на проекта при изпълнение на задачите и отчитане на работата, с цел осигуряване на вътрешна оценка и контрол, както и за мониторинг на напредъка по проекта и предприемането на корективни мерки, при необходимост.

В проектното предложение всеки кандидат представя структурата на организация и управление на проекта. Членовете на екипа могат да бъдат вътрешни за организацията служители, както и външни експерти, на които е възложено изпълнение на дейностите по организация и управление по реда на ЗОП. Това следва да бъде изрично упоменато в проектното предложение.

Ръководителят на проекта не може да съвместява функциите на ръководител с тези на член на екипа за управление на проекта. Ръководителят на бенефициента не може да взема участие в управлението на проекта.

Всеки кандидат следва да представи ясна организационна структура за управление на проекта, в която са включени ръководител на проекта и членове с посочени задачи и изисквания за необходимата квалификация и отговорности на всеки отделен член. Членовете на екипа за управление следва да покриват функции като подготовка на документите, необходими за извършване на плащания и за верификация на разходите, мониторинг и докладване, изпълнение на мерки за информация и комуникация, съхранение на документите по проекта, както и функции по координация на дейностите по проекта. Членове на екипа за управление могат да съвместяват различни функции, с изключение на такива, при които едната от съвместяваните позиции е с контролни функции спрямо другата.

Предвидената организационна структура следва да демонстрира разделение на функциите в екипа, като не е допустимо смесване и припокриване на функциите и задачите, както между отделните членове в екипа за управление, така и с външни изпълнители по проекта.

Управляващият орган на ОПОС 2014-2020 г. си запазва правото да дава указания относно задачите и начина на формиране на екипа за управление на проекта.

13.4.4. Изпълнение на мерки за информация и комуникация на проекта – и на двата етапа на проекта.

Всеки кандидат трябва да предвиди в проектното си предложение дейности за информация и комуникация, които да обхващат целия период на физическото изпълнение на дейностите по проекта и да популяризират приноса на фондовете на ЕС и на оперативната програма. Тези дейности следва да включват задължителния минимум от приложимите за процедурата мерки и реквизити съгласно Приложение № 2 „Единен наръчник на бенефициента за прилагане на правилата за информация и комуникация 2014-2020 г.“ (http://www.eufunds.bg/archive/documents/1423147813.pdf) към Националната комуникационна стратегия. Конкретният бенефициент трябва да опише мерките, които възнамерява да изпълни по проекта.

Следва да се има предвид, че съгласно правилата през програмен период 2014-2020 г. Управляващият орган на ОПОС 2014-2020 г. не съгласува мерките за информация и комуникация по време на изпълнението на проекта, а единствено следи за тяхното прилагане.

13.5. Механизъм на предоставяне на отоплителните устройства

Общината изпълнява дейностите от първия етап на проекта, като същите могат да бъдат извършвани успоредно или последователно по преценка на кандидата.

Общината определя срокове за подаване на документи, изискуеми за представяне от крайния получател (заявление/опростена апликационна форма, копие от нотариален акт или друг документ, с който се доказва собственост върху имота, решение на общото събрание в случаите на етажна собственост или решение на сдружението на собствениците при наличие на такова, нотариално заверени декларации и пр.), като в това заявление/апликационна форма той следва предварително изрично да потвърди писмено, че:

– желае да подмени отоплителното си устройство/а на твърдо гориво с ново устройство, допустимо по настоящата процедура, като придобие безвъзмездно правото на собственост/съсобственост върху отоплителното/ите устройство/а, съответно правото на собственост върху изградените сградни инсталации /съответните идеални части от общите части на и изградените сградни инсталации;

– е съгласен да предостави безвъзмездно на общината старото отоплително устройство по ред и условия определени от общината;

– ще използва новото отоплително/и устройство/а най-малко до изтичане на период от 2 години от датата на подмяна на старото отоплително устройство на твърдо гориво и съобразно гаранционния му/им срок;

– е съгласен да му бъдат извършвани проверки след подмяната на отоплителното устройство на твърдо гориво до изтичане на период от 2 години от датата на подмяна (в случаите, в които е приложим режим „de minimis“, общината има право да извършва проверки на място в съответния обект за период от 10 години и да изисква информация, която подлежи на представяне на министъра на финансите и на Европейската комисия при поискване). С проверките ще се гарантира, че в жилищния обект е наличен нов тип отопление (ново отоплително устройство или свързване към съответна газификационна/топлофикационна мрежа). С последващите проверки се гарантира, че крайният потребител използва новия тип отопление с грижата на добър стопанин – напр. отоплителното устройство не е унищожено, препродадено или преотстъпено, както и че не е демонтирано, разглобено или ремонтирано от неоторизирани лица в гаранционния и в мониторинговия срок;

– е съгласен със задължението да използва конкретен тип гориво, указано от производителя за съответното отоплително устройство. Параметрите на този тип гориво следва да бъдат изрично указани на крайния потребител, когато се подменя печка с отоплителен уред, който отговаря на изискванията за екодизайн и използва като гориво дървесна биомаса (вкл. пелети) или изкопаемо твърдо гориво. Едновременно с това се посочват и видовете материали, които категорично не следва да се използват в устройството, не само по отношение удължаване периода на неговата функционалност, но и вкл. с цел опазване чистотата на атмосферния въздух, а оттам и гарантиране устойчивост на резултатите по проекта;

– в неговия имот не са извършени инвестиции, финансирани от друг Европейски или национален източник (вкл. програма LIFE, Националната програма за енергийна ефективност, ОП „Региони в растеж“ 2014-2020 г., DESIREE, REECL и т.н.), които съвпадат с допустимите за финансиране мерки по ОПОС 2014-2020 г.;

Бенефициентът следва да предвиди условия, при които ще се гарантира използване на доставените отоплителни устройства в случаите на покупко-продажба или прехвърляне на собствеността върху имота върху друго лице в рамките на 2-годишния мониторингов период от датата на подмяна на отоплителното устройство на твърдо гориво.

След разглеждане на документите, подадени от крайния получател, и преценяване на тяхното съответствие с изискванията на бенефициента-община, последната го информира, че е одобрен за подмяна на отоплителното му устройство на твърдо гориво.

Бенефициентът може при наличието на по-голям брой заявления от този, който би могъл да се покрие с наличния ресурс по проекта и в зависимост от специфичната ситуация да отчете и съответно да даде приоритет на едно или повече от следните обстоятелства: социалните съображения/"енергийна бедност" (наличие на домакинства с право на целева помощ за отопление на територията на неговата община); капацитет на отоплителните съоръжения/системи (такива с по-голям ефект, обхващащи по-голям брой домакинства); концентрация на замърсяването (локални „горещи точки"); относителна рентабилност на решението за отопление (цена спрямо намаление на $ФПЧ_{10}$) и др., въз основа на резултатите от дейността по т. 13.2.1, буква в).

Въз основа на определените по-горе конкретни параметри, изборът на изпълнители за основните дейности по доставка, монтаж и гаранционна техническа поддръжка на новите отоплителни устройства (електричество, биомаса, пелети) и/или проектиране, изграждане на сградна инсталация (при свързване или възстановяване връзката към топлофикационна система или газоразпределителна мрежа), както и демонтаж на подменяните отоплителни устройства, се извършва чрез провеждане на открити, прозрачни, достатъчно добре разгласени и недискриминационни процедури[10] по реда на приложимото Европейско и национално законодателство. Остойностяването на тези дейности следва да бъде извършено, отчитайки резултатите от първия етап на проекта (включително проучването на нагласите на населението, като може да се вземат предвид разработените средни/пределни цени, ако такива са били изготвени). По отношение на дейностите по доставка на материални активи, бенефициентът следва да изисква сертификат от производител, с който да се гарантира, че отоплителните устройства, с които се подменят старите печки на дърва/въглища, отговарят на техническите параметри за екодизайн, посочени в Приложение № 8 към Насоките за кандидатстване, част „*условия за кандидатстване*".

В договора/ите (или рамковото/ите споразумение/я) с изпълнител/и се залага времеви график с максимален краен срок за доставка и монтаж на отоплителните устройства и/или изграждане на сградната инсталация в домакинствата/жилищните сгради и съответно за демонтажа на подменяните отоплителни устройства на твърдо гориво и/или свързването/възстановяването на връзката към топлофикационна система/газоразпределителна мрежа. В договора/споразумението с изпълнител/и се включва изискване за информиране на крайните получатели по отношение на използването, поддръжката и почистването на устройствата/инсталациите, за да бъдат последните в изправност.

В рамките на изпълнение на описаните по-горе параметри, се пристъпва към доставката и монтажа на новите уреди/ изграждане на сградни инсталации. Последното се обективира чрез сключване на договор между общината и всеки краен получател. В договорите следва да се предвидят клаузи, които да гарантират в максимална степен изпълнението на всички описани по-горе изисквания във връзка с безвъзмездното получаване и използване на тези уреди/ инсталации.

Общините следва да осигурят както доставката и монтажа на новия уред, така и демонтажа и предаването за последващо третиране на старите отоплителни устройства.

[10] По смисъла на параграф 91-108 от Съобщение на Комисията относно понятието за държавна помощ в съответствие с чл. 107, пар. 1 от Договора за функциониране на ЕС.

Старите отоплителни устройства следва да бъдат демонтирани преди извършване на дейностите по доставка и монтаж на новите отоплителни устройства и предавани за последващо третиране по реда на чл. 39, ал. 3 от ЗУО. Демонтираните отоплителни устройства представляват отпадък, съдържащ черни и цветни метали (ОЧЦМ), с битов характер. Те се предават за последващо третиране (1) на лица, притежаващи разрешение или комплексно разрешително по чл. 35, ал. 1 от ЗУО за дейности с ОЧЦМ, или (2) на лица, притежаващи регистрационен документ за събиране и транспортиране на отпадъци, които имат сключен договор с лица, притежаващи разрешение или комплексно разрешително по чл. 35, ал. 1 от ЗУО за дейности с ОЧЦМ.

Съгласно чл. 39, ал. 2 от ЗУО физическите лица могат да предават ОЧЦМ само с битов характер при наличие на декларация за произход. Общините следва да изискат от крайния получател да представи декларация за произхода на заменяните отоплителни уреди, които са собственост на съответното лице и се намират в имота. Тази декларация може да бъде копие на декларацията по Приложение № 5 към чл. 10, ал. 4 от Наредбата за реда за извършване на търговска дейност с отпадъци от черни и цветни метали (приета с *ПМС № 316 от 22.11.2004 г., обн. ДВ. бр. 105 от 30 Ноември 2004 г., изм. ДВ. бр.93 от 24 Ноември 2009 г.*).

В механизма, отчитащ приходите от предаване на отоплителните устройства за последващо третиране, бенефициентът представя дейностите, за изпълнението на които ще разходват тези приходи (ако такива са налични), които не могат да бъдат използвани за извършване на икономическа дейност.

Всички дейности, включени в проектното предложение, следва да са пряко свързани с и необходими за неговото изпълнение.

13.6. Допълнителни изисквания

Предвид факта, че проектите по настоящата процедура са двуетапни и че основният ресурс по проектите ще бъде усвояван по време на изпълнението на втория етап, Управляващият орган на ОПОС извършва преглед на резултатите от първия етап. Целта е да се гарантира доброто финансово управление на средствата от ЕСИФ и целесъобразността на разходените средства от първия етап от изпълнението на проекта.

След като общината изпълни първия етап на проекта, тя подава пакет отчетни документи чрез системата ИСУН 2020, включващ технически отчет. Към пакета следва да се приложат и резултатите от извършените дейности от първия етап, като:

– Доклад от проведено проучване на нагласите на населението;

– Подробен доклад по отношение на мерките в рамките на проведената/ите разяснителна/обучителна кампания/и. Докладът следва задължително да завършва с отчитане на резултатите и изводи от тях;

– Визия за подхода, по който ще бъдат подменяни отоплителните устройства на твърдо гориво и приложимата информация от инвентаризацията на емисиите (актуализация на данните от извършената инвентаризация);

– Механизъм за осигуряване на приоритетност в санирани сгради;

– Механизъм, отчитащ приходите от предаването на заменените отоплителни устройства;

– Доклади с резултати от анализи, оценки, обосновки (критерии за избор, прилагани от общините, идентифициране на локални „горещи точки“), изследвания;

Резултатите от първия етап се приемат от УО на ОПОС 2014-2020 г., в съответствие с критериите и методологията за оценка на проектните предложения по раздел 22 от настоящите Насоки за кандидатстване, част *„условия за кандидатстване“*, в рамките на процедурните правила за изменение на АДБФП с помощта на независим външен контрол по качеството.

Към пакета отчетни документи задължително се представят:

– Образец на предложение за определяне на параметри на втория етап от проекта (в .doc, по образец, предоставен на бенефициента от УО на ОПОС) в раздели Бюджет (в лева), План за изпълнение/Дейности по проекта, Индикатори, План за външно възлагане и др. В образеца следва да се представи обосновка за предложените прогнозни параметри на втория етап (вкл. информация за прогнозния брой домакинства, в които ще се извършват дейности по проекта и прогнозния брой на старите отоплителни устройства, които ще бъдат подменени с финансиране по настоящата процедура), като се реферира към съответния документ, подаден като част от пакета отчетни документи (вкл. с посочване на съответна страница, таблица, фигура и т.н.), където са налични данните, аргументиращи съответната дейност, стойност на разхода и пр.;

– Актуализиран бюджет в Приложение № 1 *„Разяснения за попълване на бюджет по проекта“* за втория етап от проекта;

– Анализ на остойностяването на дейностите по втория етап от изпълнението на проекта;

– Разработен документ със средни/пределни цени за отопление за различните алтернативни форми на отопление при подмяна на устройство на дърва и въглища, ако такъв е наличен;

След одобряване на пакета отчетни документи се представят искане за междинно плащане и искане за изменение на АДБФП, въз основа на резултатите от първия етап, за реализирането на втория етап от проекта (съгласно условията за изпълнение към Насоките за кандидатстване). Искането за изменение е обект на преглед и одобрение от УО на ОПОС 2014-2020 г. съгласно критериите за оценка по процедурата, в рамките на процедурните правила за изменение на АДБФП.

Въз основа на резултатите от първия етап бенефициентът следва да опише подробно планираните дейности за подмяна на отоплителните устройства на дърва и въглища в искането за изменение на АДБФП, да ги остойности (съответно да представи актуализиран бюджет в Приложение № 1 *„Разяснения за попълване на бюджет по проекта“* за втория етап от проекта), да опише планираните процедури за външно възлагане, както и да остойности релевантните за втори етап индикатори. На база на информацията в искането за изменение на АДБФП, ще се изготви проект на допълнително споразумение към административния договор за БФП за всеки един от бенефициентите. С подписване на изменението на АДБФП общината официално стартира изпълнението на втория етап от проекта.

За изпълнението на този етап следва да се има предвид, че територията, в която се инвестира с изпълнението на съответната мярка, следва да попада изцяло в регулационните граници на населено място в рамките на съответната община кандидат. Допустимо е финансиране на определен район, квартал, жилищен комплекс или част от район/квартал/жилищен комплекс в рамките на населеното място, в което ще се инвестира, като следва да бъдат съобразени изводите от анализите в рамките на представената Ви-

зия за подхода съгласно дейност 13.2.1, буква в), по който ще бъдат подменяни отоплителните устройства на твърдо гориво.

Предвидените интервенции следва да са насочени към домакинство/а в еднофамилни жилищни сгради или в многофамилни жилищни сгради до 2 етажа и по-малко от 6 самостоятелни жилищни обекта или в многофамилни сгради с над 3 етажа и над 6 самостоятелни жилищни обекта. В случаите на многофамилни сгради с над 3 етажа и над 6 обекта, бенефициентът следва да изисква от крайните получатели да представят декларация, удостоверяваща, че в сградата не са били и не се извършват инвестиции за същите мерки от Националната програма за енергийна ефективност, ОП „Региони в растеж“ 2014-2020 г., DESIREE, REECL и др. По отношение на тези сгради, броят на отоплителните устройства, които ще се подменят, се определя въз основа на отоплявaните самостоятелни обекти. За група самостоятелни обекти с общо локално отопление може да се предостави:

а. едно отоплително устройство и/или сградна инсталация за всички домакинства в групата или

б. отделни отоплителни устройства и/или сградна инсталация за всяко от домакинствата в групата, или

в. отделни отоплителни устройства за някои от домакинствата в групата и едно общо – за останалите домакинства на общо локално отопление, както и сградна инсталация за всички домакинства.

Във всички случаи, сумарните емисии на $ФПЧ_{10}$ от отделните нови устройства следва да не надвишават емисиите на $ФПЧ_{10}$ от подменените общо отоплително устройство на дърва/въглища в сградата.

Когато се подменят отоплителни устройства в многофамилни сгради, в които група от самостоятелни обекти ползват общо локално отопление, общината-бенефициент одобрява документите за кандидатстване, които включват задължително решение на общото събрание (или в случай на сдружение на собствениците – Решение на сдружението), както и отделни индивидуални декларации от всички собственици на съответните обекти в групата на локално отопление в жилищната сграда. Бенефициентът следва да отчете приложимите специфики за съответната алтернатива на отопление при прилагането й в даден тип сграда (напр. предвид високата първоначална инвестиция за подмяната на устройства на твърдо гориво с термопомпи, но и техните енергийни характеристики и разход за отоплителен сезон, където е възможно, същите да бъдат инсталирани приоритетно в многофамилни жилищни сгради).

Съгласно анализ „Управление качеството на въздуха на местно равнище: Подход към Национална програма“ на Световна банка, финансиран по проект по ОПОС 2014-2020 г., лошото качество на изолацията в голяма част от жилищния фонд е фактор, който увеличава консумацията на гориво от домашните потребители. В тази връзка, когато се инвестира в многофамилни жилищни сгради, с цел постигане на максимален резултат от проекта, следва да се дава приоритет на инвестиции в санирани такива.

Преди подаване на всяко проектно предложение, **в случай че то включва разработването на информационни и комуникационни технологии** (ИКТ) (компютърен хардуер, софтуер, лицензи и др.), кандидатът трябва да предвиди необходимото време за изпълнение на задълженията, произтичащи от разпоредбата на чл. 7в, т. 11 от Закона за електронното управление, като предостави за утвърждаване от председателя на Държавна агенция „Електронно управ-

ление“ подготвеното си във финален вариант проектно предложение. При подаването на проектното предложение трябва да бъде приложено писмо от Държавна агенция „Електронно управление“, с което председателят на агенцията го утвърждава. Допълнителна информация относно процедурата по предоставяне за утвърждаване на проектни предложения можете да намерите на интернет страницата на Държавна агенция „Електронно управление“ (https://www.e-gov.bg/bg/8).

13.7. Изисквания към допустима техническа помощ

Техническа помощ съгласно Споразумение за представяне на подкрепа по проекти в рамките на Меморандума за разбирателство относно подкрепа на проекти на ЕС между правителството на Р България и Международна финансова институция, е допустима за финансиране чрез ОПОС 2014-2020 г., ако се отнася само и единствено до дейностите, описани в т. 13.2.1, букви а) до и) от настоящите Насоки за кандидатстване, част „*условия за кандидатстване“,* или в нарочна за целта кореспонденция между съответния кандидат, дирекция „Централно координационно звено“ към Администрация на Министерски съвет и Главна дирекция „Оперативна програма „Околна среда“ на МОСВ съгласно постигнатите с Международната институция договорености.

13.8. Видове недопустими дейности

Посочените по-долу дейности са недопустими за финансиране от ОПОС 2014-2020 г. по процедурата:

– дейности, допустими по приоритетна ос 5 на ОПОС 2014-2020 г., но непопадащи в обхвата на мерки от Националната програма;

– закупуване и акредитация на станции/лаборатории/пунктове за измерване на показателите на атмосферния въздух;

– дейности по подмяна на неефективни отоплителни устройства в обекти – държавна и общинска собственост;

– други дейности извън обхвата на допустимите дейности по процедурата;

– дейности за одит на проекта;

– всякакви дейности от търговски характер, генериращи печалба за кандидата;

– дейности, извършени в нарушение на правилата за държавни помощи;

– дейности, свързани с попълване на формуляра за кандидатстване и приложенията към него (вкл. за консултантски услуги за тази дейност);

– дейности, непопадащи в приложното поле на ПМС № 189/2016 г. за определяне на национални правила за допустимост на разходите по програмите, съфинансирани от европейските структурни и инвестиционни фондове, за програмен период 2014 - 2020 г. (ПМС № 189/2016 г.);

– дейности, непопадащи в обхвата на Регламент (ЕС) № 1300/2013 на Европейския парламент и на Съвета от 17 декември 2013 година относно Кохезионния фонд и за отмяна на Регламент (ЕО) № 1084/2006 на Съвета (Регламент (ЕС) № 1300/2013);

– дейности, за изпълнението на които вече е било предоставено финансиране със средства от ЕСИФ или чрез други инструменти на Европейския съюз, както и с други публични средства, различни от тези на бенефициента.

В случай че има недопустими дейности, кандидатът посочва тяхната стойност и източника на финансиране в проектното предложение в категория „Недопустими разходи“ (където

предвидените разходи се посочват изцяло за сметка на кандидата, в поле „Собствено финансиране /СФ/“). Разходи за финансиране на недопустими дейности не могат да бъдат включени като допустими в бюджета на проектното предложение, тъй като няма да бъдат възстановени от ОПОС 2014-2020 г.

14. Категории разходи, допустими за финансиране[11]:

14.1. Нормативна уредба

Разходите, допустими за финансиране в рамките на настоящата процедура чрез директно предоставяне на безвъзмездна финансова помощ, трябва да отговарят на разпоредбите на:

– Регламент (ЕС) № 1303/2013;

– Регламент (ЕС) № 1300/2013;

– Регламент (ЕС, ЕВРАТОМ) № 966/2012 на Европейския парламент и на Съвета от 25 октомври 2012 г. относно финансовите правила, приложими за общия бюджет на Съюза и за отмяна на Регламент (ЕО) № 1605/2002 (Регламент (ЕС, ЕВРАТОМ) № 966/2012);

– Закон за управление на средствата от Европейските структурни и инвестиционни фондове (ЗУСЕСИФ);

– ПМС № 189 от 28 юли 2016 г.;

– НАРЕДБА № Н-3 от 22 май 2018 г. за определяне на правилата за плащания, за верификация и сертификация на разходите, за възстановяване и отписване на неправомерни разходи и за осчетоводяване, както и сроковете и правилата за приключване на счетоводната година по оперативните програми и програмите за европейско териториално сътрудничество (Наредба № Н-3/22.05.2018 г.).

14.2. Общи условия за допустимост на разходите по процедурата

Бюджетът на проектното предложение трябва да съдържа както разходи, които кандидатите смятат да извършат след одобрението на проектното предложение, така и такива, които те вече са направили преди подаването му във връзка с изпълнението на дейности по проекта, които са извършени в срока на допустимост на разходите и които не са финансирани със средства от ЕСИФ или чрез други инструменти на ЕС, както и с други публични средства, различни от тези на бенефициента при съобразяване на чл. 65, параграф 6 от Регламент (ЕС) № 1303/2013.

Разходите по процедурата се считат за допустими, ако са налице условията за допустимост на разходите, определени в чл. 57, ал. 1 от ЗУСЕСИФ. По отношение на условията за допустимост на разходите приложение намира и чл. 3 на ПМС № 189/2016 г.

Допустимите разходи следва да се отнасят за дейности, попадащи в обхвата на подкрепата, оказвана от КФ, в съответствие с описаното в Регламент (ЕС) № 1300/2013 и да са извършени по отношение на дейности, допустими за финансиране по настоящата процедура. Съгласно Регламент (ЕС) № 1303/2013, за да са допустими за финансиране, разходите трябва да са платени от бенефициента между 01 януари 2014 г. и 31 декември 2023 г.

По отношение на разходите, за които в нормативната уредба и настоящите насоки за кандидатстване са предвидени ограничения в размера/стойността им, допустима за финансиране е

[11] В случай че е приложимо, се посочват и недопустими разходи, както и съответната информация съгласно изискванията на чл. 59, ал. 2 от Закона за управление на средствата от Европейските структурни и инвестиционни фондове (обн., ДВ, бр. 101 от 2015 г., изм. и доп., бр. 43 от 7.06.2016 г.).

частта от съответния разход до размера на ограниченията, съответно до определената стойност. Процентните ограничения се прилагат както за определяне на размера на допустимите разходи за финансиране по бюджета на етап оценка, така и върху реално извършените, разплатени, верифицирани и сертифицирани разходи за определяне на размера на допустимите разходи за възстановяване при реалното изпълнение на проекта. Съгласно разпоредбата на чл. 67, параграф 1 на Регламент (ЕС) № 1303/2013, безвъзмездните средства и възстановимата помощ могат да бъдат отпускани под няколко форми. В националното законодателство тези форми са уредени в чл. 55, ал. 1 от ЗУСЕСИФ, а условията за прилагането им са указани в ПМС № 189/2016 г. По отношение на посочените форми са издадени и се прилагат и Указанията за опростени варианти на разходите, Европейски структурни и инвестиционни фондове на Европейската комисия (№ EGSIF_14_0017).

В съответствие с ПМС № 189/2016 г., бенефициентът определя екипи, отговорни за управлението на проекта. Разходите за тях са допустими, когато:

– управлението се осъществява само от служители на бенефициента;

– в управлението на проекта са включени и външни за бенефициента лица – при необходимост от специфична експертиза и/или липса на достатъчен собствен административен капацитет;

– управлението се осъществява изцяло от външни за бенефициента лица, избрани в съответствие с националното законодателство.

В случай че **дейностите за организация и управление** на проекта **се възлагат изцяло на външен** за бенефициента изпълнител, БФП за тези дейности се предоставя само под формата по чл. 55, ал. 1, **т. 1** от ЗУСЕСИФ (*възстановяване на действително направени и платени допустими разходи*). Безвъзмездната финансова помощ се възстановява в съответствие с процентното ограничение, определено в ЗУСЕСИФ, и посочено в т. 14.3. от Насоките, част „*условия за кандидатстване*“.

В случай че **екипът за управление** на проекта е сформиран **единствено от служители на бенефициента** (или е **смесен** – от служители на бенефициента и от външни за него лица, избрани в съответствие с националното законодателство), то БФП се предоставя само под формата по чл. 55, ал. 1, **т. 4** от ЗУСЕСИФ (*финансиране с единна ставка, определено чрез прилагане на процент към една или няколко определени категории разходи*). Формата, указана в чл. 55, ал. 1, т. 4 от ЗУСЕСИФ (финансиране с единна ставка, определена чрез прилагане на процент към една или няколко определени категории разходи), съгласно ПМС № 189/2016 г., се прилага за разходите за организация и управление на проекти. В допълнение, съгласно *Националната методология за определяне на размерите на единна ставка за финансиране на дейности за организация и управление на проекти, съфинансирани от Европейските структурни и инвестиционни фондове*[12] (Националната методология за опростени разходи) формата по чл. 55, ал. 1, т. 4 от ЗУСЕСИФ се прилага за финансиране и на други разходи[13], вкл. и разходи за информация и комуникация.

В рамките на настоящата процедура е предвидена възможност за извършване на разходи по чл. 55, ал. 1, т. 4 от ЗУСЕСИФ (финансиране с единна ставка, определена чрез прилагане на

[12] Одобрена с Решение № 253 на Министерския съвет (РМС) от 03.05.2017 г., изм. с РМС № 20/12.01.2018 г.

[13] Националната методология предвижда конкретният процент на единна ставка да определя размера на разходите за организация и управление, които са непреки разходи, свързани с възнагражденията на персонала по администриране на проекта - ръководител на проект, технически сътрудник, счетоводител и друг експертен или технически персонал, както и административните разходи, свързани с управлението на проекта, посочени за допустими в документите по чл. 26, ал. 1 ЗУСЕСИФ (като режийни разходи, консумативи, разходи за комуникация, разходи за командировки за екипа за организация и управление, както и разходи за публичност и одит)

процент към една или няколко определени категории разходи) по отношение на категории разходи и в процентни ограничения, посочени в утвърдена от Ръководителя на УО на ОПОС 2014-2020 г. Методология за *определяне на размерите на единна ставка за финансиране на дейности за организация и управление на проекти по ОПОС 2014 - 2020 г., съфинансирани от Европейските структурни и инвестиционни фондове (Методологията за опростени разходи)* и посочено в т. 14.3. от Насоките за кандидатстване, част „*условия за кандидатстване*“.

Използването на единна ставка по чл. 55, ал. 1, т. 4 от ЗУСЕСИФ не освобождава бенефициентите от задълженията им при изпълнението на всички дейности, включени в техните проекти, да спазват приложимото европейско и национално законодателство.

Съгласно ПМС № 189/2016 г., БФП за **дейност по изпълнение** на проект на бенефициент от централната и териториалната администрация на изпълнителната власт се предоставя под формите по чл. 55, ал. 1, т. 2 – 4 ЗУСЕСИФ по отношение на тази част от дейностите, която не е обект на възлагане. По изключение, за дейност по изпълнение на проект на бенефициент от централната и териториалната администрация, която не е обект на възлагане, може да се използва формата по чл. 55, ал. 1, т. 1 ЗУСЕСИФ след изрично одобрение на СКУСЕС. **В изпълнение на Решение на СКУСЕС от 28.08.2018 г., взето на основание чл. 11, ал. 2 от ПМС № 189/2016 г., за дейностите по изпълнение на проектните предложения по настоящата процедура, които дейности не са обект на възлагане, се прилага формата по чл. 55, ал. 1, т. 1 от ЗУСЕСИФ**.

14.3. Предвидени ограничения в размера/стойността на определени категории разходи и за двата етапа от проекта

Разходите за изпълнение на първия етап не следва да надвишават 5% от общата стойност на БФП по проекта (в които не се включват разходи за организация и управление и информация и комуникация).

Нормативно определените максимални размери и ограничения в стойностите за определени категории разходи, приложими по процедурата, са въведените с ПМС № 189/2016 г., както следва:

– разходи за организация и управление – до 10 % от общите допустими разходи по проекта (при прилагане на **формата по чл. 55, ал. 1, т. 1 от ЗУСЕСИФ (изцяло външно възлагане**);

– разходи за информация и комуникация – до 1 % от общите допустими разходи по проекта (при прилагане на **формата по чл. 55, ал. 1, т. 1 от ЗУСЕСИФ (изцяло външно възлагане**);

– разходи за командировъчни пари – съгласно Наредбата за командировките в страната и Наредбата за служебните командировки и специализации в чужбина или съответните нормативни актове на друга държава-членка на ЕС, в случаите, когато не е приложимо българското законодателство;

– Непредвидени разходи за СМР – до 10% от общите допустими разходи за СМР по проекта.

При прилагане на **формата по чл. 55, ал. 1, т. 4 от ЗУСЕСИФ (прилагане на единна ставка за разходи за организация и управление и информация и комуникация)**, процентните ограничения се определят съгласно Методологията за опростени разходи, резюме от която е публикувано на интернет страницата на ОПОС 2014-2020 г. в секция „Документи“.

Кандидатът следва да има предвид, че процентните ограничения се налагат върху реално извършените и разплатени допустими разходи, вкл. последващото изплащане на пълния размер на разходите за задължителните дейности по организация и управление и информация и комуникация зависи от постигането на резултатите от проекта.

14.4. Детайлно описание на допустимите за финансиране разходи

Допустими за финансиране по процедурата са следните категории разходи:

I. РАЗХОДИ ЗА СТРОИТЕЛНИ И МОНТАЖНИ РАБОТИ (СМР):

– Подготовка и СМР на сградна инсталация;

– Закупуване/доставка/монтаж (пускане в експлоатация) на машини, оборудване, съоръжения и обзавеждане;

II. РАЗХОДИ ЗА МАТЕРИАЛНИ АКТИВИ:

– Закупуване/доставка и монтаж (пускане в експлоатация) на нови оборудване/съоръжения/обзавеждане/техника (отоплителни устройства на биомаса/газ/ток);

– Демонтаж на стари оборудване/съоръжения/обзавеждане/техника (отоплителни устройства) на твърдо гориво;

– Предаване за последващо третиране на стари оборудване/съоръжения/обзавеждане/техника (отоплителни устройства) на твърдо гориво.

III. РАЗХОДИ ЗА УСЛУГИ:

– Разходи за подготовка и изпълнение на проекта, вкл. проектиране, надзор, извършване на анализи, проучвания, обследвания и други специализирани услуги, подготовка на документация за възлагане на обществени поръчки за избор на изпълнител и др.;

– Разходи за Техническа помощ съгласно Споразумение за представяне на подкрепа по проекти в рамките на Меморандум за разбирателство между правителството на Република България и Международна финансова институция (ако е приложимо).

IV. РАЗХОДИ ЗА ТАКСИ:

– Разходи за такси;

V. РАЗХОДИ ЗА ПРОВЕЖДАНЕ И УЧАСТИЕ В МЕРОПРИЯТИЯ:

– Разходи за организация и провеждане на мероприятия;

VI. НЕПРЕКИ РАЗХОДИ:

– Разходи за организация и управление - по чл. 55, ал. 1, т. 1 от ЗУСЕСИФ;

– Разходи за информация и комуникация на проекта - по чл. 55, ал. 1, т. 1 от ЗУСЕСИФ;

– Непреки разходи по чл. 55, ал. 1, т. 4 от ЗУСЕСИФ;

VII. РАЗХОДИ ЗА СЪПЪТСТВАЩИ МЕРКИ

– Прогнозна стойност на разходите за СМР и за Материални активи за втори етап.

VIII. НЕВЪЗСТАНОВИМ ДДС (ако е приложимо):

– Общо ДДС по раздел I . РАЗХОДИ ЗА СМР;

– Общо ДДС по раздел II. РАЗХОДИ ЗА МАТЕРИАЛНИ АКТИВИ;

– Общо ДДС по раздел III. РАЗХОДИ ЗА УСЛУГИ;

– Общо ДДС по раздел IV. РАЗХОДИ ЗА ТАКСИ;

– Общо ДДС по раздел V. РАЗХОДИ ЗА ПРОВЕЖДАНЕ И УЧАСТИЕ В МЕРОПРИЯТИЯ;

– Общо ДДС по раздел VI. НЕПРЕКИ РАЗХОДИ;

– Общо ДДС по раздел VII. РАЗХОДИ ЗА СЪПЪТСТВАЩИ МЕРКИ.

Конкретните указания за попълването на бюджетни редове към раздели I. Разходи за строителни и монтажни работи (СМР), II. Разходи за материални активи, VII. Разходи за съпътстващи мерки и VIII. Невъзстановим ДДС (ако е приложимо) в т. 5 „Бюджет“ на формуляра за кандидатстване в ИСУН2020 са представени в Приложение № 5 *„Указания за попълване на формуляр за кандидатстване и подаване на проект по процедура „Мерки за подобряване качеството на атмосферния въздух“ чрез системата ИСУН 2020“* към Насоките за кандидатстване, част „*условия за кандидатстване*“. За тези бюджетни редове са представени указания и в Приложение № 1 „*Разяснения за попълване на бюджет по проекта*“ към Насоките за кандидатстване, част „*условия за кандидатстване*“.

В случаите в които проектното предложение отговаря на разпоредбите на чл. 15, ал. 2 на ПМС № 189/2016 г., допустимите разходи за проекта се намаляват предварително при отчитане на потенциала на проекта да генерира нетни приходи през определен референтен период, който обхваща както периода на изпълнение на проекта, така и периода след приключването на неговото изпълнение. По настоящата процедура не се очаква проектите да генерират нетни приходи по смисъл на чл. 61 от Регламент (ЕС) № 1303/2013, но поради задължението на бенефициентите да осигурят предаването на подменените стари отоплителни устройства за последващо третиране, за проекта следва да бъде разработен Механизъм, с който да се отчетат евентуалните приходи от тази дейност.

14.5. Недопустими разходи

По процедурата не са допустими разходите, определени в чл. 26 от ПМС № 189/2016 г. и разходите, определени като недопустими в Приложение № 1 „*Разяснения за попълване на бюджет по проекта*“ към Насоките за кандидатстване, част „*условия за кандидатстване*“, в това число:

– по отношение свързване или възстановяване на връзката към топлофикационна система – разходите за изграждането на абонатна станция и нейното свързване с топлоразпределителната мрежа извън сградата (чл. 32 и чл. 33 от Наредба № 16-334 от 6 април 2007 г. за топлоснабдяването);

– по отношение свързване или възстановяване на връзката към газоразпределителна мрежа – разходите за изграждане на обектите и съоръженията на разпределителните мрежи до границата на собственост на потребителите (чл. 38 и чл. 39 от Наредба № 6/2004 за технически правила и нормативи за проектиране, изграждане и ползване на обектите и съоръженията за пренос, съхранение, разпределение и доставка на природен газ);

– разходи за цената на „присъединяване“ към газоразпределителна или към топлофикационна мрежа;

– разходи за подмяна на отоплителни устройства в обществени/административни сгради, както и в жилищни обекти – държавна и общинска собственост;

– разходи за финансиране на други мерки, извън обхвата на Националната програма;

– разходи за закупуване и акредитация на станции/лаборатории/пунктове за измерване на показателите на атмосферния въздух;

– разходи за подмяна на стари отоплителни устройства с такива, които не отговарят на изискванията за екодизайн;

– разходи за подмяна на стари отоплителни устройства с електросъпротивителни отоплителни устройства/системи;

– разходи за озеленяване;

– разходи, свързани с изпълнението на недопустими дейности по процедурата;

– разходи за участие в мероприятия;

– разходи за наем на машини, съоръжения, техника и оборудване, които трябва да се инсталират за постоянно ползване на мястото на изпълнение на проекта, тъй като се считат за оперативни разходи и не са допустими за финансиране (допустими за финансиране са разходи за наем на машини, съоръжения, техника и оборудване до изтичане на срока на договора за предоставяне на финансовата подкрепа, в случай че са пряко свързани с изпълнението на проекта);

– разходи за наем на машини, съоръжения и оборудване за постоянно ползване след приключване на проекта;

– разходи за одит;

– режийни разходи на бенефициента;

– разходи за последваща експлоатация и поддръжка;

– разходи за закупуване на моторни превозни средства;

– разходи, надхвърлящи нормативно определени максимални размери, както и разходи, надхвърлящи процентните ограничения и/или максималната стойност за тях, включена в насоките за кандидатстване;

– глоби, финансови санкции и разходи за разрешаване на спорове;

– комисиони и загуби от курсови разлики при обмяна на чужда валута;

– ДДС върху недопустими дейности и възстановим ДДС;

– закупуване на дълготрайни материални активи – втора употреба;

– разходите за гаранции, осигурени от банка или от друга финансова институция;

– лихви по дългове, с изключение на свързани с БФП, предоставени под формата на лихвени субсидии или субсидии за гаранционни такси;

– разходи за финансиране на операции, които към момента на избирането им за финансиране от Европейските структурни и инвестиционни фондове са били физически завършени или изцяло осъществени преди подаването на проектното предложение за финансиране по програмата от страна на бенефициента, независимо дали всички свързани плащания са направени от бенефициента или не (съгласно чл. 65, параграф 6 от Регламент (ЕС) № 1303/2013);

– разходи, които вече са финансирани със средства от ЕСИФ или чрез други инструменти на Европейския съюз, както и с други публични средства, различни от тези на бенефициента;

– други недопустими разходи, вкл. такива съгласно ПМС № 189/2016 г.

Недопустими за финансиране разходи, неправомерно одобрени и платени от бенефициента, остават за негова сметка и не подлежат на възстановяване.

14.6. Указания за изготвяне на бюджета

Подробни указания за попълване на бюджета на проекта са представени в Приложение № 1 *„Разяснения за попълване на бюджет по проекта“* и Приложение № 5 *„Указания за попълване на формуляр за кандидатстване и подаване на проект по процедура „Мерки за подобряване качеството на атмосферния въздух“ чрез системата ИСУН 2020“* към Насоките за кандидатстване, част *„условия за кандидатстване“*.

Представянето на разходите следва да бъде детайлно в Приложение № 1 „*Разяснения за попълване на бюджет по проекта“* (съгласно указанията на Приложение № 1), но в обобщен вид в бюджета на проекта в ИСУН 2020, т. 5 „Бюджет“ на формуляра за кандидатстване (съгласно указанията на Приложение № 5).

При изчисляване на БФП ще бъдат взети предвид само допустимите разходи, посочени в Насоките за кандидатстване, част *„условия за кандидатстване“*. Ако е приложимо, в бюджета на проектното предложение трябва да са посочени и разходи, които са недопустими по процедурата, но за които кандидатът е осигурил съфинансиране от други източници, при условие че са свързани с изпълнението на проекта. Недопустими разходи и разходи за изпълнението на недопустими дейности се посочват в т. 5 „Бюджет“ на формуляра за кандидатстване и в Приложение № 1 „*Разяснения за попълване на бюджет по проекта*“, раздел „Недопустими разходи”.

Данък върху добавената стойност (ДДС) представлява допустим разход по настоящата процедура.

При третиране на ДДС като допустим разход по процедурата се прилага Указание ДНФ № 3/23.12.2016 г. на министъра на финансите за третиране на данък върху добавената стойност като допустим разход при изпълнение на проекти по оперативните програми, съфинансирани от Европейския фонд за регионално развитие, Европейския социален фонд, Кохезионния фонд на ЕС и от Европейския фонд за морско дело и рибарство, за програмен период 2014–2020 г., публикуван на адрес: (http://www.minfin.bg/bg/page/391).

ДДС за всяка допустима дейност или към всеки допустим разход по проекта следва да се разпише в отделен ред към раздел VIII. „Невъзстановим ДДС (ако е приложимо)“ в Приложение № 1 „*Разяснения за бюджета на проекта“* и в т.5 „Бюджет“ на формуляра за кандидатстване в ИСУН 2020.

В случай че ДДС се отнася за недопустима дейност или недопустим разход, то той следва да се посочи в раздел IX. „Недопустими разходи“ на Приложение № 1 *„Разяснения за бюджета на проекта“* и в т.5 Бюджет във формуляра за кандидатстване в ИСУН 2020, като следва да се разпише в отделен ред за всеки един недопустим разход.

14.7. Анализ относно остойностяването на дейностите, включени в проектното предложение

С оглед определяне на реалистичността на предвидените разходи, кандидатът следва да приложи към формуляра за кандидатстване анализ относно остойностяването на дейностите **по първия етап**, включени в проектното предложение. За дейностите по организация и управление, както и тези по информация и комуникация, също следва да бъде представен анализ на остойностяването, независимо дали се предоставят съгл. чл. 55, ал. 1, т. 1 или т. 4 от ЗУСЕСИФ. В анализа се посочва въз основа на какви документи, други анализи или проучвания са остойностени дейностите и/или каква информация/ минимални технически и/или функционални характеристики данни/показатели/оферти/извлечение от каталог на производители/доставчици, информация за вече сключени договори със сходни параметри и предмет,

пазарни консултации по смисъла на ЗОП, пазарни проучвания и/или проучване в интернет са ползвани при остойностяването и др. При позоваване на оферти, се прилагат самите оферти (минимум две), при позоваване на извлечение от каталог на производители/доставчици се прилагат извлеченията от каталога или се посочват съответните линкове към продукта.

При възможност се представя детайлна разбивка на остойностяването по количества и единични цени, както и обосновка за размера на единичните цени и за съответствието им с пазарните цени към датата на подаване на проектното предложение. Тази детайлна разбивка следва да съответства на формираната обща стойност на разходите по дейностите в бюджета на проекта, като се следва последователността, която е посочена в т. 7 „План за изпълнение/Дейности по проекта“ от формуляра за кандидатстване. При подаване на проектното предложение кандидатите представят анализ на остойностяването на дейностите за първия етап. Такъв анализ за втория етап се представя при подаване на пакета отчетни документи след приключване на първия етап, съгласно указанията, посочени в раздел 13.6. Допълнителни изисквания към Насоките за кандидатстване, част „*условия за кандидатстване*“. Документът със средни/пределни цени, в случай че такъв е разработен, следва да послужи за база при разработване на Анализ на остойностяването за втория етап. Анализът на остойностяването за втория етап включва и всички предвидени дейности, за които няма разработени средни/пределни цени (напр. описание на планираните разходи за административни такси).

14.8. Авансови плащания

Всеки бенефициент има право да получи авансово плащане в размер до 10% от БФП за проекта, платимо на две части, както следва:

- авансово плащане в размер до 1% от БФП на проекта след сключване на АДБФП;

- авансово плащане в размер на остатъка до достигане на определения размер на аванса по проекта при условията по АДБФП.

Авансовите плащания следва да бъдат посочени във формуляра за кандидатстване съгласно указанията на Приложение № *5 „Указания за попълване на формуляр за кандидатстване и подаване на проект по процедура „Мерки за подобряване качеството на атмосферния въздух“ чрез системата ИСУН 2020“* към Насоките за кандидатстване, част *„условия за кандидатстване“*.

Срокът и условията за извършване на авансово плащане са определени в Насоките за кандидатстване, част *„условия за изпълнение“*. В съответствие с чл. 60, ал. 2 от ЗУСЕСИФ, списък на писмените доказателства, които бенефициентът прилага към искането си за извършване на съответното плащане, е приложен към Насоките за кандидатстване, част *„условия за изпълнение“* (Приложение № 2 към „*условията за изпълнение*“).

15. Допустими целеви групи (ако е приложимо):

Населението на територията на съответните общини с нарушено КАВ в Република България – кандидати по процедурата.

16. Приложим режим на минимални/държавни помощи:

Определение на понятието „държавна помощ” се съдържа в член 107, параграф 1 от Договора за функционирането на Европейския съюз (ДФЕС). Държавна помощ е всяка помощ, предоставена от държавата-членка, под каквато и да било форма, която нарушава или предизвиква опасност от нарушаване на конкуренцията, поради поставяне в по-благоприятно поло-

жение на определени предприятия или производството на определени стоки, доколкото се засяга търговията между държавите-членки на Европейския съюз. По правило предоставянето на държавни помощи е забранено като изключенията от тази забрана са нормативно уредени. Предоставянето на безвъзмездна финансова помощ се извършва в съответствие с европейското и национално законодателство в областта на държавните помощи. Съгласно правилата за държавни помощи, ако финансирането бъде определено като неправомерна и несъвместима държавна помощ, то следва да бъде възстановено от бенефициента заедно с лихва за периода на неправомерно ползване.

Едно от условията, които трябва да бъдат изпълнени, за да бъдат приложени правилата за държавни помощи при предоставянето на държавни ресурси, е получател на помощта да е „предприятие“ съгласно конкурентното право. „Предприятие” по смисъла на чл. 107 от ДФЕС е всяка структура, ангажирана със стопанска дейност[14], независимо от правния й статут и начина й на финансиране. Съгласно практиката на Съда, „предприятия“ по смисъла на конкурентното право са всички субекти, упражняващи икономическа дейност, в това число и носители на публична власт, когато дейността им е свързана с предлагане на стоки/услуги на пазара. За преценката дали едно лице оперира като „предприятие“ е без значение правният статут по националното право и начинът му на финансиране. Когато дейността е свързана с упражняване на властнически правомощия, тя няма икономически характер и следователно за нея са неприложими правилата за държавни помощи.

Конституцията на Република България издига като основна ценност живота на човека (чл. 4, ал. 2) и вменява задължението на държавата да осигурява опазването на околната среда. Съгласно съображение 2 от преамбюла на *Директива 2008/50/ЕО на Европейския Парламент и на Съвета от 21 май 2008 година относно качеството на атмосферния въздух и за по-чист въздух за Европа,* за да се намаляват емисиите от вредните замърсители на въздуха с цел опазване на околната среда, от особено значение е борбата с емисиите от замърсители при самия им източник. В чл. 19, ал. 1 и 2 от ЗЧАВ е посочено, че Министерството на околната среда и водите (МОСВ) провежда държавната политика по опазване чистотата на атмосферния въздух за осигуряване на устойчиво развитие, а общинските органи и регионалните инспекции по околната среда и водите осъществяват контрол и управление на дейностите, свързани с осигуряване чистотата на въздуха на тяхната територия. Общините носят отговорност за чистотата на атмосферния въздух на тяхна територия.

Допустими кандидати по процедурата са общини на територията на Република България с нарушено качество на атмосферния въздух. Целта на процедурата е чрез намаляване надномерните нива на фини прахови частици ($ФПЧ_{10}$) от битовото отопление да се подобри качеството на атмосферния въздух, а оттам и условията за живот на гражданите. Това ще доведе до изпълнение на ангажиментите на страната, произтичащи от нормите на европейското и национално законодателство, както и до предприемане на действия, обусловени от Решението на Съда на Европейския съюз по дело C-488\15 от 5 април 2017 г. за неспазване нормите за съдържание на $ФПЧ_{10}$ в атмосферния въздух в агломерации и зони на страната и неизпълнението на задълженията по Директива 2008/50/ЕО по отношение на пределно допустимите стойности на прахови частици в атмосферния въздух.

Съгласно разпоредбата на чл. 27, ал. 1 от ЗЧАВ и чл. 37, ал. 1 и ал. 2 от Наредба № 12 *от 15.07.2010 г. за норми за серен диоксид, азотен диоксид, фини прахови частици, олово, бен-*

[14] По смисъла на т. 12 от Известие на Комисията относно понятието за държавна помощ, посочено в член 107, параграф 1 от Договора за функциониране на Европейския съюз.

зен, въглероден оксид и озон в атмосферния въздух в случаите, когато в даден район общата маса на емисиите довежда до превишаване на нормите за замърсители в атмосферния въздух, кметовете на общините разработват, а общинските съвети приемат програми за намаляване нивата на замърсителите и за достигане на утвърдените норми в установените за целта срокове, които са задължителни за изпълнение. В допълнение, в чл. 41, ал. 1 и ал. 2 от Наредба № 12/2010 г. е посочено, че кметът на съответната община отговаря за изпълнението на програмите, като общинските органи извършват контрол на изпълнението на програмите.

Съгласно чл. 6, ал. 1 от ЗЧАВ, министърът на околната среда и водите и министърът на здравеопазването съвместно издават наредби, с които утвърждават норми за вредни вещества (замърсители) в атмосферния въздух и норми за отлагания на вредни вещества (замърсители). Планираните за финансиране по настоящата процедура дейности включват:

- подмяна на печки и котли, работещи с твърдо гориво с друг вид отоплителни устройства използващи: газ; единствено електричество (с изключение на електросъпротивителни отоплителни устройства и системи); пелети; друг вид дървесна биомаса/изкопаемо твърдо гориво, които отговарят на специфичните технически параметри, заложени в Директива 2009/125/ЕО за екодизайн.
- подмяна на стационарни индивидуални и многофамилни домакински горивни устройства на твърдо гориво с алтернативни източници на топлинна енергия – свързване или възстановяване на връзката към топлофикационна система или газоразпределителна мрежа.

Така описаните дейности са насочени към спазване на нормативната уредба за постигане на определени норми за допустимите нива на $ФПЧ_{10}$, определени в Наредба № 12/2010 г. В рамките на процедурата се предоставя безвъзмездна финансова помощ на бенефициенти-общини с действащи общински програми за КАВ, в които битовото отопление е идентифицирано като основен източник на замърсяване на въздуха с $ФПЧ_{10}$ и в които са предвидени мерки за подмяна на стари неефективни отоплителни устройства на твърдо гориво в еднофамилни или многофамилни жилищни сгради, с такива, отговарящи на изискванията на Директива 2009/125/ЕО. В този смисъл, подпомагането по процедурата на ниво бенефициент-община не представлява държавна помощ, тъй като неговата цел е да се намалят наднормените нива на $ФПЧ_{10}$ в атмосферния въздух, с източник битовото отопление, като по този начин се подобри качеството на атмосферния въздух на територията на общини с нарушено КАВ и се изпълни вмененото с Конституцията на РБългария задължение на държавата да осигурява опазването на околната среда. Опазването на околната среда е дейност в прерогативите на държавата и няма за цел да облагодетелства определено предприятие или сектор. При изпълнението на дейностите по процедурата от страна на общините не е налице предлагане на стоки и/или услуги на пазара срещу заплащане.

От значение при определяне на същността на подпомагането са и следните обстоятелства:

1. Подпомагането по процедурата е насочено към подмяна на печки и котли с нови устройства, които отговарят на изискванията на Закона за техническите изисквания към продуктите (ЗТИП), транспониращ Директива 2009/125/ЕО. Съгласно чл. 26а от ЗТИП, изискванията за екопроектиране (екодизайн) се определят чрез приемане на мерки по прилагането съгласно чл. 15 от Директива 2009/125/ЕО. Когато тези мерки са под формата на директиви или решения, Министерският съвет по предложение на министъра на икономиката приема съответни наредби. Когато мерките по чл. 15 от Директива 2009/125/ЕО са под формата на регламенти, изпълнението им се осъществява съгласно разпоредбите на ЗТИП, а в случай че съответният регламент изисква допълнителни мерки за неговото прилагане, те се приемат с акт на Ми-

нистерския съвет. Предвид допустимите за финансиране дейности по процедурата, приложение намират:

- Регламент (ЕС) 2015/1185 на Комисията от 24 април 2015 година за изпълнение на Директива 2009/125/ЕО на Европейския парламент и на Съвета по отношение на изискванията за екопроектиране на локални отоплителни топлоизточници на твърдо гориво;

- Регламент (ЕС) 2015/1188 на Комисията от 28 април 2015 година за прилагане на Директива 2009/125/ЕО на Европейския парламент и на Съвета по отношение на изискванията за екопроектиране на локални отоплителни топлоизточници;

- Регламент (ЕС) 2015/1189 на Комисията от 28 април 2015 г. за прилагане на Директива 2009/125/ЕО на Европейския парламент и на Съвета по отношение на изискванията за екодизайн на котли на твърдо гориво;

- Регламент (ЕС) 2016/2281 на Комисията от 30 ноември 2016 година за изпълнение на Директива 2009/125/ЕО на Европейския парламент и на Съвета за създаване на рамка за определяне на изискванията за екопроектиране към продукти, свързани с енергопотреблението, по отношение на изискванията за екопроектиране на въздухоотоплителни продукти, охладителни продукти, високотемпературни технологични охладители на течности и вентилаторни конвектори.

И четирите регламента са влезли в сила, но намират приложение след 1 януари 2019 за локалните отоплителни топлоизточници, използващи газообразно гориво, след 1 януари 2020 г. за котли на твърдо гориво и след 1 януари 2022 г. – за локални отоплителни топлоизточници на твърдо гориво и за въздухоотоплителни продукти.

Проектът на Национална програма за подобряване качеството на атмосферния въздух (2018-2024 г.) предвижда предприемане на мерки, насочени към поетапно извеждане от употреба на печки и котли, работещи с твърдо гориво, които не отговарят на посочените регламенти. Предвидена е също и мярка за по-ранно въвеждане на Регламент (ЕС) 2015/1185 относно по-строгите стандарти за проектиране за отоплителни уреди (от 1 януари 2020 г.). Процедурата е структурирана по начин, който предвижда изпълнение на двуетапни проекти, като изискването е първият подготвителен етап да приключи не по-късно от 31 май 2021 г. Така очертания времеви диапазон е съобразен с началната дата на прилагане на горепосочените четири Регламента за екопроектиране. В този смисъл, поставените в насоките за кандидатстване изисквания за съобразяване на техническите параметри за екопроектиране (екодизайн) са съобразени с нормативната уредба, с началния период на прилагане и не водят до необосновано ограничаване на пазара.

2. В рамките на процедурата всеки собственик на самостоятелен обект има възможност самостоятелно да избере вида на новото отоплително устройство – отопление на пелети или друг вид дървесна биомаса/изкопаемо твърдо гориво; на газ; използващи единствено електричество. Тези мерки са съобразени с проекта на Национална програма за подобряване качеството на атмосферния въздух (2018-2024 г.) и в комбинация с други мерки и източници на финансиране се очаква да допринесат за намаляване на нивата на замърсяване на атмосферния въздух с $ФПЧ_{10}$.

В рамките на оперативна програма „Региони в растеж“ 2014-2020 се финансират мерки за енергийна ефективност в жилищни сгради, включително инсталации за възобновяема енергия. Оперативна програма „Иновации и конкурентноспособност“ 2014-2020 г. подкрепя проекти за енергийна ефективност като финансиране се предоставя за индустриални сгради. Националната програма за енергийна ефективност на многофамилните жилищни сгради (съг-

ласно Постановление № 18 *на Министерския съвет от 2 февруари 2015 г. за приемане на Национална програма за енергийна ефективност на многофамилните жилищни сгради, за условията и реда за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по програмата и за определяне на органите, отговорни за реализацията ѝ*) също предоставя финансиране за основен ремонт, модернизация или подмяна на локални източници на топлина/котелни стопанства, изграждане системи за оползотворяване на енергията от възобновяеми източници, инсталиране на система за автоматично централизирано управление на топлоподаването при локални източници, газифициране на сгради и др. Мерки, насочени към подобряването на КАВ, се финансират и от други източници.

3. В рамките на процедурата се предвижда като задължителна дейност демонтажът на подменяните отоплителни устройства и тяхното последващо третиране. Тези отоплителни устройства следва да бъдат предавани за последващо третиране по реда на чл. 39, ал. 3 от ЗУО на лица, извършващи дейности с отпадъци от черни и цветни метали (ОЧЦМ) с битов характер. В случай, че в резултат от предаването за последващо третиране на отоплителните устройства бъдат отчетени приходи, същите не трябва да се използват от общините-бенефициенти за извършване на икономическа дейност. Това изискване се урежда в АДБФП.

4. Предвидените в настоящата процедура дейности, които ще бъдат финансирани със средства от ОПОС 2014-2020 г., ще бъдат извършвани от изпълнители, определени в резултат от провеждането на открити, прозрачни, достатъчно добре разгласени и недискриминационни процедури[15] за обществени поръчки по реда на ЗОП. Управляващият орган на ОПОС 2014-2020 г. осъществява последващ контрол за спазване на законодателството в областта на обществените поръчки от страна на бенефициентите по програмата, включително за спазване на принципите по чл. 2 от ЗОП за равнопоставеност и недопускане на дискриминация, свободна и лоялна конкуренция, публичност и прозрачност. В този смисъл, на ниво изпълнители подпомагането също не следва да се счита за държавна помощ.

Единствено за дейностите, изчерпателно посочени в т. 13.2.1. от насоките за кандидатстване, част „условия за кандидатстване“, по преценка на бенефициентите може да бъде приложена разпоредбата на чл. 13, ал. 1, т. 1 от ЗОП. На това основание, дейностите могат да бъдат осъществени не от изпълнител, определен по реда на ЗОП, а от международна финансова институция, т.е. организирани по специфични процедурни правила съгласно международни споразумения или договори, сключени при спазване разпоредбите на Договора за функциониране на ЕС. Условията за изключване на наличието на държавни помощи са уредени в Известието на Комисията относно понятието за държавна помощ, посочено в член 107, параграф 1 от Договора за функционирането на Европейския съюз (ДФЕС). Държавните помощи трябва да се разгледат на всички възможни нива. На ниво международна финансова институция се подписват Меморандуми за разбирателство между Правителството на Република България и Международни финансови институции за партньорство и подкрепа при усвояване на Европейските структурни и инвестиционни фондове за периода 2014-2020 г, които осигуряват съответствие с приложимото законодателство за държавни помощи. Международните финансови институции предоставят консултантски услуги на бенефициентите посредством сключването на споразумения за предоставяне на такива услуги при спазване условията на ДФЕС. И в този случай подпомагането не следва да се счита за държавна помощ.

[15] По смисъла на параграф 91-108 от Съобщение на Комисията относно понятието за държавна помощ в съответствие с чл. 107, пар. 1 от Договора за функциониране на ЕС.

5. От гледна точка на правилата за държавни помощи, на ниво собственик на самостоятелен обект са възможни различни хипотези.

В случаите, в които общините-бенефициенти предоставят средства за подмяна на отоплителни устройства на собственици на самостоятелни обекти, които извършват стопанска (икономическа) дейност, подпомагането на тези лица ще представлява минимална (de minimis) помощ по смисъла на Регламент (ЕС) № 1407/2013. В тази хипотеза администратори на помощ ще бъдат общините-бенефициенти по процедурата, а получатели на минимална помощ – съответните собственици на самостоятелни обекти, извършващи стопанска дейност.

В случаите, в които се прилага режим „минимална помощ“, общините-бенефициенти трябва да имат предвид, че Регламент (ЕС) № 1407/2013 на Комисията от 18 декември 2013 година относно прилагането на членове 107 и 108 от Договора за функционирането на Европейския съюз към помощта de minimis (ОВ, L 352/1 от 24.12.2013 г.) (Регламент (ЕС) № 1407/2013) не се прилага за помощи, предоставяни на предприятия, които извършват дейност:

1. в сектора на рибарството и аквакултурите, обхванати от Регламент (ЕО) № 104/2000 на Съвета;

2. в сектора на първично производство на селскостопански продукти[16]

3. в сектора на преработка и продажба на селскостопански продукти, в следните случаи:

- когато размерът на помощта е определен въз основа на цената или количествата на този вид продукти, които се изкупуват от първичните производители или се предлагат на пазара от съответните предприятия; или

- когато помощта е обвързана със задължението да бъде прехвърлена частично или изцяло на първичните производители;

4. свързана с износ към трети държави или държави-членки, по-специално помощи, които са пряко свързани с изнесените количества, с изграждането и функционирането на дистрибуторска мрежа или с други текущи разходи във връзка с износа;

5. подчинена на използването на национални продукти за сметка на вносни.

По процедурата няма изискване за преференциално ползване на местни за сметка на вносни стоки.

Подпомагането ще представлява минимална помощ, когато:

- подпомагани самостоятелни обекти се използват за извършване на стопанска дейност по предназначение (напр. магазини);

- подпомагани самостоятелни обекти се отдават под наем за жилищни или нежилищни нужди (например офиси, ателиета);

- подпомагани самостоятелни обекти се използват от собствениците за извършване на дейност като търговец и/или за упражняване на свободни професии (например фризьорски салони);

- собствениците на самостоятелни обекти извършват други стопански дейности в/чрез тези обекти.

Случаите, в които търговци (например юридически лица - търговски дружества) са собственици на самостоятелни обекти, същите следва да се считат за получатели на минимална помощ.

[16] Първично производство на селскостопански продукти е производство на продукти на почвата и на животновъдството, изброени в Приложение I към Договора за създаване на европейската общност, без да се извършват никакви по-нататъшни операции, с които се променя естеството на тези продукти.;

Минималната помощ не следва да надвишава левовата равностойност на 200 000 евро (391 166 лева) за период от 3 (три) последователни бюджетни години[17]. Преди предоставянето на помощта общините-бенефициенти следва да се уверят, че няма да бъде превишен тавана на подпомагане. Така определеният таван на подпомагане се прилага за „едно и също предприятие“ по смисъла на чл. 2, параграф 2 от Регламент (ЕС) № 1407/2013 и в този раздел. При определяне на посочения таван се вземат предвид и разпоредбите на чл. 3, пар. 8 и 9 от Регламент (ЕС) № 1407/2013, и указанията в този раздел, а именно: при режим „минимална помощ“, общият размер на всички помощи за собственика на жилищния обект, извършващ стопанска дейност (в качеството му на предприятие по смисъла на Закона за държавните помощи) и за всички субекти, с които той образува едно и също предприятие, включително максималният размер на предоставените му средствата от ОПОС 2014-2020 г. не може да надвишава 200 000 евро за период от три бюджетни години.

При изпълнението на своите проекти, общините-бенефициенти следва да имат предвид, че при режим „минимална помощ“ всички използвани стойности са в брутно изражение - преди приспадането на данъци и други такси. Минималните помощи, които се предоставят на няколко части, се сконтират към техния размер към момента на предоставяне. Допустимите разходи се сконтират до тяхната стойност към момента на предоставяне на помощта. Лихвеният процент, който се използва за сконтиране, е сконтовият процент, приложим към момента на предоставяне на помощта, в съответствие с чл. 3, ал. 6 от Регламент (ЕС) № 1407/2013 на Комисията от 18 декември 2013 г.

Съгласно чл. 3, параграф 4 от Регламент (ЕС) № 1407/2013, помощта de minimis се смята за отпусната в момента, когато законовото право да получи помощта е предоставено на предприятието, съгласно приложимия национален правен режим, независимо от датата на плащане на помощта de minimis на предприятието.

За да се изчисли дали не е надхвърлен прагът от 200 000 евро за съответното предприятие, се формира сбор от (1) максималния размер на средствата от ОПОС 2014-2020 г., предоставени на предприятието (собственика на обекта, извършващ стопанска дейност) и (2) всички други получени от него минимални помощи на територията на Република България за последните три бюджетни години и от предприятията, с които то образува „едно и също предприятие“ по смисъла на чл. 2, пар. 2 на Регламент (ЕС) № 1407/2013.

В случай на преобразуване на предприятието (вливане, сливане и/или разделяне), размерът на средствата, които могат да бъдат предоставени под формата на минимална помощ на предприятието (собственика на обекта, извършващ стопанска дейност), се определя и при спазване на чл. 3, параграф 8 и 9 от Регламент (ЕС) № 1407/2013. Съгласно чл. 3, параграф 8 от Регламент (ЕС) № 1407/2013, в случай на сливания или придобивания, всички предходни помощи de minimis, предоставяни на някое от сливащите се предприятия, се вземат под внимание при определяне на това дали дадена нова помощ de minimis, отпусната на новото предприятие или на придобиващото предприятие, не води до превишаване на съответния таван. Помощта de minimis, предоставена законно преди сливането или придобиването, остава правомерна. Съгласно чл. 3, параграф 9 от Регламент (ЕС) № 1407/2013, ако дадено предприятие се разделя на две или повече отделни предприятия, помощта de minimis, отпусната преди разделянето, се предоставя на предприятието, което се е възползвало от нея, като по

[17] Съгласно Регламент № (ЕС) № 1407/2013, общият размер на минималната помощ, предоставена на едно и също предприятие, осъществяващо дейност в отрасъл „автомобилен транспорт“ не може да надхвърля левовата равностойност на 100 000 евро (195 583 лева) за период от три последователни бюджетни години. За такива предприятия администраторът на помощта следва да гарантира, че ще се прилагат разпоредбите на чл. 3, пар. 3 от Регламент (ЕС) № 1407/2013.

принцип това е предприятието, поемащо дейностите, за които е била използвана помощта de minimis. Ако такова предоставяне не е възможно, помощта de minimis се разпределя пропорционално на базата на счетоводната стойност на собствения капитал на новите предприятия към действителната дата на разделянето.

В случай че предприятието (собственикът на обекта, извършващ стопанска дейност) и/или субектите, с които то образува „едно и също предприятие“ по смисъла на чл. 2, пар. 2 на Регламент (ЕС) № 1407/2013, са получавали друга минимална помощ, минимална помощ от ОПОС 2014-2020 г. може да бъде предоставена само за остатъка от сумата, до достигането на тавана, посочен в чл. 3, пар. 2, а именно 200 000 евро, определен за период от три бюджетни години. Този таван се прилага независимо от формата на помощта „de minimis“ или от преследваната цел и без значение дали предоставената помощ се финансира изцяло или частично със средства, произхождащи от Съюза.

Общините-бенефициенти ще трябва да изискват от предприятията (собственици на обекта, извършващи стопанска дейност) да им представят декларации, съдържаща информация относно получаването на други минимални помощи, спрямо които се прилага Регламент (ЕС) № 1407/2013 или други регламенти за минимални помощ, през двете предшестващи бюджетни години и през текущата бюджетна година, както и относно получаването на други държавни помощи (декларация за минимални и държавни помощи). Образецът на декларация за минимални и държавни помощи, който се предоставя от съответната община-бенефициент на собствениците на самостоятелни обекти, извършващи стопанска дейност, е налична на интернет страницата на Министерство на финансите, в частта й относно държавните помощи (http://stateaid.minfin.bg/bg/page/7). В декларацията следва да бъде включена и информация относно всички предприятия, с които предприятието (собственик на обекта, извършващ стопанска дейност) поддържа взаимоотношения по смисъла на чл. 2, пар. 2 и чл. 3, пар. 8 и 9 от Регламент (ЕС) № 1407/2013.

Общината-бенефициент, при необходимост, осъществява контакт с други посочени в декларацията за минимални и държавни помощи администратори на помощ, с цел да събере необходимата информация, която да й гарантира спазване на изкисванията на чл. 5, параграф 2 от Регламент (ЕС) № 1407/2013, а именно че с предоставянето на новата минимална помощ по процедурата няма да се надвиши най-високият приложим интензитет на помощта или размер на помощта, определен в конкретните обстоятелства за всеки отделен случай с регламент за групово освобождаване или с решение на ЕК.

Съгласно чл. 5, параграф 1 от Регламент (ЕС) № 1407/2013, минималната помощ в размер до 200 000 евро може да се кумулира с минимална помощ по Регламент (ЕС) № 360/2012 на Комисията от 25 април 2012 година относно прилагането на членове 107 и 108 от Договора за функционирането на Европейския съюз към минималната помощ (de minimis) за предприятия, предоставящи услуги от общ икономически интерес, до установения в него таван (500 000 евро). Минималната помощ може да се кумулира с минимална помощ, предоставяна съгласно други регламенти за помощ de minimis (като минимални помощи в сектора на рибарството и аквакултурите и в селскостопанския сектор), до тавана от 200 000 евро, определен в Регламент (ЕС) № 1407/2013.

С цел осъществяване на контрол, общината-бенефициент може да използва комбиниран подход за проверка на верността на декларираните от собствениците данни:

- посредством проверка в публичния модул на Информационна система „Регистър на минималните помощи“ (http://minimis.minfin.bg/Default.aspx);

- справка в Търговския регистър (за посочените в декларацията търговски дружества) по отношение на всички условия на чл. 2, пар. 2 и чл. 3, пар. 8 и 9 от Регламент 1407/2013;

- справка в други регистри (например регистрите, водени съгласно чл. 54а, ал. 1 от Закона за общинската собственост и чл. 35 от Правилник за реда за упражняване правата на държавата в търговските дружества с държавно участие в капитала).

Общините-бенефициенти следва да имат предвид, че извън приложното поле на Регламент (ЕС) № 1407/2013 попадат и помощи, предоставяни на предприятия, извършващи дейности в областта на рибарството и аквакултурите, в сектора на първично производство на селскостопански продукти, както и в други сектори, посочени в чл. 1[18], параграф 1 на регламента. Когато собственик на самостоятелен обект упражнява дейност в секторите, описани в чл. 1, параграф 1 букви „а“, „б“ или „в“ от Регламент (ЕС) № 1407/2013, както и в един или повече от секторите или дейностите, обхванати от този регламент, регламентът се прилага спрямо помощта, предоставяна за съответните един или повече сектори или дейности, при условие че бъде гарантирано по подходящ начин и посредством подходящи средства, като например разделение на дейностите или разграничаване на разходите, че дейностите в изключените сектори не се ползват от помощ de minimis, предоставена съгласно Регламент (ЕС) № 1407/2013. При невъзможност това условие, уредено в чл. 1, параграф 2 от Регламент (ЕС) № 1407/2013, да бъде спазено, собствениците на самостоятелни обекти, които извършват стопанска дейност, не могат да бъдат подпомогнати от ОПОС 2014-2020 г. Собствениците декларират пред съответната община-бенефициент в декларацията за минимални и държавни помощи посочените обстоятелства. Общините-бенефициенти могат да изискват по своя преценка допълнителни документи (например извадка от счетоводната система, използван метод за счетоводната отчетност или др.), които биха им послужили да преценят дали по отношение на собственика са спазени изискванията по чл. 1, параграф 2 от Регламент (ЕС) № 1407/2013.

6. Допустими по процедурата са дейности по подмяна на стационарни индивидуални и многофамилни домакински горивни устройства на твърдо гориво с алтернативни източници на топлинна енергия – свързване или възстановяване на връзката към топлофикационна система или газоразпределителна мрежа. По процедурата няма да бъдат финансирани разходи, които са за сметка на предприятията, извършващи топло- и газоснабдяване, както и разходи за изграждане/поставяне на съоръжения/инсталации или други активи, които ще бъдат собственост на тези дружества. По процедурата няма да бъде поставено в по-благоприятно положение предприятие, извършващо дейност по топло- и газоснабдяване.

Минималната помощ за всеки собственик на самостоятелен обект, извършващ стопанска дейност, се изчислява на базата на притежаван процент идеални части от общите части на сградата – за всяка извършена дейност по общите части на сградата (като например разходи за проектиране, СМР на инсталацията, надзор и др.) и на базата на стойността на дейностите, изпълнявани в притежавания от него самостоятелен обект.

7. Минималната помощ се предоставя от общините-бенефициенти с акт за предоставяне, издаван по реда на Закона за държавните помощи. В изпълнение на Регламент (ЕС) № 1407/2013 и разпоредбите на Закона за държавните помощи, общините-бенефициенти като администратори на помощи са длъжни да информират всеки собственик на самостоятелен обект, който получава минимална помощ, за вида, размера на помощта (изразен като брутен

[18] За целите на настоящата процедура се прилагат определенията, посочени в чл. 2, параграф 1 от Регламент (ЕС) 1407/2013.

еквивалент на помощта) и за нейния минимален характер, с посочване на наименованието на Регламент (ЕС) № 1407/2013 и данните за публикуването му в Официален вестник на Европейския съюз, както и за произтичащите от получаването на помощта задължения за получателя на помощ. Информацията трябва да бъде включена в акта за предоставяне на помощта или да бъде предоставена на получателя на помощта в 14-дневен срок от издаването на акта.

При спазване на чл. 36, ал. 1 от Закона за държавните помощи, общините-бенефициенти, в качеството им на администратори на помощ, са длъжни във всеки акт за предоставяне на минимална помощ да определят правилата за прилагане на условията за нейното предоставяне и за контрол, както и механизъм за установяване на неправомерно получена минимална помощ. Правилата за прилагане на условията за предоставяне и за контрол на помощта съдържат и информация за начина за проверка на наличието и изпълнението на приложимите критерии от актовете, оправдаващи съвместимостта, както и на информационните източници, въз основа на които се прави проверката. Механизмът и правилата за установяване на неправомерно получена минимална помощ следва да съдържат най-малко правила за установяване на основанието за неправомерност, идентификация на получателя на помощта, паричния еквивалент на неправомерно отпусната помощ, сума, подлежаща на възстановяване, включително дължимите лихви и датата на предоставяне.

8. Като администратор на минимална помощ общината-бенефициент следва да информира министъра на финансите в срок до 3 работни дни от предоставяне на всяка помощ, попадаща в обхвата на Регламент (ЕС) 1407/2013, като въвежда електронни записи за отпуснатите от него минимални помощи в ИС „Регистър на минималните помощи“. Общините-бенефициенти, в качеството им на администратори на помощ са отговорни за пълнотата, верността и актуалността на предоставената информация относно отпуснатите минимални помощи.

9. При поискване от страна на Европейската комисия, държавата-членка я информира за предоставянето на минимални помощи. За изпълнение на това задължение, в срок до 15 работни дни от получаването на искането или в друг срок, ако такъв бъде изрично определен, администраторите на помощ (общините-бенефициенти, предоставящи минимална помощ по процедурата) предоставят на министъра на финансите цялата информация, която е необходима, за да се прецени дали са спазени условията за предоставяне на помощта, включително на ниво отделен проект и отделен получател.

10. Съгласно чл. 6, параграф 4 от Регламент (ЕС) № 1407/2013 и чл. 19, ал. 3 от Закона за държавните помощи, всички документи, които са необходими, за да се установи спазването на всички условия, определени в този регламент, следва да се съхраняват от общината-бенефициент за срок, не по-кратък от 10 години от датата, на което е предоставена последната индивидуална помощ по схемата за минимална помощ. При искане за достъп до информация за предоставените минимални помощи, съответната община-бенефициент я предоставя на лица, определени от министъра на финансите или от Европейската комисия, във вида и в срока, указани в искането.

11. Предоставянето на минимална помощ, която не отговаря на всички изисквания на приложимия режим по минимални помощи, представлява неправомерно получена сума или неправомерно усвоени средства, което от своя страна е основание за нейното възстановяване. Уредба относно възстановяването на неправомерно получени минимални помощи се съдържа в Закона за държавните помощи и в правилника за прилагането му.

В съответствие с чл. 57, ал. 1, т. 7 от ЗУСЕСИФ, разходите на бенефициентите, които не са съобразени с приложимите правила за предоставяне на държавни помощи, не са допустими за финансиране от ОПОС 2014-2020 г. и няма да им бъдат възстановявани от програмата. Съблюдаването на правилата за допустимост на разходите е обект на проверка от Управляващия орган на ОПОС 2014-2020 г. на етапа на тяхната верификация. Съгласно чл. 70, ал. 1, т. 2 от ЗУСЕСИФ, за нарушаване на правилата за държавната помощ по смисъла на чл. 107 от Договора за функционирането на Европейския съюз на бенефициентите се налагат финансови корекции. Управляващият орган на ОПОС 2014-2020 г. си запазва правото да извършва проверки на място при бенефициента, с цел да гарантира спазването на нормативните изисквания в областта на държавните помощи. В случай че Управляващият орган на ОПОС 2014-2020 г. или друг компетентен орган установи нарушения и неправомерно отпускане на държавни помощи, съответно на минимални помощи от страна на бенефициента, последният следва да осигури възстановяване на всички изплатени суми, ведно с лихва, определена по реда на приложимото законодателство за държавни помощи.

Допълнителна информация относно приложимото законодателство в областта на държавните помощи може да бъде открита на интернет страницата на Министерство на финансите (http://stateaid.minfin.bg/).

17. Хоризонтални политики[19]:

При изпълнение на дейностите по процедурата трябва да се спазват основните хоризонтални принципи – законност, прозрачност и публичност, равнопоставеност и недопускане на дискриминация, устойчиво развитие, както и принципите, посочени в ЗОП, при възлагане изпълнението на дейности по проекта.

Кандидатите следва да посочат в проектните си предложения, че ще спазват принципа на *законност*, като при подготовката и изпълнението на проектите ще прилагат изискванията на действащата европейска и национална нормативна уредба. Ще се финансират проекти, с чиято реализация ще се подпомогне изпълнението на ангажиментите на страната, произтичащи от европейското и национално законодателство.

Проектите следва да спазват принципа на *прозрачност и публичност*. При изпълнението на проектите следва да се осигурят прозрачност и публичност чрез включване на заинтересованите страни в процеса, вкл. и навременното им информиране.

Проектите следва да спазват принципа на *равнопоставеност и недопускане на дискриминация*. При подготовка и изпълнение на проектите следва да се насърчават равните възможности за всички.

Проектите следва да съобразяват принципа на *устойчиво развитие*, като проектните предложения допринесат за опазване качеството на атмосферния въздух и за подобряване на околната среда. Проектите следва да гарантират устойчивост на вложените инвестиции по отношение на реализираните мерки в резултат от изпълнението на проектите.

В допълнение, съгласно *Насоките за интегриране на политиката по околна среда и политиката по изменение на климата (ПОС и ПИК)*, проектните предложения е препоръчително да предвидят, ако е приложимо и при възможност, възлагане на зелена/и обществена/и поръчка/и, например чрез използването на рециклирана хартия и електронни носители на ин-

[19] Описват се изискванията за постигане на съответствие с хоризонталните политики на ЕС и, ако е приложимо, на принос към тях.

формация. Информация относно възможностите за прилагане на изискванията за възлагане на зелени обществени поръчки се съдържа на интернет страницата на Агенцията по обществени поръчки (www.aop.bg) и на интернет страницата на Европейската комисия (http://ec.europa.eu/environment/gpp/eu_gpp_criteria_en.htm). В допълнение, съгласно Насоките за интегриране на ПОС и ПИК проектът следва да отговаря на следния критерий: *„Общината е с нарушено КАВ и реализирането на проекта ще допринася за намаляване на замърсителите и достигане на определените норми съгласно програмите по чл. 27 от ЗЧАВ“*.

18. Минимален и максимален срок за изпълнение на проекта (ако е приложимо):

Срокът за изпълнение на проекта тече от датата, посочена в административния договор за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ. Максималният срок за изпълнение на всеки проект, който бенефициентът може да посочи в т.1 „Основни данни“, е 59 месеца, разпределени, както следва:

- 54 месеца за физическо изпълнение на дейностите по проекта. Физическото изпълнение на дейностите от първия етап следва да приключи не по-късно от 31.05.2021 г., а на дейностите от втория етап – не по-късно от 31.12.2023 г.

Тези два срока трябва да бъдат съобразени при попълването на т.7 „План за изпълнение/Дейности по проекта“ от формуляра за кандидатстване /график за изпълнение на дейностите на проекта/.

- 5 месеца след приключване на физическото изпълнение на дейностите на проекта, които включват:

- 1 месец след изтичането на срока за физическо изпълнение, в който съответният бенефициент следва да изготви и внесе искане за окончателно плащане по проекта;
- 90 дни след получаването на искането за окончателно плащане, заедно със съпровождащите го документи, в които УО на ОПОС 2014-2020 г. трябва да извърши документално приключване на проекта и окончателно плащане на верифицираните разходи. В случаите по чл. 63, ал. 1 и 2 на ЗУСЕСИФ, срокът от 90 дни спира да тече до представяне на документите и разясненията, но общо за не повече от един месец, като не може да бъде по-късно от 31.05.2024 г.

Допустими за финансиране са единствено разходи, извършени за физическото изпълнение на дейностите по проекта и съобразени със срока за изпълнението му, както и при спазване на срока за допустимост на разходите - 31 декември 2023 г.

Кандидатът следва да посочи необходимия срок за физическо изпълнение на отделните дейности във формуляра за кандидатстване, който не може да бъде по-дълъг от 54 месеца, планираните срокове за обявяване на обществени поръчки, като посочи и прогнозно индикативния месец за сключване на съответния договор за обществена поръчка съгласно указанията за попълване на формуляр за кандидатстване в системата ИСУН 2020, Приложение № 5 към Насоките за кандидатстване, част „условията за кандидатстване“. При определяне на стойността на всяка от дейностите кандидатът трябва да включва допустими и недопустими разходи, ако е приложимо, необходими за нейното изпълнение, включително ДДС.

- Дейностите, които ще бъдат изпълнени по проекта, следва да бъдат обвързани с неговите цели, като крайният резултат от тяхното изпълнение има принос към постигането на проектните цели, измерени със съответния индикатор по процедурата.

- Ако изпълнението на дейността се предвижда да се възложи на външен изпълнител, кандидатът трябва да посочи в т.7 План за изпълнение/дейности по проекта, в поле „начин на изпълнение“ планирания период от време, необходим за прогнозиране, планиране, провеждане на съответната обществена поръчка по реда на ЗОП и сключване на договор за обществена поръчка (в т.ч. осъществяване на контрол чрез случаен избор от Агенцията по обществени поръчки (АОП), планирания период от време, необходим за обявяване на съответната обществена поръчка по реда на ЗОП, нейното провеждане, предвиденото от кандидата време за обжалване, както и периода на сключването на договор с избрания изпълнител). Ако поръчката е възложена към датата на кандидатстване, в плана за изпълнение се описва нейният предмет и срок за изпълнение, без тя да се посочва в плана за външно възлагане. За поръчки, които са обявени, но не са възложени към датата на кандидатстване, в плана за изпълнение се посочва датата на обявяване като се попълва и планът за външно възлагане.

Графикът за изпълнение на дейностите по проекта е реалистичен и съобразен с плана за външно възлагане, когато:

- обществените поръчки, описани в плана за външно възлагане, съответстват на предвидените дейности, включени в плана за изпълнение;

- при посочването на планирана дата на обявяване на поръчката, кандидатът е предвидил период за осъществяване на контрол от АОП чрез случаен избор;

- при определянето на планирания месец за стартиране на дейността кандидатът е предвидил както период за получаване на заявления за участие и/или оферти, отговарящ на нормативно установените срокове съгласно ЗОП, така и период от най-малко 20 дни за работа на комисията, назначена от възложителя, за разглеждане, оценка и класиране на офертите, който тече от датата на отваряне на офертите. Срокът за работата на комисията трябва да съответства на сложността и обема на поръчката;

- кандидатът е предвидил срок за сключване на договор за обществена поръчка, съобразен с чл. 112, ал. 6 от ЗОП.

За целите на настоящата процедура всеки кандидат следва при подаване на проектно предложение да включи в него конкретен график за изпълнение на дейностите от първия етап на проекта, съгл. указанията на Приложение № 5 към Насоките за кандидатстване, част „*условията за кандидатстване*“. По отношение на втория етап кандидатите записват като една обща дейност предвидените за изпълнение мерки по подмяна на отоплителни устройства на твърдо гориво (СМР на сградни инсталации и доставка и монтаж на материални активи – нови, модерни отоплителни устройства на пелети, газ, електричество и т.н.). Остойностяването на мерките по подмяна се извършва индикативно в бюджета на проекта съгл. указанията на Приложение № 5 към „*условията за кандидатстване*“.

При приключване изпълнението на дейностите по първия етап, кандидатите разписват прогнозния график за изпълнение на дейностите от втория етап в образеца на предложение за определяне на параметрите на втория етап от проекта (Приложение № 4 към „*условията за изпълнение*“). Окончателният график на дейностите за втория етап се залага в искането за

изменение на АДБФП, като същите се разписват подробно в плана за изпълнение/дейности по проекта. Този график следва да е съобразен и с плана за външно възлагане за втория етап.

Кандидатът следва при подаване на проектното предложение да разпише в него (съгл. указанията на Приложение № 5 към „*условията за кандидатстване*“) план за външно възлагане по отношение на дейностите, планирани в първия етап на проекта. След приключване изпълнението на този етап, в образеца на предложение за определяне на параметрите на втория етап от проекта (Приложение № 4 към „*условията за изпълнение*“), кандидатът включва индикативното описание на плана за външно възлагане по отношение на дейностите от втория етап. Впоследствие, при подаване на искане за изменение на АДБФП, кандидатът включва в него окончателния план за външно възлагане по втория етап.

Графикът на дейностите и планът за външно възлагане по отношение на втория етап подлежат на одобрение от УО на ОПОС 2014-2020 г., в рамките на процедурните правила за изменение на АДБФП, с цел последващо обективиране в допълнително споразумение към административния договор за БФП.

Планът за външно възлагане трябва да е съобразен с нормативните изисквания в областта на обществените поръчки, като посочената в него стойност на поръчката съответства на определения от кандидата тип на процедурата и обекта на поръчката, определени при спазване на ЗОП. Прогнозната стойност на обществената поръчка в Плана за външно възлагане се посочва без ДДС.

Кандидатът следва да има предвид, че съгласно чл. 39, ал. 4 от ЗУСЕСИФ финансирането с безвъзмездна финансова помощ се прекратява едностранно от Ръководителя на Управляващия орган, когато бенефициент не сключи договор с изпълнител до 12 месеца от изтичането на срока, предвиден за неговото сключване и посочен в т.7 „План за изпълнение/Дейности по проекта“. Случаите, при които този срок спира да тече, са определени в чл. 4, ал. 2 от ПМС № 162/2016 г.

Планът за външно възлагане на обществени поръчки за избор на изпълнител (план за външно възлагане) е реалистичен, когато при посочването на планирана дата на обявяване на поръчката, кандидатът е предвидил сроковете за изпращане на обявлението за обществена поръчка до Агенцията по обществени поръчки (АОП) за вписване в Регистъра на обществените поръчки (съобразно вида на процедурата и начина на изпращане на обявлението)/ в Официалния вестник на ЕС, вкл. сроковете за осъществяване на предварителен контрол от АОП (когато е приложимо). **Преценка за спазване на това изискване се извършва като планираната дата на обявяване на поръчката се съпоставя с месеца за стартиране на дейността, посочена в плана за изпълнение.**

При възлагането на външен изпълнител, бенефициентите следва да провеждат открити, прозрачни, достатъчно добре разгласени, недискриминационни и безусловни процедури по реда на ЗОП (Обн., ДВ, бр. 13 от 16.02.2016 г., в сила от 15.04.2016 г.), по смисъла на параграф 91-108 от Съобщение на Комисията относно понятието за държавна помощ в съответствие с чл. 107, пар. 1 от Договора за функциониране на ЕС.

В процеса на изпълнение на проекта срокът за физическо изпълнение на дейностите и срокът за изпълнение на проекта могат да бъдат удължавани, но само при спазване на нормативната уредба и на разпоредбите на АДБФП.

Срокът за изпълнение на първи етап на проектите не може да бъде удължаван след 31.05.2021 г.

Срокът за изпълнение на втори етап на проектите може да бъде удължаван като в тези случаи удължеият срок за изпълнението му ще се счита за съобразен с критерий за оценка „Срокът за изпълнение на дейностите по втория етап, според графика за изпълнение на дейностите по проекта, е съгласно условията за кандидатстване, но не по-късно от срока за допустимост на разходите по чл. 65, ал. 2 на Регламент (ЕС) №1303/2013, а именно 31 декември 2023 г.“, когато удължаването спазва изискванията и срока за допустимост на разходите (31 декември 2023 г.).

19. Ред за оценяване на концепциите за проектни предложения[20]:

Неприложимо.

20. Критерии и методика за оценка на концепциите за проектни предложения[21]:

Неприложимо.

21. Ред за оценяване на проектните предложения:

Оценката на проектните предложения ще се извършва по реда на Приложение № 6 към Насоките за кандидатстване, част „*условия за кандидатстване*“, при стриктно спазване на разпоредбите на ПМС № 162/2016 г.

22. Критерии и методика за оценка на проектните предложения:

Проектните предложения по настоящата двуетапна процедура се подават електронно чрез Информационната система за управление и наблюдение на средствата от Европейския съюз в програмния период 2014-2020 г. (ИСУН 2020). Проектно предложение на конкретен бенефициент не се оценява и процедурата се прекратява по отношение на последния, ако същото не е подадено чрез ИСУН 2020 и/или е подадено след определения в насоките за кандидатстване, част „условия за кандидатстване“, краен срок.

Оценката се извършва на база критерии, одобрени от Комитета за наблюдение на оперативна програма “Околна среда 2014-2020 г.” (ОПОС 2014-2020 г.). Методологията и критериите не подлежат на изменение по време на провеждането на оценката.

Оценяването на проектните предложения се извършва в срок до три месеца от крайния срок за подаването им или от датата на подаване на дадено проектно предложение.

Оценката на проектните предложения се извършва от експертна работна група, определена със заповед на Ръководителя на Управляващия орган на ОПОС 2014 – 2020 г., като в заповедта се уточнява и разпределението на критериите между отделните оценители.

[20] Попълва се ако по процедурата се извършва предварителен подбор на концепции за проектни предложения по смисъла на чл. 31, ал. 1 от Закона за управление на средствата от Европейските структурни и инвестиционни фондове.

[21] Попълва се ако по процедурата се извършва предварителен подбор на концепции за проектни предложения по смисъла на чл. 31, ал. 1 от Закона за управление на средствата от Европейските структурни и инвестиционни фондове.

Оценката включва оценка на административно съответствие, на допустимост и на качество. Проверява се дали проектното предложение отговаря на всички критерии, като за всеки критерий се поставя оценка „Да“, „Не“ или „Неприложимо“.

При получаване на окончателна оценка „Не“ по даден критерий, проектното предложение не се предлага за финансиране и процедурата се прекратява по отношение на конкретния бенефициент съгласно разпоредбите на Закона за управление на средствата от Европейските структурни и инвестиционни фондове (ЗУСЕСИФ).

По време на оценката на проектното предложение комуникацията с кандидата и редакцията на установени неточности по подаденото проектно предложение ще се извършват електронно чрез профила на кандидата в ИСУН 2020, от който е подаден съответният проект, като промени на посочения профил са невъзможни.

Тези критерии имат за цел да оценят подадено проектно предложение, което включва подробно описание на първия етап и прогнозните параметри на втория етап. Определянето на конкретните характеристики на втория етап се извършва чрез валидиране на резултатите от първия етап от страна на Управляващия орган на ОПОС с помощта на независим външен контрол по качеството (външна експертна помощ), в т.ч. дали:

- е извършена приоритизация на райони/квартали и на приложимите мерки (алтернативи на отопление) в представената от бенефициента визия за подхода за финансиране;

- тази приоритизация отчита наличната отоплителна инфраструктура;

- тази приоритизация отчита намаленото количество емисии на $ФПЧ_{10}$ (т/г), като резултат от подмяната на отоплителните устройства;

- тази приоритизация отчита анализ на рентабилността (цена/ефективност) на новата алтернатива на отопление (т.е. цена/тон намалено количество емисии на $ФПЧ_{10}$), като взима предвид прогнозните разходи на домакинство за съответна алтернатива на отопление за отоплителен сезон;

- тази визия съобразява екологичните предизвикателства в общината (основно за качество на въздуха, но и енергийна интензивост и енергийна ефективност);

- визията съобразява социално-икономическите характеристики на общината (напр. „енергийна бедност“ и др.);

- визията съобразява географските и климатичните характеристики на територията;

- визията е базирана на данни от извършена инвентаризация на емисиите на вредни вещества във въздуха в рамките на ОП КАВ (или от актуализация на тези данни);

- визията отчита разработения механизъм за даване на приоритетност в санирани сгради;

- посочените дейности в механизма, отчитащ приходи от предаването на заменените отоплителни устройства, не попадат в обхвата на извършваните от общината икономически дейности, съотв. в режим на държавни помощи;

- разработените средни/пределни цени за единица продукт (подмяна с инсталация на пелети, газифициране и пр.) или за отопление на кубичен метър за различните алтернативни форми на отопление при подмяна на устройство на дърва и въглища отговарят на пазарните цени в страната.

Приемането на резултатите от първия етап се извършва чрез проверки, вкл. за съответствие с критериите по т. 2[22], и в рамките на процедурните правила за изменение на административния договор за безвъзмездна финансова помощ по програмата.

№	КРИТЕРИЙ	ДА/НЕ/ Н.П.
Оценка на административно съответствие		
1.	Текстът на проектното предложение е на български език (на кирилица) с изключение на полета „Наименование на проектно предложение на английски език“, „Кратко описание на проектното предложение на английски език“ и „Пълно наименование на английски език“ за кандидата, които следва да са попълнени на английски език, и всички полета във формуляра за кандидатстване са попълнени съгласно *Указания за попълване в ИСУН 2020 на информация за проектни предложения по ОПОС 2014-2020 г.*	
2.	Кандидатът е представил всички документи, които се изискват за целите на кандидатстването, описани в Раздел 24 от условията за кандидатстване, като документите, за които е указано, са подписани и приложени във формата, посочен в същия раздел.	
Оценка на допустимост		
1.	Кандидатът е допустим съгласно условията за кандидатстване.	
2.	Мерките в проектното предложение са в съответствие с предложението за Национална стратегическа програма за управление на качеството на атмосферния въздух 2018-2024 г.[23], а именно за подмяна на отоплителни устройства на твърдо гориво (дърва и въглища).	
3.	Исканата безвъзмездна финансова помощ не е за финансиране на разходи, които вече са финансирани със средства от Европейските структурни и инвестиционни фондове (ЕСИФ) или чрез други инструменти на Европейския съюз, както и с други публични средства, различни от тези на бенефициента.	
4.	Исканото финансиране (безвъзмездната финансова помощ) се отнася само за допустими разходи и е в границите, указани в условията за кандидатстване.	
5.	Проектът не е бил физически завършен или изцяло осъществен преди подаването на формуляра за кандидатстване от бенефициента, независимо дали всички свързани плащания са направени или не от бенефициента.	
6.	Териториалният обхват за изпълнение на проектното предложение съответства на посочения в Раздел 5 от условията за кандидатстване.	
7.	В проектното предложение са заложени индикаторите съгласно указанията в Раздел 7 от условията за кандидатстване.	

[22] Тази т. 2 реферира към Критериите за оценка на проектните предложения от документ „Методология и критерии за оценка по процедура „Мерки за подобряване качеството на атмосферния въздух“ по приоритетна ос 5 „Подобряване качеството на атмосферния въздух“ на оперативна програма „Околна среда 2014 – 2020 г.““, одобрен от Комитета за наблюдение на програмата на 12.11.2018 г.

[23] Тук се реферира към документ „Национална програма за подобряване качеството на атмосферния въздух 2018-2024 г.“

8.	Дейностите, включени в проектното предложение, за които се иска финансиране от програмата, са допустими съгласно Раздел 13 от условията за кандидатстване.	
9.	Кандидатът е включил в проектното предложение задължителните дейности, които се изискват съгласно Раздел 13 от условията за кандидатстване.	
10.	Срокът за физическото изпълнение на дейностите по първия етап, според графика за изпълнение на дейностите по проекта, е съгласно условията за кандидатстване, но не по-късно от 31 май 2021 г.	
11.	Срокът за изпълнение на дейностите по втория етап, според графика за изпълнение на дейностите по проекта, е съгласно условията за кандидатстване, но не по-късно от срока за допустимост на разходите по чл. 65, ал. 2 на Регламент (ЕС) №1303/2013, а именно 31 декември 2023 г.	
Оценка за качество		
1.	Проектът допринася за постигането на специфична цел *„Намаляване замърсяването на атмосферния въздух чрез понижаване количествата на ФПЧ$_{10}$/NOx“* на Приоритетна ос 5 на ОПОС 2014-2020 г., целите на процедурата, а оттам и на целта на Националната програма за намаляване замърсяването от ФПЧ$_{10}$.	
2.	Предвидените дейности са ясно описани, обвързани са с целите на проектното предложение, както и с приложимите му индикатори.	
3.	Задължителните дейности по информация и комуникация, заложени в проектното предложение, предвиждат като минимум изискванията, посочени в Раздел 13 от условията за кандидатстване.	
4.	Планът за външно възлагане е реалистичен и съобразен с изискванията, посочени в Раздел 18 от условията за кандидатстване.	
5.	Графикът за изпълнение на дейностите по проекта е реалистичен и съобразен с плана за външно възлагане съгласно изискванията, посочени в Раздел 18 от условията за кандидатстване.	
6.	Бюджетът на проектното предложение е попълнен съгласно изискванията и указанията, посочени в Раздел 14 от условията за кандидатстване.	
7.	Стойността на отделните дейности съответства на заложените в бюджета на проектното предложение разходи за съответната дейност.	
8.	Стойността на отделните дейности е определена въз основа на анализ на остойностяването и/или на база разработени средни/пределни цени съгласно указанията в Раздел 14 от условията за кандидатстване.	
9.	Проектното предложение демонстрира спазването на приложимите хоризонтални политики на ЕС, посочени в Раздел 17 от условията за кандидатстване.	
10.	Общината е с нарушено КАВ и реализирането на проекта ще допринася за намаляване на замърсителите и достигане на определените норми съгласно програмите по чл. 27 от ЗЧАВ (съгласно Насоките за интегриране на ПОС и ПИК).	

23. Начин на подаване на проектните предложения/концепциите за проектни предложения:

Проектно предложение по процедурата може да бъде подадено от кандидата или оправомощено от него лице единствено чрез попълване на уеб базиран формуляр за кандидатстване с квалифициран електронен подпис (КЕП) чрез системата ИСУН 2020: http://eumis2020.government.bg/. Проектното предложение се подава електронно, като се подписва с КЕП от лице с право да представлява кандидата или оправомощено от него лице. В случай че проектното предложение се подава от оправомощено лице, е необходимо представянето на заповед за оправомощаване от ръководителя на структурата-кандидат.

Потребителските профили в портала за кандидатстване ИСУН 2020 са персонални, като за създаването им е необходимо попълването на имейл адрес, към който се асоциира профилът. Подаването на проектно предложение се осъществява през профила на кандидата. Освен като потребителско име за профила на кандидата, имейл адресът е необходим и за получаване на съобщения от системата. Препоръчително е кандидатът да посочи имейл адрес, който да е създаден специално за целите на кандидатстването, оценката и изпълнението на проекта по ОПОС 2014-2020 г. или да използва друг общ имейл адрес на кандидата, а не личен електронен адрес, с който да се регистрира и да влиза в ИСУН 2020. Кандидатът може да използва вече създаден потребителски профил в ИСУН 2020 за целите на подаване на проектно предложение по настоящата процедура. Този имейл адрес ще се извлича автоматично и съответно ще се визуализира в полето e-mail в т. 2. „Данни за кандидата“ от формуляра за кандидатстване. **Веднъж посочен, този имейл адрес не може да се променя в периода на кандидатстване и оценка до момента на сключване на административния договор за предоставяне на БФП по ОПОС 2014-2020 г., тъй като същият е асоцииран с профила на кандидата в ИСУН 2020.** Необходимо е кандидатите да разполагат винаги с достъп до имейл адреса, към който е асоцииран профилът в ИСУН 2020.

24. Списък на документите, които се подават на етап кандидатстване[24]:

Документите, които се подават, трябва да съобразяват изискванията към тях, ако има такива, посочени в Насоките за кандидатстване, част *„условия за кандидатстване“*.

Формулярът за кандидатстване се попълва в ИСУН 2020, като в системата не следва да се прикачва отделен файл.

24.1. Заповед за оправомощаване на лицето, което подписва с електронен подпис от името на кандидата документите за кандидатстване по процедурата, ако е приложимо;

24.2. Решение на Общинския съвет на общината за кандидатстване по настоящата процедура. Решението се представя, ако пълният му текст не е публично достъпен. В случай че решението е публично достъпно, се представя информация с посочени електронни адреси;

24.3. Решение на Общинския Съвет за приемане на действащата Общинска програма за качество на атмосферния въздух. Решението се представя, ако пълният му текст не е публично достъпен. В случай, че е публично достъпен, се представя информация с посочен електронен адрес;

[24] В случай че по процедурата се извършва предварителен подбор на концепции за проектни предложения, документите, които се подават на този етап, се посочват отделно.

24.4. Пълният текст на приетата Общинска програма за качество на атмосферния въздух, в която са предвидени дейностите, включени в проектното предложение. В случай, че програмата е публично достъпна, се представя информация с посочен електронен адрес.

24.5. Копие от регистрация по ЗДДС, ако кандидатът е включил по проекта ДДС като невъзстановим (допустим) разход;

24.6. Попълнена таблица в Приложение 1 „*Разяснения за попълване на бюджет по проекта"* към Насоките за кандидатстване, част „*условия за кандидатстване*" - в *.xls, *.xlsx., *.zip, *.rar;

24.7. Анализ относно остойностяването на дейностите, включени в първия етап на проектното предложение, изготвен съгласно изискванията на раздел 14 от Насоките за кандидатстване, *част „условия за кандидатстване";*

24.8. Попълнена декларация по образец съгл. Приложение № 3 от кандидата – в „оригинал";

24.9. Попълнен въпросник за оценка на капацитета на конкретния бенефициент;

24.10. Попълнена от кандидата декларация по образец за съгласие данните от статистическите изследвания, необходими за кандидатстването, оценката на проектното предложение, мониторинга, измерването и отчитането на резултатите от изпълнението и контрола по изпълнението на проекта за периода на действие на ОПОС 2014-2020 г. да бъдат предоставени от Националния статистически институт на Управляващия орган на ОПОС 2014-2020 г., както и да бъдат разпространявани/публикувани в докладите за изпълнение на програмата – в „оригинал";

24.11. Писмо от Държавна агенция „Електронно управление", с което председателят на агенцията утвърждава проектното предложение (ако проектът предвижда дейности по разработване на информационни и комуникационни технологии);

24.12. Други документи по преценка на кандидата, спомагащи за обосновката на необходимостта от изпълнение на проектното предложение, включително проучвания, анализи и други (ако е приложимо).

Прилагат се само документи, които не са общодостъпни и публикувани на официална страница на органа, компетентен за издаването им или на други общодостъпни места. В случай че документите са публично достъпни, следва да се посочат електронните адреси, на които са публикувани. Документите, за които по-горе е отбелязано, че се изискват „в оригинал", трябва да бъдат подписани с квалифициран електронен подпис от лицето, имащо правата да ги подпише. Оправомощеното лице за подаване на проектното предложение няма право да оправомощава други лица, както и да подписва изисканите с насоките декларации, тъй като с тях се декларират данни в лично качество или съответно данни за представляваното от него юридическо лице, като за верността им се носи наказателна отговорност, която също е лична.

Общи указания:

Файловете на документите, които се изисква да бъдат представени в *.pdf, следва да бъдат сканирани с резолюция (разделителна способност) между 200 и 300 dpi или да бъдат сканирани с OCR. Файловете може да бъдат приложени чрез общ архивиран файл в .zip или .rar, което не отменя задължението всеки отделен файл да бъде във формата, указан в съответната точка от раздел 24, и да отговаря на изискванията за подписване, ако има такива.

Попълването на формуляра за кандидатстване и прикачването на документите в ИСУН 2020 следва да е съгласно Указания за попълване в ИСУН 2020 на информация за проектни пред-

ложения по ОПОС 2014-2020 г. (Приложение № 5 към Насоките за кандидатстване, част „*условия за кандидатстване*“).

Подписването на документите трябва да е с отделена сигнатура (detached signature в p7s формат). Прикачването на документите в ИСУН 2020 се извършва съгласно Ръководство за потребителя за модул „Е-кандидатстване“.

Всички файлове се публикуват в ИСУН 2020 в точка „Прикачени електронно подписани документи“ от формуляра за кандидатстване – полета „Файл“ и „Подпис“ съгласно Указанията за попълване в ИСУН 2020 на информация за проектни предложения по ОПОС 2014-2020 г.

Приложените документи трябва да се номерират, прилагат в последователността, определена в настоящия раздел и да са с наименование на латиница, от което е видно какво е съдържанието им (напр. „1.Deklaratsia NSI”) с цел улесняване прегледа на документите при извършване на оценка на проектното предложение. При подаване на ревизирана версия на проекта в раздел 12 „Прикачени електронно подписани документи“ следва да бъдат прикачени само актуалните версии на документите.

25. Краен срок за подаване на проектните предложения[25]:

Кандидатът подава проектното предложение преди изтичането на крайния срок, който е:

31.05.2019 г., 18:30 часа

26. Адрес за подаване на проектните предложения/концепциите за проектни предложения [26]:

Неприложимо

27. Допълнителна информация[27]:

Кандидатите по процедурата могат да искат разяснения по насоките за кандидатстване, в частта *„условия за кандидатстване“* в срок до три седмици преди крайния срок за подаване на проектното предложение, като изпращат въпроси по електронна поща на адрес programming@moew.government.bg. Кандидатите следва задължително да укажат номера на процедурата, за която се отнася искането на разяснения.

Разясненията от УО се дават по отношение на условията за кандидатстване, не съдържат становище относно качеството на проектното предложение и са задължителни за кандидатите. Писмени отговори ще бъдат публикувани в 10-дневен срок от получаване на искането, но не по-късно от две седмици преди крайния срок за подаване на проектните предложения. Отговорите ще бъдат публикувани в системата ИСУН 2020, модул *Е-кандидатстване*, секция *„Въпроси и отговори“*, *Документи за кандидатстване и информация*, както и на интернет страницата на ОПОС, като за това ще бъдат информирани кандидатите.

[25] В случай че по процедурата се извършва предварителен подбор на концепции за проектни предложения, се посочва и краен срок за подаване на концепциите.
[26] При подаване на хартиен носител.
[27] По преценка на Управляващия орган.

28. Приложения към Условията за кандидатстване:

– Формуляр за кандидатстване - Образецът на формуляр за кандидатстване е този, който генерира системата ИСУН 2020, а указанията за попълването му са описани в предходните точки на насоките, в частта „*условия за кандидатстване*“;

– Приложение № 1 – Разяснения за попълване на бюджет по проекта;

– Приложение № 2 – Образец на въпросник за оценка на капацитета на бенефициента (за общини/публични институции);

– Приложение № 3 – Образец на декларация: за запознатост с определението за нередност и измама; че към датата на подаване на проектното предложение същото не е физически завършено или изцяло осъществено от кандидата, независимо дали всички свързани плащания са направени от кандидата и че исканата безвъзмездна финансова помощ не е за финансиране на разходи, които вече са финансирани със средства от ЕСИФ или чрез други инструменти на Европейския съюз, както и с други публични средства, различни от тези на бенефициента, с приложена към нея „Справка за изпълнение на проекти и дейности в сектор „Управление на качеството на атмосферния въздух““, изпълнявани в период от 10 години преди датата на кандидатстване по процедурата;

– Приложение № 4 – Образец на декларация на кандидата за съгласие данните от статистическите изследвания, необходими за кандидатстването, оценката на проекта, мониторинга, измерването и отчитането на резултатите от изпълнението и контрола по изпълнението за периода на действие на ОПОС 2014-2020 г. да бъдат предоставени от Националния статистически институт на Управляващия орган на ОПОС 2014-2020 г., както и да бъдат разпространявани/публикувани в докладите за изпълнение на програмата;

– Приложение № 5 – Указания за попълване на формуляр за кандидатстване и подаване на проект по процедура „Мерки за подобряване качеството на атмосферния въздух“ чрез системата ИСУН 2020;

– Приложение № 6 – Правила за оценяване на проектни предложения по процедура „Мерки за подобряване качеството на атмосферния въздух“;

– Приложение № 7 – Указания за изчисление на целевата стойност на индикатора за резултат за втория етап от изпълнението на проект по процедура „Мерки за подобряване качеството на атмосферния въздух“ по ОПОС 2014-2020 г.;

– Приложение № 8 – Специфични технически параметри, на които следва да отговарят заменените отоплителни устройства, използващи като гориво дървесна биомаса (вкл. пелети), изкопаемо твърдо гориво, електричество или газообразно гориво;

II. УСЛОВИЯ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ОДОБРЕНИЯ ПРОЕКТ ПО ПРОЦЕДУРА „МЕРКИ ЗА ПОДОБРЯВАНЕ КАЧЕСТВОТО НА АТМОСФЕРНИЯ ВЪЗДУХ” ПО ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА „ОКОЛНА СРЕДА 2014-2020 г.“

Глава първа
ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ

Раздел I
Определения

Чл. 1. Използваните в настоящите Условия за изпълнение на одобрените проекти по оперативна програма „Околна среда 2014-2020 г.“, наричани по-долу условия за изпълнение, съкращения, думи и изрази имат следното значение, освен ако от контекста следва друго или изрично е посочен друг смисъл:

1. Административен договор за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ, наричан по-долу АДБФП – административен договор по смисъла на § 1, т. 1 от Допълнителните разпоредби на Закона за управление на средствата от Европейските структурни и инвестиционни фондове *(Обн., ДВ, бр.101 от 22 Декември 2015г.)*, наричан по-долу ЗУСЕСИФ;

2. Асоцииран партньор – физическо лице, юридическо лице и техни обединения, които са заинтересовани от реализирането на проекта и участват в изпълнението на дейностите по него, но не разходват средства от безвъзмездната финансова помощ;

3. Бенефициент – субектът по чл. 2, т. 10 от Регламент (ЕС) № 1303/2013 на Европейския парламент и на Съвета от 17 декември 2013 година за определяне на общоприложими разпоредби за Европейския фонд за регионално развитие, Европейския социален фонд, Кохезионния фонд, Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони и Европейския фонд за морско дело и рибарство и за определяне на общи разпоредби за Европейския фонд за регионално развитие, Европейския социален фонд, Кохезионния фонд и Европейския фонд за морско дело и рибарство, и за отмяна на Регламент (ЕО) № 1083/2006 на Съвета, наричан по-долу Регламент (ЕС) № 1303/2013.

4. ЕСИФ – Европейски структурни и инвестиционни фондове;

5. Заповед за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ, наричана по-долу ЗБФП – административен акт на Ръководителя на Управляващия орган на оперативна програма „Околна среда 2014-2020 г.“, наричана по-долу ОПОС 2014-2020 г., по силата на който безвъзмездната финансова помощ се предоставя на бенефициент – звено в структурата или структура към Министерството на околната среда и водите, наричано по-долу МОСВ;

6. Измама - „измама“ по смисъла на чл. 1 от Конвенцията от 1995 година, изготвена въз основа на чл. К.3 от Договора за Европейския съюз, за защита финансовите интереси на Европейските общности;

7. ИСУН 2020 - Информационната система за управление и наблюдение на средствата от Европейските структурни и инвестиционни фондове в България за програмен период 2014-2020 г., по смисъла на ЗУСЕСИФ;

8. Извънредни обстоятелства - са обстоятелства от извънреден характер, които са възникнали след сключването на АДБФП, респективно след връчването на ЗБФП, не са могли да бъдат предвидени или предотвратени при полагане на дължимата грижа и не са резултат от

действие или бездействие на управляващия орган, бенефициента, партньор или асоцииран партньор на Бенефициента;

9. Насоки за кандидатстване, наричани по-долу **насоки** – документ/и по чл. 26, ал. 1 от ЗУСЕСИФ. Насоките включват условия за кандидатстване с приложения към тях и условия за изпълнение, с приложения към тях;

10. Нередност - съгласно определението, дадено в чл. 1, параграф 2 от Регламент на Съвета (ЕО, Евратом) № 2988/95 от 18 декември 1995 г. за закрилата на финансовите интереси на Европейските общности, означава всяко нарушение на разпоредбите на правото на Общността в резултат на действие или бездействие от икономически оператор, което е имало или би имало за резултат нарушаването на общия бюджет на Общностите или на бюджетите, управлявани от тях, или посредством намаляването или загубата на приходи, произтичащи от собствени ресурси, които се събират направо от името на Общностите или посредством извършването на неоправдан разход. Специфичните определения за нередност и системна нередност относно програмите по ЕСИФ са посочени в Регламент (ЕС) № 1303/2013;

11. Одитен орган - Изпълнителна агенция „Одит на средствата от Европейския съюз“ към министъра на финансите;

12. Основна дейност по проекта е дейност, без която няма да могат да бъдат постигнати целите и резултатите на проекта.

13. Партньор – физическо лице, юридическо лице и техни обединения, които участват съвместно с кандидата в подготовката и/или техническото, и/или финансово изпълнение на проекта;

14. Ръководител на Управляващия орган на ОПОС 2014-2020 г. е ръководителят на администрацията или организацията, в чиято структура се намира Управляващият орган, или определено от него лице. Правомощия на ръководител на управляващия орган по ЗУСЕСИФ може да се упражняват и от овластено от него лице.

15. Сертифициращ орган - Дирекция „Национален фонд“ към Министерството на финансите;

16. Управляващ орган, наричан по-долу УО – Главна дирекция „Оперативна програма „Околна среда“ към Министерството на околната среда и водите.

17. Непреки разходи – по смисъла на условията за изпълнение са онази част от разходите, която се възстановява съгласно чл. 55, ал.1, т. 4 от ЗУСЕСИФ и при спазване на изискванията на регламентите на ЕС за ЕСИФ и актовете на Комисията, отнасящи се използването на разходи по чл. 67, параграф 1, б. „б“ - „г“ от Регламент (ЕС) № 1303/2013, ПМС № 189/2016 г. и Националната методология по параграф 7 от ПЗР на ПМС № 189/2016 г.

Раздел II
Приложно поле. Изменение на условията за изпълнение

Чл. 2. (1) Настоящите условия за изпълнение са неразделна част от насоките и от АДБФП, съответно от ЗБФП.

(2) Разпоредбите от условията за изпълнение, отнасящи се до издаването и изпълнението на ЗБФП са неприложими за проектното предложение по процедура „**Мерки за подобряване качеството на атмосферния въздух**“, за което се сключва АДБФП.

(3) Всички разпоредби от условията за изпълнение, отнасящи се до сключването и до изпълнението на АДБФП, са обвързващи за Бенефициента по процедура „**Мерки за подобряване качеството на атмосферния въздух**”.

Чл. 3. (1) Като част от АДБФП, съответно от ЗБФП, условията за изпълнение могат да бъдат изменяни и/или допълвани по инициатива на Управляващия орган или по искане на Бенефициента, когато това се основава на свързани с уредените в тях отношения, промени в правото на Европейския съюз и/или българското законодателство, в политиката на европейско и/или национално ниво, произтичаща от стратегически документ, или в оперативна програма „Околна среда 2014-2020 г.“.

(2) Одобреният с АДБФП, съответно със ЗБФП, проект може да бъде изменян и/или допълван по мотивирано искане на бенефициента и извън случаите по ал. 1, което трябва да бъде одобрено от Управляващия орган.

(3) Условията за изпълнение, като част от АДБФП, могат да бъдат изменяни и/или допълвани с писмено допълнително споразумение на страните по административния договор.

(4) Условията за изпълнение, като част от ЗБФП, могат да бъдат изменяни и/или допълвани със заповед на Ръководителя на Управляващия орган на ОПОС 2014-2020 г., която се съобщава на Бенефициента в 3-дневен срок от издаването ѝ писмено, по електронна поща с електронен подпис или по факс. Бенефициентът е длъжен да се запознае с всяко изменение на условията за изпълнение.

(5) Изменените условия за изпълнение са обвързващи за Бенефициента от датата на сключването на допълнителното споразумение, в случаите по ал. 3 или от датата на съобщаването – в случаите по ал. 4.

Раздел III
Партньорство

Чл. 4. (1) Ако това е предвидено в условията за кандидатстване и в проектното предложение на Бенефициента, представляващо приложение към АДБФП, съответно ЗБФП, проектът може да се изпълнява в партньорство.

(2) Партньорите участват в изпълнението на проекта и разходите, извършени от тях се признават за допустими и подлежат на верификация и доказване на същото основание както разходите, извършени от Бенефициента, освен ако друго не е предвидено в АДБФП, съответно в ЗБФП.

(3) Когато това е предвидено в насоките, част „Условия за кандидатстване“, Бенефициентът е длъжен да сключи споразумение със своите Партньори. Бенефициентът е длъжен да предостави на своите Партньори копие от АДБФП, съответно ЗБФП.

(4) В случаите, в които проектът се изпълнява в партньорство, условията за изпълнение са обвързващи за всички– водещия бенефициент и партньори и могат да бъдат изменяни по искане, подписано от всички. Както водещия кандидат, така и партньорите изпълняват задълженията на Бенефициента, посочени в условията за изпълнение и в АДБФП, съответно в ЗБФП.

Чл. 5. Бенефициентът има право да измени или прекрати споразумение с Партньор единствено след получаване на предварителното писмено съгласие на Ръководителя на Управляващия орган на ОПОС 2014-2020 г.

Чл. 6. (1) Когато това е предвидено в условията за кандидатстване или в проектното предложение на Бенефициента, представляващо приложение към АДБФП, съответно ЗБФП, Бенефициентът изпълнява задълженията си съвместно с един или повече Асоциирани партньори.

(2) Когато това е предвидено в условията за кандидатстване, Бенефициентът е длъжен да сключи споразумение със своите Асоциирани партньори.

(3) Асоциираните партньори подпомагат изпълнението на проекта. Бенефициентът е длъжен да представи на асоциираните си партньори копие от АДБФП, съответно ЗБФП.
(4) Разходите, направени от Асоциираните партньори са недопустими за възстановяване по ОПОС 2014-2020 г.
Чл. 7. Бенефициентът има право да измени или прекрати споразумение с Асоцииран партньор единствено след получаване на предварителното писмено съгласие на Ръководителя на Управляващия орган на ОПОС 2014-2020 г.

Раздел IV
Проекти, включващи предоставяне на държавни помощи

Чл. 8. (1) При определянето на безвъзмездната финансова помощ за проекти, включващи предоставянето на държавни помощи, се прилагат изискванията, съдържащи се в нормативните актове за съответния вид помощ.
(2) Видът и размерът на държавната помощ, условията за предоставяне на помощта, както и условията, съдържащи се в решението на Европейската комисия за разрешаване на помощта, се посочват в АДБФП, съответно в ЗБФП.
(3) При предоставяне на минимални помощи, помощи, освободени от задължението за уведомяване на Европейската комисия и/или помощи, попадащи в обхвата на груповото освобождаване, размерът/интензитетът на помощта, условията за предоставяне на помощта и приложимият нормативен акт за съответния вид помощ се посочват в АДБФП, съответно в ЗБФП.
(4) Бенефициентът е длъжен да изпълнява всички задължения, свързани с получаването на държавна помощ, минимална помощ или помощ, попадаща в обхвата на груповото освобождаване, във вид и обем, определени в АДБФП, съответно в ЗБФП и в съответствие с приложимото законодателство.
Чл. 9. (1) В случаите на предоставяне на държавни помощи, Бенефициентът няма право да включва в исканията за плащания подлежащи на възстановяване разходи, надхвърлящи размера и/или интензитета на помощта.
(2) Бенефициентът е длъжен да използва средствата, предоставяни под формата на държавна помощ, минимална помощ, освободена от уведомяване помощ или помощ, попадаща в обхвата на груповото освобождаване, единствено за финансиране на дейностите, за които тези средства се предоставят.
(3) Бенефициентът, в качеството му на получател на помощ, е длъжен да оказва пълно съдействие на Управляващия орган на ОПОС 2014-2020 г.
(4) Бенефициентът е длъжен да спазва приложимото законодателство за съответния вид помощ и да не допуска нарушаване на чл. 71 от Регламент (ЕС) № 1303/2013.

Глава втора
ИЗПЪЛНЕНИЕ НА АДБФП/ЗБФП

Раздел I
Права и задължения на Бенефициента

Чл. 10. (1) Бенефициентът е длъжен да изпълни дейностите, включени в проекта при условията и в сроковете по АДБФП, съответно по ЗБФП, на свой собствен риск, с оглед на предви-

дените в одобреното проектно предложение цели и постигане на посочените в него индикатори, както и да използва предоставената безвъзмездна финансова помощ по предназначение. Одобреното проектно предложение е неразделна част от АДБФП, съответно от ЗБФП.

(2) Бенефициентът е длъжен да постигне целевите стойности на всички индикатори за изпълнение и/или резултат, включени в проектното предложение, до изтичане на срока за изпълнение на дейностите по проекта, определен в АДБФП, съответно в ЗБФП.

(3) При неизпълнение на индикатори, които са свързани с постигането на целите на оперативна програма „Околна среда 2014-2020 г.“, на Бенефициента (в т.ч. на партньор/партньори) се налагат финансови корекции в размери, определени в Наредбата за посочване на нередности, представляващи основания за извършване на финансови корекции, и процентните показатели за определяне размера на финансовите корекции по реда на Закона за управление на средствата от Европейските структурни и инвестиционни фондове (приета с ПМС № 57 от 28.03.2017 г., обн., ДВ, бр. 27 от 31.03.2017 г.).

(4) Размерът на финансовите корекции по ал. 3 се определя като процент от размера на безвъзмездната финансова помощ за проекта.

(5) В случаите по ал. 3, когато финансовата подкрепа не е оттеглена изцяло, Бенефициентът е длъжен да осигури, в указан от Управляващия орган срок и за своя сметка, средствата, необходими за изпълнение на неизпълнените дейности, включени в одобреното проектно предложение.

Чл. 11. (1) Бенефициентът се задължава да извършва дейностите, включени в проекта, в съответствие с принципа на добро финансово управление, определени в Регламент (ЕС, Евратом) № 966/2012 на Европейския парламент и на Съвета от 25 октомври 2012 относно финансовите правила, приложими за общия бюджет на Съюза и за отмяна на Регламент (ЕО, Евратом) № 1605/2002 на Съвета.

(2) Управляващият орган си запазва правото да отмени изцяло финансовата подкрепа за изпълнението на проекта, когато това е необходимо, за да не се допусне нарушение на принципа на добро финансово управление.

Чл. 12. Бенефициентът е длъжен да осигури финансовите средства за покриване на недопустими за финансиране разходи, необходими за изпълнението на проекта и за покриване на собственото участие, както и за покриване на допустимите за финансиране разходи, преди те да му бъдат възстановени от безвъзмездната финансова помощ по АДБФП, съответно по ЗБФП.

Чл. 13. (1) Бенефициентът е длъжен да използва безвъзмездната финансова помощ единствено за финансиране на дейностите, включени в проекта, съответно за възстановяване на допустимите за финансиране разходи.

(2) Безвъзмездната финансова помощ по всеки АДБФП, съответно ЗБФП е дължима до размера на сертифицираните допустими за финансиране разходи.

(3) Бенефициентът се задължава да не кумулира и начислява печалба вследствие на изпълнението на АДБФП, съответно на ЗБФП.

(4) Когато Бенефициентът е получил средства чрез превод от Управляващия орган по своя банкова сметка, всички натрупани лихви или евентуални приходи и/или други печалби, генерирани по време на изпълнение на АДБФП, съответно на ЗБФП, както и подлежащите на възстановяване неусвоени средства се възстановяват на Управляващия орган. Ръководителят на Управляващият орган на ОПОС 2014-2020 г. има право да издаде указания относно срока за възстановяване на средствата, който не може да бъде по-кратък от 7 (седем) дни и банковата сметка, по която следва да се преведат.

Чл. 14. (1) Бенефициентът е длъжен да спазва бюджета на проекта, въведен във формуляра за кандидатстване, наличен в ИСУН 2020.

(2) Промени в бюджета на проекта, наличен в ИСУН 2020, се извършват по мотивирано искане на Бенефициента и след одобрение от Ръководителя на Управляващия орган на ОПОС 2014 – 2020 г., чрез подписване на допълнително споразумение към АДБФП, съответно чрез издаване на заповед за изменение и/или допълнение на ЗБФП.

Чл. 15. Ръководителят на Управляващият орган на ОПОС 2014 – 2020 г. има право да дава на Бенефициента указания за промяна на бюджета на проекта, в които да посочи условията, при които би одобрил промяната да се извърши.

Чл. 16. (1) Бенефициентът се задължава да потвърждава разходите за строителни и монтажни работи и/или доставка на стоки и/или предоставяне на услуги по АДБФП, съответно ЗБФП, въз основа на фактури и/или счетоводни документи с еквивалентна доказателствена стойност, съгласно приложимото законодателство, освен в случаите на отчитане на разходи чрез формите за предоставяне на финансова подкрепа по чл. 55, ал. 1, т. 2 – 4 от ЗУСЕСИФ.

(2) При отчитане на разходи чрез формите за предоставяне на финансова подкрепа по чл. 55, ал. 1, т. 2-4 от ЗУСЕСИФ, бенефициентът представя:

1. документи и/или материали, доказващи, че е изпълнил мерките за информация и комуникация, в съответствие с разпоредбите на Приложение XII от Регламент (ЕС) № 1303/2013 и Единния наръчник на бенефициента за прилагане на правилата за информация и комуникация 2014-2020 г.,

2. декларация, че при изпълнението на проекта дейностите по организация и управление не са възложени изцяло на външен изпълнител;

3. таблица за определяне размера на допустимите разходи за организация и управление, определени чрез прилагане на единна ставка към допустимите преки разходи, по образец, част от настоящите условията за изпълнение.

(3) Бенефициентът се задължава преди да направи плащане към изпълнителя да извърши следните проверки:

1. пълна проверка на документите, представени от изпълнителите по договорите за изпълнение на проекта, както и проверка за изпълнението на определените условия за плащане;
2. проверка за изпълнението на определените условия за плащане в АДБФП, съответно в ЗБФП, в случаите на отчитане чрез формите за предоставяне на финансова подкрепа по чл. 55, ал. 1, т. 2-4 от ЗУСЕСИФ;
3. при изпълнение на инфраструктурни проекти - проверка на място с цел да удостовери, че декларираните от изпълнителя разходи съответстват на действителния напредък при изпълнението на проекта;
4. при всички други случаи извън т. 3 - при необходимост проверка на място с цел да удостовери, че декларираните от изпълнителя разходи съответстват на действителния напредък при изпълнението на проекта.

(4) Всяка проверка по ал. 3 задължително се документира от Бенефициента, като доказателствата за извършването ѝ се предоставят при поискване на Управляващия орган, Сертифициращия орган, Одитния орган и на други проверяващи и контролни органи.

(5) Бенефициентът е длъжен да не допуска едни и същи разходи по проекта да бъдат финансирани както по АДБФП, съответно по ЗБФП, така и с други средства от ЕСИФ или чрез други инструменти на Европейския съюз, както и с други публични средства, различни от тези на Бенефициента.

(6) В случай че при извършване на проверка по ал. 3 се установят заявени за плащане дейности, базирани на договор за изпълнение на проекта, които се финансират и с други средства от ЕСИФ или чрез други инструменти на Европейския съюз, както и с други публични средства, различни от тези на Бенефициента, последният уведомява Управляващия орган в деня на узнаване на това обстоятелство и не включва разходите за тези дейности в искания за плащане.

Чл. 17. (1) Бенефициентът в 14-дневен срок от определянето на ръководителя на проекта уведомява писмено Управляващия орган относно неговите имена, служебния му адрес и координатите за връзка.

(2) При промяна на ръководителя на проекта Бенефициентът е длъжен да уведоми Управляващия орган относно обстоятелствата по ал. 1 в 10-дневен срок от промяната.

(3) Всички действия, извършени от лицето по ал. 1 в качеството му на ръководител на проект, се считат за извършени за Бенефициента и са обвързващи за него.

Чл. 18. (1) Бенефициентът се задължава, във връзка с изпълнението на проекта, да осигури екип за управление на проекта с подходяща квалификация и опит, съобразно спецификата на проекта, и ясно да определи задачите му.

(2) Бенефициентът се задължава да осигури подписването от страна на членовете на екипа за управление на Проекта на декларациите по чл. 5 от Наредба № Н-3 от 22 май 2018 г. за определяне на правилата за плащания, за верификация и сертификация на разходите, за възстановяване и отписване на неправомерни разходи и за осчетоводяване, както и сроковете и правилата за приключване на счетоводната година по оперативните програми и програмите за европейско териториално сътрудничество (ако е приложимо).

Чл. 19. (1) Бенефициентът се задължава да сключи всеки договор с изпълнител до 12 месеца от изтичането на срока, предвиден за неговото сключване, който срок е определен в проектното предложение.

(2) Срокът по ал. 1 спира да тече в случаите, определени с разпоредбата на чл. 4, ал. 2 от ПМС № 162/2016 г.

(3) При неизпълнение на задължението на Бенефициента по ал. 1, Ръководителят на Управляващия орган прекратява АДБФП, съответно ЗБФП, и има право да иска възстановяване на всички изплатени средства, заедно с дължимата лихва, която се начислява от момента, в който задължението стане изискуемо.

Чл. 20. (1) Бенефициентът се задължава в 7-дневен срок от сключване на договор с избран изпълнител да представи на Управляващия орган всички документи, свързани с проведената процедура, както и сключените допълнителни споразумения към договорите за изпълнение на дейностите по проекта, за осъществяване на последващ контрол за законосъобразност, освен в случаите на отчитане на разходи чрез формите за предоставяне на финансова подкрепа по чл. 55, ал. 1, т. 2 – 4 ЗУСЕСИФ..

(2) Бенефициентът качва документите по ал. 1 в ИСУН 2020 в срока по ал. 1, за което уведомява Управляващия орган в писмена форма – чрез ИСУН 2020 и по факс, с писмо или по електронна поща с електронен подпис като прилага към уведомлението и декларация за идентичност на документите.

(3) В случай на обжалване на проведената обществена поръчка за избор на изпълнител, Бенефициентът се задължава след влизане в сила на решението за определяне на класирания изпълнител или определението за допуснато предварително изпълнение да предостави всички документи, свързани с обществената поръчка за последващ контрол за законосъобразност и да уведоми Управляващия орган по реда и в сроковете по ал. 1 - 2.

(4) Последващият контрол за законосъобразност по предходните алинеи се извършва в срок до 30 работни дни от получаването на писменото уведомление по ал. 2 и/или 3.
(5) Срокът по ал. 4 спира да тече при установени от Управляващия орган непълноти и/или несъответствия в документацията, за които Бенефициентът е надлежно уведомен от Управляващия орган - до тяхното отстраняване.
(6) Документите по ал. 1 и 3 се допълват единствено с документи, изрично изискани от Управляващия орган.
(7) Бенефициентът няма право да променя след уведомлението по ал. 2 и 3 качените в ИСУН 2020 документи за последващ контрол, с изключение на случаите, в които Управляващият орган е изискал представяне на допълнителни документи и доказателства.
Чл. 21. (1) Бенефициентът се задължава да предприема всички необходими мерки за избягване на конфликт на интереси и да уведомява Управляващия орган за всяко обстоятелство, което предизвиква или би могло да предизвика такъв.
(2) Бенефициентът се задължава да не допуска конфликт на интереси и да не допуска осъществяването на корупционни схеми и практики при провеждането на процедурите за определяне на изпълнител за дейностите, включени в проекта.
Чл. 22. (1) Бенефициентът се задължава да спазва мерките за информация и комуникация, посочени в Приложение № XII към Регламент (ЕС) № 1303/2013 и в Регламент за изпълнение (ЕС) № 821/2014 на Комисията от 28 юли 2014 година за определяне на правила за прилагането на Регламент (ЕС) № 1303/2013 на Европейския парламент и на Съвета по отношение на някои подробни разпоредби за прехвърлянето и управлението на приноса от програми, докладването относно финансовите инструменти, техническите характеристики на мерките за информация и комуникация относно операциите и системата за записване и съхранение на данни, както и мерките за информация и комуникация, предвидени в проектното му предложение.
(2) Бенефициентът е длъжен да предприеме всички необходими действия за популяризиране на факта, че проектът се съфинансира от **Кохезионния фонд на Европейския съюз, по оперативна програма „Околна среда 2014-2020 г.“.**
Чл. 23. (1) Бенефициентът се задължава да поддържа адекватна одитна следа съгласно минималните изисквания на чл. 25 от Делегиран регламент (ЕС) № 480/2014 на Комисията от 3 март 2014 г. за допълнение на Регламент (ЕС) № 1303/2013 на Европейския парламент и на Съвета за определяне на общоприложими разпоредби за Европейския фонд за регионално развитие, Европейския социален фонд, Кохезионния фонд, Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони и Европейския фонд за морско дело и рибарство и за определяне на общи разпоредби за Европейския фонд за регионално развитие, Европейския социален фонд, Кохезионния фонд и Европейския фонд за морско дело и рибарство (ОВ, L 138/5 от 13 май 2014 г.) и да спазва изискванията за съхраняване на документите съгласно чл. 140 от Регламент (ЕС) № 1303/2013.
(2) Бенефициентът е длъжен да съхранява цялата документация по АДБФП, съответно по ЗБФП в сроковете по чл. 140 от Регламент (ЕС) № 1303/2013 като за него началната дата за поддържане на адекватна одитна следа е датата, на която е започнала подготовката на проекта.
Чл. 24. Бенефициентът е длъжен да осчетоводява надлежно извършените разходи в специално обособена аналитичност в счетоводна система и да осигурява достъп до счетоводната система за проверка от националните и европейските контролни и одитни органи.

Чл. 25. (1) Бенефициентът е длъжен да уведомява писмено Управляващия орган в срок не по-късно от 5 дни от възникване на съответното обстоятелство, за приети решения, свързани с предстоящи промени в правно-организационната си форма.

(2) В случаите по ал. 1 Управляващият орган има право да провери правосубектността на Бенефициента.

(3) Бенефициентът, съответно и партньорите съвместно (ако е приложимо), имат правото да предоставят на Управляващия орган писмено искане за промяна на банковата сметка, посочена в АДБФП, съответно на ЗБФП, а Управляващият орган се задължава да извършва плащанията по АДБФП, съответно по ЗБФП по променената банкова сметка, считано от датата на получаването на писменото искане.

(4) Правата и задълженията, произтичащи от АДБФП, съответно от ЗБФП, не могат да бъдат прехвърлени от Бенефициента на трето лице, освен в случай на законодателни промени или на други причини, водещи до промяна на правосубектността на Бенефициента. Прехвърлянето на права и задължения се извършва след предварително писмено съгласие на Ръководителя на Управляващия орган на ОПОС 2014-2020 г.

(5) В случаите по ал. 4 правата и задълженията, произтичащи от АДБФП, съответно от ЗБФП, могат да бъдат прехвърлени само на лицето, правоприемник на Бенефициента.

Чл. 26. Бенефициентът се задължава също:

1. да изпълни дейностите, включени в проекта точно, пълно, качествено, в срок и на своя собствена отговорност, при спазване на приложимото законодателство;
2. да съдейства на Управляващия орган, Сертифициращия орган и Одитния орган и да предоставя при поискване информация и документи, във връзка с предмета на АДБФП, съответно на ЗБФП, в определения за това срок;
3. да спазва разпоредбите на действащото законодателство, отнасящо се до управлението и изпълнението на проекта, включително законодателството в областта на държавните помощи, провеждането на процедури за избор на изпълнители на дейност по проекта, осигуряването на равни възможности и опазването на околната среда;
4. да не допуска средства, получени по АДБФП, съответно по ЗБФП, или активи, придобити при изпълнение на проекта, да бъдат предоставяни на трети лица в нарушение на законодателството в областта на държавните помощи;
5. да възложи експлоатацията на системите и съоръженията, изградени в изпълнение на АДБФП, съответно на ЗБФП, при спазване на действащото законодателство, включително на законодателството в областта на държавните помощи;
6. да предоставя становища, документи и информация, свързани с предоставянето на държавни помощи, в т. ч. минимални помощи и/или помощи, попадащи в обхвата на груповото освобождаване, изискани от Управляващия орган, Министерството на финансите и/или от Европейската комисия, в рамките на срока, определен в искането за тяхното предоставяне;
7. при поискване да предоставя на Управляващия орган документите, свързани с откриването на нови работни места и запазването на съществуващи такива, в рамките на срока, определен в искането за тяхното предоставяне;
8. да предоставя достъп и да осигурява условия за извършване на проверки на място и одити по време на изпълнението на проекта от Управляващия орган, Сертифициращия орган, Одитния орган, определени български контролни и одитиращи органи, Европейската служба за борба с измамите, Европейската сметна палата и от страна на Европейската комисия;

9. да изпълнява мерките и указанията, съдържащи се в докладите от проверки на място и докладите за одит, и да предоставя на Управляващия орган информация и доказателства във връзка с тяхното изпълнение;

10. да изпълнява указанията на Управляващия орган във връзка с изпълнението на задълженията си по АДБФП, съответно по ЗБФП, и на Министерството на финансите в качеството му на Сертифициращ орган;

11. да привежда в съответствие с АДБФП, съответно със ЗБФП и с указанията на Управляващия орган всички инструкции, указания, правила и други вътрешни актове, които се прилагат в организацията на Бенефициента.

Чл. 27. Бенефициентът има право:

1. да получи безвъзмездна финансова помощ по реда, в сроковете и при условията, определени в АДБФП, съответно в ЗБФП;

2. да бъде предварително уведомяван за датите на извършване на планираните проверки на място;

3. да бъде уведомяван писмено за размера на верифицираните разходи, включени в искания за плащане;

4. да получава от Управляващия орган документи и информация относно изискванията, отнасящи се до предоставянето на безвъзмездна финансова помощ по оперативна програма „Околна среда 2014 -2020 г.”.

Раздел II
Срокове

Чл. 28. (1) Бенефициентът е длъжен да информира незабавно Управляващия орган в писмен вид за възникването на всякакви обстоятелства, които биха могли да попречат или да забавят изпълнението на АДБФП, съответно на ЗБФП.

(2) Страната, изправена пред обстоятелство по ал. 1, информира другата страна незабавно, като посочва естеството, вероятната продължителност и предвидимите последици от него и предприема всички мерки за свеждане до минимум на евентуални вреди.

(3) Бенефициентът може да поиска удължаване на срока за изпълнение на дейностите, включени в проекта. Искането за удължаване трябва да бъде мотивирано и придружено от всички доказателства за наличието на обстоятелствата, налагащи удължаването, които са необходими за вземане на решение за изменение на АДБФП, съответно на ЗБФП.

(4) Искането за удължаване по ал. 3 подлежи на одобрение от Управляващия орган.

(5) След отпадане на обстоятелството по ал. 1, предизвикало спирането или удължаването, срокът за изпълнение на спряната/спрените дейност/дейности по проекта се възобновява. Бенефициентът е длъжен в деня на узнаването за отпадането на обстоятелството да уведоми Управляващия орган за това и за възобновяването на дейността/дейностите по проекта.

(6) За периода на спиране на изпълнението плащания по АДБФП, съответно по ЗБФП, за съответната дейност не се дължат. Уведомлението за отпадането на обстоятелството, довело до спиране на срока за изпълнение на съответната дейност, е изискуем документ към следващото искане за плащане на Бенефициента, в което са включени разходи за съответната дейност.

(7) В случай на спиране и удължаване на срокове по АДБФП, съответно по ЗБФП, независимо от обстоятелствата, довели до спирането и удължаването на сроковете, Управляващият орган на ОПОС 2014-2020 г. е длъжен да възстанови само разходите, платени в периода на

допустимост на разходите – от 01.01.2014 г. до 31.12.2023 г., като плащания, извършени извън този период, остават за сметка на Бенефициента.

Чл. 29. (1) Срокът за изпълнение на дейностите по проекта спира да тече при възникване на някое от следните обстоятелства:

1. когато решението за определяне на изпълнител се обжалва – с периода от време от датата, на която е образувано производството по обжалване до окончателното решаване на спора;
2. когато се обжалва друго решение, действие или бездействие на възложителя и е наложена временна мярка „спиране на процедурата“ – с периода от време от датата, на която е образувано производството по обжалване, до окончателното решаване на спора;
3. при прекратяване на процедура за определяне от Бенефициента на изпълнител на дейност по проекта – с периода от време от датата на влизане в сила на решението за прекратяване на процедурата до откриването на нова процедура със същия предмет;
4. при възникване на извънредни обстоятелства, които възпрепятстват изпълнението на дейността или го правят трудно или рисковано – с периода от време от момента на възникване на съответното обстоятелство до отпадането му.

(2) В случаите по ал. 1, когато в резултат от удължаването Бенефициентът не е сключил договор с изпълнител в посочения в одобреното проектно предложение срок, предвиден за неговото сключване, такъв задължително се сключва не по-късно до 12 /дванадесет/ месеца от изтичането на този срок.

(3) При несключване на договор в срока по ал. 2, се прилага разпоредбата на чл. 19, ал. 3 от настоящите условия.

(4) В случай че удължаването на срока за изпълнение на дейност/дейности, съответно спирането на срока, определен в ал. 2, на основанията, предвидени в чл. 4, ал. 2 от ПМС № 162/2016 г., налага удължаване на срока за физическо изпълнение на проекта, посочен в АДБФП, съответно в ЗБФП, същият може да бъде удължен по мотивирано искане на Бенефициента, по реда на чл. 3, ал. 2, 3 и 4

(5) В случаите по ал. 1, т. 4, когато извънредното обстоятелство създава необходимост да се предотвратят или отстранят тежки последици за обществения интерес, Ръководителят на Управляващия орган на ОПОС 2014-2020 г. може да прекрати едностранно АДБФП, съответно да отмени едностранно ЗБФП.

(6) След отпадане на обстоятелството по ал. 1, предизвикало спирането или удължаването, срокът за изпълнение на спряната дейност по проекта се възобновява. Бенефициентът е длъжен в деня на узнаването за отпадането на обстоятелството да уведоми Управляващия орган за това и за възобновяването на дейността по проекта.

(7) За периода на спиране на изпълнението плащания по АДБФП, съответно по ЗБФП, за съответната дейност не се дължат. Уведомлението за отпадането на обстоятелството, довело до спиране на срока за изпълнение на съответната дейност, е изискуем документ към следващото искане за плащане на Бенефициента, в което са включени разходи за съответната дейност.

Чл. 30. (1) По преценка на Управляващия орган, срокът за физическо изпълнение на проекта и срокът на АДБФП, съответно на ЗБФП спира да тече при съмнение за нередност или подозрение за измама, съобразно тежестта на нарушението – от датата на уведомяването на Бенефициента за спирането и се възобновява след отпадането на обстоятелството, предизвикало съмнението за нередност или подозрението за измама.

(2) По преценка на Управляващия орган, срокът за физическо изпълнение на проекта, а от там и за изпълнение на АДБФП, съответно на ЗБФП спира да тече от датата на регистриране

на нередност или подозрение за измама и се възобновява от датата на тяхното приключване, съобразно тежестта на нарушението.
(3) Ръководителят на Управляващия орган на ОПОС 2014-2020 г. уведомява Бенефициента за спирането и за възобновяването на изпълнението на АДБФП, съответно на ЗБФП.
(4) Срокът за физическо изпълнение на проекта, а от там и на АДБФП, съответно на ЗБФП се удължава с периода на спирането като за този период плащания по АДБФП, съответно по ЗБФП не се дължат.

Раздел III
Отчети на Бенефициента. Одобряване

Чл. 31. (1) Бенефициентът е длъжен да докладва напредъка по изпълнението на проекта, като предоставя на Управляващия орган за одобрение:
1. доклади за напредък, включващи технически и финансов отчети, които се представят заедно с всяко искане за междинно плащане;
2. окончателен доклад (включващ технически и финансов отчет) за изпълнението на проекта, който се представя заедно с искането за окончателно плащане.

(2) Отчетите по ал. 1 се представят чрез ИСУН 2020 по образци, налични в системата. Те трябва да съдържат пълна информация за всички аспекти от изпълнението на проекта, независимо от това каква част от проекта се финансира чрез безвъзмездната финансова помощ.
(3) Бенефициентът носи отговорност за достоверността и пълнотата на информацията, включена в техническите и финансови отчети.
(4) Управляващият орган има право по всяко време да иска информация за изпълнението на проекта.
(5) При поискване от Управляващия орган бенефициентът подава само технически отчет във връзка с докладване на статуса на проекта.
Чл. 32. (1) Отчетите по чл. 31 подлежат на одобрение от Управляващия орган, като одобрението им е задължително условие за възстановяване на извършени допустими за финансиране разходи.
(2) Одобряването на отчетите следва да бъде извършено от Управляващия орган в сроковете за верифициране на съответното искане за междинно плащане или на искането за окончателно плащане.

Раздел IV
Права и задължения на Управляващия орган

Чл. 33. Управляващият орган се задължава:
1. да предостави на Бенефициента безвъзмездната финансова помощ при условията и в сроковете, определени в АДБФП, съответно в ЗБФП, до размера на сертифицираните разходи;
2. да уведомява Бенефициента за датите на извършване на планираните проверки на място в разумен срок;
3. да уведомява писмено Бенефициента за размера на верифицираните разходи, включени в искания за плащане;

4. да предоставя на Бенефициента при поискване документи и информация относно изискванията, отнасящи се до предоставянето на безвъзмездна финансова помощ по оперативна програма „Околна среда 2014 -2020 г.”.

Чл. 34. (1) Управляващият орган има право:

1. да проверява изпълнението на задълженията на Бенефициента, произтичащи от АДБФП, съответно от ЗБФП;

2. да извършва проверки на документацията, която му е предоставена от Бенефициента;

3. да извършва проверки на място на Бенефициента;

4. да проверява изпълнението от страна на Бенефициента на мерките и указанията, съдържащи се в доклади от проверки на място и в одитни доклади;

5. да изисква от Бенефициента информация и документи, свързани с изпълнението на АДБФП, съответно на ЗБФП;

6. да иска възстановяване на суми по нередности и други неправомерно изплатени средства, както и на всички суми, надхвърлящи размера на сертифицираните разходи;

7. да прихваща дължими от Бенефициента суми от последващи плащания по АДБФП, съответно по ЗБФП;

8. да упражнява правата по предоставените от Бенефициента обезпечения, предвидени в АДБФП, съответно в ЗБФП;

9. да извършва финансови корекции въз основа на собствени констатации и/или при препоръка от страна на Одитния орган, както и по искане на Европейската комисия или друг контролен орган;

10. да дава указания, които са задължителни за Бенефициента, във връзка с изпълнението на АДБФП, съответно на ЗБФП;

11. в случаите, когато Бенефициентът не изпълни препоръки, не представи доказателства за изпълнението/че са предприети действия за изпълнението на препоръки в доклади от проверки и/или одити, свързани с констатирани слабости при управлението на одобрения проект, да откаже да верифицира разходите, включени в съответното искане за плащане;

12. да прекрати АДБФП, съответно ЗБФП при наличие на основанията, предвидени в тях и/или в действащото законодателство.

(2) Максималният размер на безвъзмездната финансова помощ за проекта се намалява с размера на средствата, представляващ разликата между планираната и реалната цена на всички договори за обществени поръчки, сключени в изпълнение на АДБФП, съответно на ЗБФП.

(3) В срок до 7 дни след сключване на всички договори за обществени поръчки, Бенефициентът се задължава да представи на Управляващия орган ревизиран бюджет на проекта, в съответствие с реалните стойности на тези договори.

Чл. 35. Управляващият орган, националните контролни и одитиращи органи, Европейската комисия, Европейската служба за борба с измамите, Европейската сметна палата и външните одитори имат право да публикуват наименованието и адреса на Бенефициента, наименованието на проекта и размера на предоставената безвъзмездна финансова помощ.

Раздел V
Проверки

Чл. 36. (1) Изпълнението на проекта и резултатите от него се проверяват от Управляващия орган или определени от него лица, Одитния или Сертифициращия орган, европейски конт-

ролни и одитни органи и от представители на Европейската комисия. Проверките на място се извършват от датата на одобрението на проекта за финансиране по оперативна програма „Околна среда 2014-2020 г.“ до изтичането на срока, определен по реда на чл. 140 от Регламент (ЕС) № 1303/2013 или до изтичането на срока по чл. 71 от Регламент (ЕС) № 1303/2013, който от двата срока изтича по-късно.

(2) Управляващият орган има право да извършва планирани и непланирани (извънредни) проверки на място, като всеки проект подлежи най-малко на една планирана проверка на място. Проверки могат да бъдат правени от Управляващия орган както във връзка с постъпило искане за плащане, така и независимо от това. Управляващия орган има право да извършва и проверки за спазване на принципа за дълготрайност съгласно изискванията на чл. 71 от Регламент (ЕС) № 1303/2013.

Чл. 37. (1) Управляващият орган уведомява Бенефициента за планираните проверки на място в разумен срок, като му предоставя информация относно периода и обхвата на проверката, както и при необходимост документация, която Бенефициентът трябва да осигури и лица, които е необходимо да присъстват.

(2) Управляващият орган не е длъжен да уведомява Бенефициента за непланираните (извънредни) проверки на място.

Чл. 38. По време на проверките Бенефициентът е длъжен:

1. да определи един или няколко служители с подходяща квалификация и опит, в зависимост от естеството на проекта, пряко ангажирани с неговото управление, които да присъстват при извършването на проверките и да оказват съдействие на проверяващите лица;
2. да осигури достъп до финансовата, техническа, счетоводна и всякаква друга документация, бази данни и/или системи, отнасящи се до проекта, в това число документация, свързана с капацитета на Бенефициента да управлява и изпълнява проекта; документи, свързани с процедурите за определяне на изпълнител и с договорите за изпълнение на дейностите по проекта; документи относно извършени разходи, вътрешни правила и процедури, инструкции, указания, длъжностни характеристики и др.;
3. да предостави на проверяващите лица свободен достъп до обектите, реализиращи се/реализирани в резултат на проекта;
4. да осигури достъп до документацията, която се държи и/или съхранява от изпълнителите, подизпълнителите и Партньорите/Асоциираните партньори;
5. да оказва пълно съдействие на проверяващите лица, включително при вземането на проби, извършването на замервания и/или набирането на снимков материал.

Чл. 39. (1) За всяка проверка на място Управляващият орган изготвя доклад, който се изпраща на Бенефициента на хартиен носител и през ИСУН 2020, като информацията за проведената проверка се въвежда в системата. В случай че докладът съдържа препоръки, Ръководителят на Управляващия орган на ОПОС 2014-2020 г. определя срок, в който Бенефициентът да ги изпълни.

(2) Бенефициентът е длъжен да изпълни препоръките, съдържащи се в доклада по ал. 1, в определения за това срок. Изпълнението на препоръките, съдържащи се в доклада, се проследява при последваща проверка на място.

Глава трета
ПОДЛЕЖАЩИ НА ВЪЗСТАНОВЯВАНЕ РАЗХОДИ

Раздел I
Допустими разходи

Чл. 40. (1) На възстановяване подлежат само направените от Бенефициента допустими разходи. За допустими се считат разходите, които отговарят на изискванията за допустимост, учредени в действащото европейско и национално законодателство.

(2) Доколкото приложимото право не предвижда друго, разходите се считат за допустими, ако са налице едновременно следните условия:

1. разходите са за дейности, съответстващи на критериите за подбор на операции и се извършват от допустими бенефициенти съгласно оперативна програма „Околна среда 2014-2020 г.“;
2. разходите попадат във включените в насоките и в одобрения проект категории разходи;
3. разходите са за реално доставени продукти, извършени услуги и строителни дейности и крайният продукт функционира и се използва по предназначение, когато е приложимо;
4. разходите са извършени законосъобразно съгласно приложимото право на Европейския съюз и българското законодателство;
5. разходите са отразени в счетоводната документация на Бенефициента чрез отделни счетоводни аналитични сметки или в отделна счетоводна система;
6. за направените разходи е налична одитна следа съгласно минималните изисквания на чл. 25 от Делегиран регламент (ЕС) № 480/2014 на Комисията от 3 март 2014 г. за допълнение на Регламент (ЕС) № 1303/2013 на Европейския парламент и на Съвета за определяне на общоприложими разпоредби за Европейския фонд за регионално развитие, Европейския социален фонд, Кохезионния фонд, Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони и Европейския фонд за морско дело и рибарство и за определяне на общи разпоредби за Европейския фонд за регионално развитие, Европейския социален фонд, Кохезионния фонд и Европейския фонд за морско дело и рибарство и са спазени изискванията за съхраняване на документите съгласно чл. 140 от Регламент (ЕС) № 1303/2013;
7. разходите са съобразени с приложимите правила за предоставяне на държавни помощи, когато е приложимо.

(3) Не са допустими разходи за операции, които са физически завършени или изцяло осъществени преди подаването на формуляра за кандидатстване от Бенефициента и към датата на сключването на АДБФП, съответно издаването на ЗБФП, независимо дали всички свързани плащания са извършени от него.

(4) Недопустимите за финансиране разходи, които са одобрени и платени от Бенефициента, остават за сметка на Бенефициента и не подлежат на възстановяване и финансиране чрез безвъзмездната финансова помощ.

(5) Разходи, които биха могли да бъдат допустими за финансиране, но които не са извършени правомерно и не са верифицирани и/или сертифицирани от Управляващия орган и/или Сертифициращия орган, независимо че са били одобрени и платени от Бенефициента, остават за сметка на Бенефициента и не подлежат на възстановяване и финансиране чрез безвъзмездната финансова помощ.

(6) В случай че съгласно приложимото право, в условията за кандидатстване или в самия проект е определен максимален процент на определена категория разходи спрямо общия

размер на безвъзмездната финансова помощ или по друг начин бъде определен максимален размер на определена категория разходи, на възстановяване подлежат само разходите до съответно определения максимален размер, а направените над този размер разходи остават за сметка на Бенефициента.
(7) Процентните ограничения по ал. 6 се прилагат както за определяне на размера на допустимите разходи за финансиране по бюджет на етап оценка, така и за определяне на размера на допустимите разходи за възстановяване при реално изпълнение на проект.
(8) За дейности за организация и управление на проект, изпълнението на които се предвижда да не се възлага изцяло на външен за бенефициента изпълнител, безвъзмездна финансова помощ и възстановима помощ се предоставят само под формата по чл. 55, ал. 1, т. 4 ЗУСЕСИФ.
(9) Разходите за изпълнение на проект на бенефициент от централната и териториалната администрация на изпълнителната власт се предоставят под формите по чл. 55, ал. 1, т. 2 – 4 от ЗУСЕСИФ по отношение на тази част от дейностите, която не е обект на възлагане.
(10) Разходите за изпълнение на проект на бенефициент от централната и териториалната администрация на изпълнителната власт се предоставят под формата по чл. 55, ал. 1, т. 1 от ЗУСЕСИФ, когато дейността се възлага изцяло на изпълнители – външни за бенефициента лица, при прилагане на правилата в съответствие с чл. 67, параграф 4 от Регламент (ЕС) № 1303/2013 и по изключение и след одобрение от СКУСЕС, когато към датата на утвърждаване на документите по чл. 26, ал. 1 ЗУСЕСИФ не е налице методология за определяне за дадена категория разход на размерите на сумите по формите, посочени в чл. 55, ал. 1, т. 2 – 4 ЗУСЕСИФ.

Раздел II
Верифициране на разходи

Чл. 41. (1) На верифициране подлежат само разходите, по отношение на които са спазени изискванията за допустимост.
(2) Бенефициентът по АДБФП, съответно по ЗБФП е отговорен за потвърждаване на разходите по проекта въз основа на фактури и/или счетоводни документи с еквивалентна доказателствена стойност съгласно приложимото законодателство, освен в случаите на отчитане на разходи чрез формите за предоставяне на финансова подкрепа по чл. 55, ал. 1, т. 2 – 4 от ЗУСЕСИФ.
(3) Бенефициентът се задължава да не включва в договорите с изпълнителите изисквания за минимална стойност на разходите, които да бъдат отчитани към него.
(4) Преди плащане Бенефициентът на финансовата подкрепа, финансирана с безвъзмездна финансова помощ, извършва:
1. проверка на документите, представени от изпълнителите по договори в рамките на проекта;
2. проверка за изпълнението на определените условия за плащане в АДБФП, съответно в ЗБФП, в случаите на отчитане чрез формите за предоставяне на финансова подкрепа по чл. 55, ал. 1, т. 2 – 4 от ЗУСЕСИФ;
3. проверка на място за удостоверяване на изпълнението на заявените за плащане дейности, когато е приложимо.

(5) Бенефициентът декларира в искането за плащане към Управляващия орган най-малко следното:

1. проверките по ал. 4 са извършени;

2. изборът на изпълнител е осъществен в съответствие с приложимото законодателство;

3. при извършени одити или проверки не са констатирани слабости и пропуски при управлението на одобрения проект, а за констатираните такива са предприети действия за тяхното отстраняване.

(6) Междинни и окончателни плащания се правят на базата на действително извършени и платени разходи и финансиране с единна ставка, определена чрез прилагане на процент към преките допустими разходи по проекта, при спазване на условията по чл. 60-64 от ЗУСЕСИФ.

Чл. 42. (1) Управленските проверки за верифициране на разходите включват:

1. документална проверка на всяко искане за плащане, подадено от Бенефициента, включително и на придружаващата го документация;

2. проверки на място на бенефициенти, включително на мястото на изпълнение на проекта, финансови посредници или крайни получатели, партньори на Бенефициента, когато това е приложимо, по преценка на управляващия орган.

(2) Управляващият орган може да изиска от Бенефициента допълнителни документи и разяснения след приключване на цялостната проверка.

(3) За целите на верифицирането на разходите Бенефициентът е длъжен да представя надлежно изготвени и попълнени заверени фактури и/или документи с еквивалентна доказателствена стойност, както и други изискуеми документи съгласно приложимото българско законодателство. Фактурите и документите с еквивалентна доказателствена стойност следва да съдържат следните реквизити: наименованието на оперативната програма, номера от ИСУН 2020 на АДБФП, съответно на ЗБФП, както и номера и датата на договора за изпълнение на дейностите по проекта. В случай че представените от Бенефициента документи не съдържат посочените реквизити, разходите, включени във фактурата или счетоводния документ, не се верифицират.

(4) Когато договорът за изпълнение на дейностите по проекта е сключен преди сключване на АДБФП, съответно преди съобщаването на ЗБФП, съответните реквизити по чл. 42, ал. 3 задължително следва да се поставят на гърба на фактурите/документите с еквивалентна доказателствена стойност за верификация.

(5) В случай че удостоверяването на съответния разход не може да се извърши с фактура, извършването на разхода се доказва с:

1. документ с еквивалентна на фактура доказателствена стойност - ще се приемат документи, които се издават при наличието на следните кумулативно дадени обстоятелства:

1.1. не може да се издаде фактура по действащото българско законодателство или по законодателството на издателя ѝ;

1.2. съдържа всички основни реквизити на фактура;

1.3. издаден е съобразно изискванията на действащото законодателство на издателя ѝ;

1.4. предоставено е заверено извлечение на изискванията на действащото законодателство на издателя ѝ в случаите, когато то не е българското;

2. друг разходооправдателен документ с доказателствена стойност по смисъла на българското законодателство.

Глава четвърта
ПЛАЩАНИЯ КЪМ БЕНЕФИЦИЕНТА

Раздел I
Видове плащания

Чл. 43. (1) Безвъзмездната финансова помощ се предоставя на Бенефициента под формата на възстановяване на действително направени и платени допустими разходи, включително и на принос в натура и разходи за амортизация, когато е приложимо.
(2) Безвъзмездната финансова помощ за непреки разходи по проекта може да бъде предоставена под формата по чл. 55, ал. 1, т. 4 от ЗУСЕСИФ и когато това е предвидено в АДБФП, съответно в ЗБФП и при спазване на действащото законодателство.
(3) Управляващият орган извършва плащания към Бенефициента в рамките на заложените от дирекция „Национален фонд“ в Министерството на финансите лимити.
(4) Авансово плащане се извършва, когато такова е предвидено в условията за кандидатстване и в АДБФП, съответно в ЗБФП. Преведените като авансови плащания суми служат за оборотни средства на Бенефициента. Конкретният максимален размер на авансовите плащания се определя в АДБФП, съответно в ЗБФП и в съответствие с приложимото законодателство.
(5) Междинни и окончателни плащания се извършват при наличие на физически и финансов напредък на проекта и след верифициране от Управляващия орган на направените от Бенефициента разходи.
Чл. 44. Общият размер на авансовите и междинните плащания по един проект не може да надхвърля:

1. за инфраструктурни проекти на стойност над 10 млн. лева и с повече от 50 на сто от общата стойност на Проекта за строително-монтажни работи – 90% от стойността на финансовата подкрепа;
2. при обезпечаване на авансовите плащания към бенефициенти с гаранция, издадена от банка или друга финансова институция, регистрирани в Република България – до 95% от стойността на финансовата подкрепа;
3. за бенефициенти от централната администрация бенефициенти от централната администрация на изпълнителната власт, когато утвърдените разходи по бюджета на първостепенния разпоредител, в чиято структура е бенефициентът, са по-високи от размера на отпуснатите авансови плащания - до 95 % от стойността на финансовата подкрепа;
4. във всички останали случаи - до 80 % от стойността на финансовата подкрепа, определена в АДБФП, съответно в ЗБФП;

Чл. 45. Разпоредбата на чл. 44 не се прилага, когато авансът е покрит изцяло с допустими разходи съгласно чл. 131, параграф 2 от Регламент (ЕС) № 1303/2013. Покриването на аванса с допустими разходи съгласно чл. 131, параграф 2 от Регламент (ЕС) № 1303/2013 започва след ограниченията, посочени в чл.44, намалени с извършените авансови плащания. Остатъкът от верифицирания разход се счита за платен с авансовото плащане.
Чл. 46. Размерът на окончателното плащане се изчислява от Управляващия орган като от общата стойност на верифицираните от него общо допустими разходи по проекта, съфинансиран по Оперативна програма „Околна среда 2014-2020 г.“, се приспаднат сумите на извършените авансови и междинни плащания.

Раздел II
Условия за извършване на авансови плащания

Чл. 47. Доколкото в нормативен акт или в АДБФП, съответно в ЗБФП не е предвидено друго, авансови плащания се извършват след предоставяне на обезпечение от Бенефициента.

Чл. 48. (1) За получаване на плащането, Бенефициентът трябва да представи чрез ИСУН 2020 искане за плащане по образец, съдържащ се в системата.

(2) Начинът на извършване на авансовото плащане се определя в АДБФП, съответно ЗБФП.

(3) Обезпечение за авансово плащане не се изисква от бенефициенти – разпоредители с бюджет по чл. 11, ал. 3 и 9 от Закона за публичните финанси, от разпоредители с бюджет от по-ниска степен, от юридическите лица по чл. 13, ал. 4 от същия закон, с изключение на разпоредителите с бюджет по бюджетите на общините и на случаите по чл. 7, ал. 1, т. 3 от Наредба № Н-3 от 22 май 2018 г. за определяне на правилата за плащания, за верификация и сертификация на разходите, за възстановяване и отписване на неправомерни разходи и за осчетоводяване, както и сроковете и правилата за приключване на счетоводната година по оперативните програми и програмите за европейско териториално сътрудничество.

(4) Срокът на валидност на обезпечението за авансово плащане не може да бъде по-кратък от срока за извършване на финалното плащане по проекта, определен съгласно АДБФП, съответно в ЗБФП, или до пълно покриване на аванса с допустими разходи съгласно чл. 131, параграф 2 от Регламент (ЕС) № 1303/2013.

(5) В случай на удължаване на срока за извършване на окончателното плащане по проекта, определен по реда на АДБФП, съответно ЗБФП, срокът на валидност на обезпечението на авансовото плащане следва да бъде удължен така, че да отговаря на изискването по ал. 4, съответно, при необходимост, да се учреди или издаде ново обезпечение.

(6) При обезпечение с банкова гаранция тя трябва да бъде безусловна и неотменима в полза на администрацията, в чиято структура е управляващия орган. Обезпечението със запис на заповед трябва да бъде „без протест“ и „без разноски“.

(7) Управляващият орган има правото, при необходимост, да изисква предоставянето на документите в оригинал, както и други документи, извън посочените в Списъка на писмените доказателства, които бенефициентът прилага към искане за извършване на плащане, приложен към настоящите условия за изпълнение.

Чл. 49. (1) Управляващият орган извършва проверка на документите и уведомява Бенефициента при констатиране на някое от следните обстоятелства:

1. искането за плащане е непълно или неточно;
2. не е представен някой от изискуемите документи;
3. някой от представените документи не съответства на изискванията на Управляващия орган, но може да бъде приведен в съответствие с тях;
4. заявената в искането за плащане сума надвишава размера на авансовото плащане, определен в АДБФП, съответно в ЗБФП.

(2) В случаите по ал. 1, Управляващият орган уведомява Бенефициента за констатираните от него непълноти, неточности и/или несъответствия и определя допълнителен срок за отстраняване.

Чл. 50. (1) Управляващият орган извършва авансово плащане в двуседмичен срок от получаването искането за плащане.

(2) Когато бенефициентът не е приложил документ, необходим за извършване на авансовото плащане, или не представи обезпечение, Управляващият орган го поканва да ги представи. Срокът по ал. 1 спира да тече до датата на представянето им.

(3) Спреният срок се възобновява от надлежното отстраняване на непълнотите, неточностите и/или несъответствията или от предоставянето на изисканите от Управляващия орган документи/информация.

Чл. 51. (1) Управляващият орган не извършва авансово плащане в следните случаи:

1. заявените в искането за плащане суми са недължими, тъй като в АДБФП, съответно в ЗБФП и в условията за кандидатстване не е предвидено извършването на авансово плащане;
2. Бенефициентът не е представил надлежно искане за авансово плащане или някой от изискуемите документи;
3. някой от представените документи не съответства на изискванията на Управляващия орган и не може да бъде приведен в съответствие с тях и не може да бъде заменен с нов документ, отговарящ на изискванията на Управляващия орган;
4. авансово плащане не е дължимо по друга причина.

(2) В случаите по т. 2 от предходната алинея Управляващият орган извършва авансово плащане след подаване на ново искане от Бенефициента, при съответно прилагане на правилата по настоящия раздел.

Чл. 52. Бенефициентът се задължава да не използва средствата, предоставени му под формата на авансово плащане по АДБФП, съответно по ЗБФП, като обезпечение на каквито и да е негови задължения.

Раздел III
Условия за извършване на междинни плащания

Чл. 53. (1) Междинни плащания се извършват за възстановяването на допустими разходи по чл. 55, ал. 1, т. 1 от ЗУСЕСИФ (преки и/или непреки) след верификацията им от Управляващия орган и след установен от него физически и финансов напредък по проекта, както и за финансиране на непреки разходи под формата по чл. 55, ал. 1, т. 4 от ЗУСЕСИФ, съгласно предвиденото в нормативната уредба и в АДБФП.

(2) За получаване на междинно плащане Бенефициентът подава чрез ИСУН 2020 искане за плащане по образец, съдържащ се в системата. Бенефициентът подава отделни искания за плащания за основната дейност при изпълнение на проекта и съответно за дейностите по подготовка, организация и управление на проекта, информация и комуникация, освен в случаите на прилагане формата по чл.55, ал.1, т.4 от ЗУСЕСИФ.

(3) Бенефициентът има право да подава искания за плащане, при условие че на Бенефициента е издаден акт на Ръководителя на Управляващия орган на ОПОС 2014-2020 г. за осъществен контрол за законосъобразност на обществените поръчки, разходи по които са включени в съответното искане.

(4) Бенефициентът може да подава и повече от едно искане за междинни плащане в рамките на един календарен месец при наличие на функционална възможност на ИСУН 2020.

Чл. 54. (1) Към искането за плащане следва да бъдат приложени:

1. технически и финансов отчети;
2. разходооправдателни документи (фактури, документи с еквивалентна доказателствена стойност, платежни нареждания, банкови извлечения за извършени преводи и други до-

кументи, които удостоверяват размера на допустимите разходи, включени в искането за междинно плащане, включително и такъв, предназначен за покриване от собствено участие);

3. други документи, посочени в АДБФП, съответно в ЗБФП и в Списъка на писмените доказателства, които бенефициентът прилага към искане за извършване на плащане, приложен към настоящите условия за изпълнение.

(2) В исканията за междинни плащания Бенефициентът посочва:

1. общия размер на допустимите разходи, които се възстановяват под формата по чл. 55, ал. 1, т. 1 от ЗУСЕСИФ (преки и/или непреки), отчетени с приложените към тях разходооправдателни документи, като определя източниците на съфинансиране на средствата, включително собственото участие, в съответствие с процента, предвиден в АДБФП, съответно в ЗБФП;

2. стойността на непреките разходи под формата по чл. 55, ал. 1, т. 4 от ЗУСЕСИФ.

(3) При отчитане на непреки разходи под формата по чл. 55, ал. 1, т. 4 от ЗУСЕСИФ, бенефициентът включва в исканията си за плащане разходите под формата на единна ставка, изчислени съгласно определения конкретен размер на разходите за организация и управление, в утвърдената от Ръководителя на ОПОС 2014-2020 г. Методология за определяне на размерите на единна ставка за финансиране на дейности за организация и управление на проекти по ОПОС 2014-2020 г., съфинансирани от Европейските структурни и инвестиционни фондове и в съответствие с Националната методология за определяне на размерите на единна ставка за финансиране на дейности за организация и управление на проекти, съфинансирани от европейските структурни и инвестиционни фондове. Задължително условие за включването на непреки разходи по чл. 55, ал. 1, т. 4 от ЗУСЕСИФ в искане за плащане към управляващия орган на ОПОС 2014-2020 г. е извършването и включването на съотносими допустими преки разходи.

(4) Управляващият орган си запазва правото, при спазване на действащата нормативна уредба, да укаже на бенефициента да включва в исканията за плащане непреки разходи под формата по чл. 55, ал. 1, т. 4 от ЗУСЕСИФ до определен процент от определената за тях единна ставка. В този случай остатъкът до пълния размер на дължимата единна ставка, ако такъв е дължим, се възстановява на бенефициента при извършване на окончателното плащане.

Чл. 55. (1) Управляващият орган извършва междинното плащане след проверка на предоставените документи и в случай че прецени за необходимо – след проверка на място.

(2) Управляващият орган може да изиска допълнително представянето на документи или разяснения от Бенефициента, когато:

1. сума, включена в искането за плащане, не е дължима;

2. не са предоставени заверени фактури и/или счетоводни документи с еквивалентна доказателствена стойност, или други изискуеми документи, доказващи извършване на дейностите в съответствие с условията за допустимост по раздел I от глава V от ЗУСЕСИФ;

3. има съмнение за нередност, отнасяща се до съответните разходи;

4. представените документи за физическия и финансов напредък на проекта са некоректно попълнени или не съдържат цялата задължителна информация;

5. за разходи за непреки дейности е надвишена определената за проекта единна ставка по чл. 55, ал. 1, т. 4 от ЗУСЕСИФ.

(3) За представяне на документите и разясненията по ал. 2 Управляващият орган определя разумен срок, който не може да бъде по-дълъг от един месец.

Чл. 56. (1) Междинните плащания се извършват в срок до 90 дни от датата на постъпване на искането за плащане при Управляващия орган, заедно с изискуемите документи.

(2) Срокът за извършване на междинно плащане спира да тече от уведомяване Бенефициента за необходимостта от представяне на документите или разясненията по чл. 55, ал. 2, но общо за не повече от един месец. Спреният срок се възобновява с представяне на съответните документи и/или разяснения.
(3) В случай че Бенефициентът не представи в срока по чл. 55, ал. 3 документ или разяснения по чл. 55, ал. 2, съответният разход не се верифицира като може да бъде включен в следващо искане за плащане.
(4) Междинни плащания се извършват след верифициране от УО на действително извършени и платени от бенефициента преки и/или непреки разходи под формата по чл. 55, ал. 1, т. 1 от ЗУСЕСИФ през съответния отчетен период и на разходи, изчислени на база единна ставка, с цел потвърждаване на допустимостта им и при наличие на физически и финансов напредък по проекта.
(5) В случай, че при извършване на проверката се установи, че някои от разходите или всички разходи, включени в искане за междинно плащане са извършени за дейности, финансирани с други средства от ЕСИФ или чрез други инструменти на Европейския съюз, както и с други публични средства, различни от тези на Бенефициента, съответните разходи не се верифицират и не се възстановяват от безвъзмездната финансова помощ
Чл. 57. (1) Ако при извършването на проверката се установи, че някои от разходите или всички разходи, включени в искане за междинно плащане, не съответстват на изискванията за верификация или не е налице физически и финансов напредък по проекта, съответните разходи не се верифицират, съответно не се възстановяват от безвъзмездната финансова помощ. Едновременно с извършването на верификацията на разходите, включени в искането за междинно плащане и подлежащи на възстановяване под формата на безвъзмездна финансова помощ, вкл. под формата по чл. 55, ал. 1, т. 2-4 от ЗУСЕСИФ, Управляващият орган верифицира и размера на разходите, които Бенефициентът е бил длъжен да осигури под формата на собствено участие. Собственият принос на Бенефициента се определя като процент от реално разходваните средства по проекта за допустими разходи и се приспада от размера на всяко междинно и окончателно плащане.
(2) В случаите по ал. 1 съответните разходи могат да бъдат верифицирани, ако се включат в следващи искания за плащане, след представянето на документ и/или разяснения, поискани от Управляващия орган на ОПОС 2014-2020 г.
(3) Размерът на дължимите непреки разходи по формата по чл. 55, ал. 1, т. 4 от ЗУСЕСИФ се изчислява след налагане на определената в АДБФП/ЗБФП ставка към верифицираните преки разходи за съответното искане за плащане.
(4) Управляващият орган уведомява Бенефициента за резултатите от проверката за верификация. включително за сумите, които са верифицирани, съответно сумите, които не са и мотивите за това.
(5) Верифицираните суми по искането за плащане се посочват в лева, по източници на съфинансиране /безвъзмездна финансова помощ и собствено участие/, в съответствие с АДБФП, съответно със ЗБФП.
Чл. 58. Верификацията на разходите на Бенефициента е задължително условие за сертифициране на разходите от Сертифициращия орган по чл. 126 от Регламент (ЕС) № 1303/2013.

Раздел IV
Условия за извършване на окончателно плащане

Чл. 59. (1) Окончателното плащане се извършва за възстановяване на допустими преки и/или непреки разходи под формата по чл. 55, ал. 1, т. 1 от ЗУСЕСИФ след верификацията им от Управляващия орган и след установяване на физическото и финансово изпълнение на проекта и постигане на заложените индикатори, както и за финансиране на непреки разходи по формата по чл. 55, ал. 1, т. 4 от ЗУСЕСИФ.

(2) За получаване на окончателно плащане Бенефициентът подава чрез ИСУН 2020 искане по образец, съдържащ се в системата. Искането се подава в 1-месечен срок от приключването на всички дейности по проекта.

(3) В искането за окончателно плащане Бенефициентът посочва и размера на средствата, осигурени под формата на собствено участие и представя доказателства за осъществяването му.

(4) В искането за окончателно плащане бенефициентът включва и остатъчния размер на непреките разходи, в случаите по чл. 54, ал. 4 от настоящите „*условия за изпълнение*“.

Чл. 60. (1) Към искането за окончателно плащане Бенефициентът прилага в ИСУН 2020 следните документи:

1. технически и финансов отчет;
2. разходооправдателни документи (фактури, документи с еквивалентна доказателствена стойност, платежни нареждания, банкови извлечения за извършени преводи и други документи, които удостоверяват извършения разход – включително и такъв, предназначен за покриване от собствено участие);
3. други документи, посочени в АДБФП, съответно в ЗБФП и в Списъка на писмените доказателства, които бенефициентът прилага към искане за извършване на окончателно плащане, приложен към настоящите условия за изпълнение.

(2) В случай, че при извършване на проверката се установи, че някои от разходите или всички разходи, включени в искането за окончателно плащане са извършени за дейности, финансирани с други средства от ЕСИФ или чрез други инструменти на Европейския съюз, както и с други публични средства, различни от тези на Бенефициента, съответните разходи не се верифицират и не се възстановяват от безвъзмездната финансова помощ.

(3) В искането за окончателно плащане Бенефициентът посочва:

1. общия размер на допустимите разходи, отчетени с приложените към него разходооправдателни документи и определя източниците на съфинансиране на средствата, включително собственото участие, в съответствие с процента предвиден в АДБФП или ЗБФП;

2. непреките разходи по чл. 55, ал. 1, т. 4 от ЗУСЕСИФ, а в случаите по чл. 59, ал. 4 - остатъчната стойност на непреките разходи.

(4) При отчитане на разходи за организация и управление под формата по чл. 55, ал. 1, т. 4 от ЗУСЕСИФ в окончателно искане за плащане по проекта, в него се включват действително извършените и платени от бенефициента преки разходи през съответния отчетен период, както и непреки разходи, изчислени на база единна ставка върху включените в искането допустими преки разходи.

(5) По изключение в искането за плащане могат да се включат и действително извършени и платени преки разходи и съотносими непреки разходи от предходни отчетни периоди, които не са били отчетени своевременно или са били отчетени, но не са били верифицирани от УО.

Чл. 61. (1) Окончателното плащане се извършва в срок до 90 дни от датата на постъпване на искането за плащане при Управляващия орган, заедно с изискуемите документи. Окончател-

ни плащания се извършват след верифициране от УО на действително извършени и платени от бенефициента преки и/или непреки под формата по чл. 55, ал. 1, т. 1 от ЗУСЕСИФ разходи през съответния отчетен период и на разходи, изчислени на база единна ставка, с цел потвърждаване на допустимостта им и при наличие на физически и финансов напредък по проекта.

(2) Преди извършване на окончателното плащане Управляващият орган извършва проверки, съответно изисква документи или разяснения по реда и в сроковете по чл. 55.

(3) Срокът за извършване на окончателно плащане спира да тече от уведомяването на Бенефициента за необходимостта от представяне на документите или разясненията по реда на чл. 55, ал. 2, но общо за не повече от един месец. Спреният срок се възобновява с представяне на съответните документи и/или разяснения.

(4) В случай че Бенефициентът не представи в срока по чл. 55, ал. 3 документ или разяснения, съответният разход не се верифицира.

(5) В рамките на проверките Управляващият орган извършва задължителна проверка на място и изготвя доклад, който при необходимост съдържа и препоръки за Бенефициента. До изпълнение на съдържащите се в доклада препоръки окончателно плащане не се извършва.

(6) Ако при извършването на проверката се установи, че някои от разходите или всички разходи, включени в искане за окончателно плащане, не съответстват на изискванията за верификация или не е налице физически или финансов напредък по проекта, съответните разходи не се верифицират, съответно не се възстановяват от безвъзмездната финансова помощ.

(7) Едновременно с извършването на верификацията на разходите, включени в искането за окончателно плащане и подлежащи на възстановяване под формата на безвъзмездна финансова помощ, вкл. под формата по чл. 55, ал. 1, т. 4 от ЗУСЕСИФ, Управляващият орган верифицира и размера на разходите, които Бенефициентът е бил длъжен да осигури под формата на собствено участие. Собственият принос на Бенефициента се определя като процент от реално разходваните средства по проекта за допустими разходи и се приспада от размера на всяко искане за междинно и от искането за окончателно плащане. Размерът на остатъчната стойност на дължимите в окончателното плащане непреки разходи под формата по чл. 55, ал. 1, т. 4 от ЗУСЕСИФ се определя от Управляващия орган въз основа на верифицираните преки разходи по проекта и финансираните непреки разходи с междинни искания за плащане.

(8) Управляващият орган уведомява Бенефициента за резултатите от проверката за верификация, включително за сумите, които са верифицирани, съответно сумите, които не са и мотивите за това.

(9) Верификацията на разходите на Бенефициента е задължително условие за сертифициране на разходите от Сертифициращия орган по чл. 126 от Регламент (ЕС) № 1303/2013.

Чл. 62. В случай че Бенефициентът не представи искане за окончателно плащане в срока по чл. 59, ал. 2, Управляващият орган извършва проверка на място, при която ако установи, че Бенефициентът е извършил допустими за финансиране разходи, същите се верифицират служебно от Управляващия орган и се подават за сертифициране към Сертифициращия орган.

Глава пета
НЕРЕДНОСТ И ИЗМАМА

Раздел I
Определения за нередност и измама

Чл. 63. (1) Бенефициентът декларира, че е запознат с определенията за нередност и измама по смисъла на приложимото европейско законодателство, като при подаването на проектното предложение попълва и представя декларация по образец, приложен към насоките за кандидатстване, в частта „условия за кандидатстване“.

(2) Бенефициентът е длъжен да запознае всички свои служители, участващи в управлението и/или изпълнението на проекта, с определението за нередност и измама и с действията, които следва да предприемат, в случаите когато заподозрат наличието на нередност или измама. Запознаването на служителите се удостоверява с подписването на декларация по образеца по ал. 1 от всеки от служителите.

(3) Бенефициентът е длъжен при промяна в състава на служителите, участващи в управлението и/или изпълнението на проекта, да извърши действията по ал. 2 в 10-дневен срок от назначаването/преназначаването на служители.

(4) Декларациите по предходните алинеи се съхраняват от Бенефициента в рамките на срока по чл. 140 от Регламент (ЕС) № 1303/2013.

Чл. 64. Бенефициентът се задължава да следи и да докладва на Управляващия орган за сигнали за нередности и измами при изпълнението на проекта.

Раздел II
Налагане на финансови корекции

Чл. 65. (1) В случаите по чл. 70, ал. 1 от ЗУСЕСИФ Управляващият орган може да отмени изцяло или частично финансовата подкрепа със средства от ЕСИФ като наложи на Бенефициента финансова корекция.

(2) Основанието за налагане на финансова корекция и установяването на приложимия ѝ размер се определят съгласно релевантното действащо национално законодателство.

Чл. 66. (1) При наличие на нередност, съставляваща нарушение на правилата за определяне на изпълнител, извършено чрез действие или бездействие от страна на бенефициента, което има или би имало за последица нанасянето на вреда на средствата от ЕСИФ или нередност съставляваща нарушение на приложимото право на Европейския съюз и/или българското законодателство съгласно чл. 70, ал. 1, т. 9от ЗУСЕСИФ, Управляващият орган уведомява Бенефициента като му предоставя възможност за подаване на възражения.

(2) Бенефициентът може да подаде писмено възражение срещу основателността и/или размера на предложената финансова корекция в определен от Управляващия орган разумен срок, който не може да бъде по-кратък от 2 седмици от уведомяването по ал. 1.

(3) Ако Бенефициентът не подаде възражение в срока по ал. 2 или след получаване на постъпило възражение, Управляващият орган в 1-месечен срок от представянето на възражението, съответно от изтичането на срока за това, издава писмено мотивирано решение за налагане на финансова корекция. Управляващият орган уведомява Бенефициента за наложената финансова корекция и за нейния конкретен окончателен размер.

(4) В случай, че Управляващият орган приеме мотивите на Бенефициента за неналагане на финансова корекция и вече не е налице нарушение на законодателството в областта на обществените поръчки, същият прекратява започнатото производство и уведомява Бенефициента за това.

(5) В случай че Управляващият орган приеме мотивите на Бенефициента в частта, касаеща финансовия ефект на установените нарушения, в 1-месечен срок от представянето на възраженията, Управляващият орган издава писмено мотивирано решение за налагане на 0%

финансова корекция, като се прилага пропорционалният метод. Управляващият орган уведомява Бенефициента за финансовата корекция.

(6) Решенията по ал. 3 и 5 за финансова корекция съставляват индивидуални административни актове.

(7) Ръководителят на Управляващия орган на ОПОС 2014-2020 г. налага финансови корекции на основание чл. 70, ал. 1, т. 1-8 от ЗУСЕСИФ, като спазва действащото към момента на налагането им законодателство.

Раздел III
Ред за възстановяване на неправомерни разходи

Чл. 67. (1) Бенефициентът е длъжен да възстановяви на Управляващия орган предоставената безвъзмездна финансова помощ, когато:

1. определена индивидуална финансова корекция;

2. недължимо платена без правно основание или при отпаднало основание **(2)** Бенефициентът е длъжен да възстанови на Управляващия орган сумата по предоставеното авансово плащане, когато се установи, че предоставените средства не се разходват за извършване на плащания по проекта и/или че се използват за финансиране на недопустими разходи.

(3) В случай че Управляващият орган установи нарушения на законодателството в областта на държавните помощи, включително при неизпълнение на задължения на Бенефициента във връзка с предоставянето на държавни помощи, Управляващият орган има право да изисква от Бенефициента възстановяване на неправомерно получените от него суми, заедно със съответните лихви, които се начисляват за периода от датата, на която неправомерната помощ е била на разположение на получателя, до датата на нейното възстановяване.

(4) В случаите на установени неправомерно получени суми Бенефициентът е длъжен да възстанови всички подлежащи на възстановяване суми, заедно със съответната лихва, когато такава се дължи, която се начислява от момента, в който задължението стане изискуемо. Във всички случаи, когато Бенефициентът възстанови дължимите от него суми, той е задължен да ги осчетоводи в счетоводната си система.

(5) В случай че в рамките на 3 години от приключване на проекта или най-късно до крайния срок за приспадане на нетни приходи, в резултат на контролна или одитна проверка на Бенефициента се установи наличие на нетни приходи, които не са били идентифицирани и отчетени към момента на одобрение на проектното предложение, и/или промяна в тарифната политика, тези нетни приходи се приспадат от разходите за проекта, които са верифицирани, и Бенефициентът е длъжен да ги възстанови на Управляващия орган.

Чл. 68. (1) Бенефициентът се задължава да спазва чл. 71, параграф 1 от Регламент (ЕС) № 1303/2013 и да възстанови средствата от оперативна програма „Околна среда 2014-2020г.“, ако в срок до 5 години от окончателното плащане или в рамките на периода от време, определен съобразно приложимите правила за държавни помощи възникне някое от следните обстоятелства:

1. прекратяване или преместване на производствена дейност извън програмния район;

2. промяна на собствеността на дадена позиция от инфраструктурата, която дава на дадено търговско дружество или публичноправна организация неправомерно преимущество;

3. значителна промяна по смисъла на чл. 71 от Регламент (ЕС) № 1303/2013.

(2) Бенефициентът възстановява приноса от ЕСИФ и в случай че премести производствената дейност по ал. 1, т. 1 извън Европейския съюз в срок до 10 години от окончателното плащане.

(3) Неправомерно платените суми по ал. 1 и 2 се възстановяват от Бенефициента пропорционално на периода, за който изискванията не са били изпълнени.

Чл. 69. Бенефициентът възстановява дължимите средства в сроковете и по реда на ЗУСЕСИФ и на Наредба № Н-3 от 22.05.2018 г. за определяне на правилата за плащания, за верификация и сертификация на разходите, за възстановяване и отписване на неправомерни разходи и за осчетоводяване, както и сроковете и правилата за приключване на счетоводната година по оперативните програми и програмите за европейско териториално сътрудничество.

Чл. 70. (1) Всички разходи, свързани с възстановяването на дължими суми на Управляващия орган, независимо от основанието за това, са изцяло за сметка на Бенефициента. При констатирани от Европейската комисия или одитния орган слабости в системата за управление и контрол на програмата, Ръководител на Управляващия орган може да коригира разходите, подадени за сертификация към Европейската комисия, като използва единна ставка или екстраполирана финансова корекция. В този случай, разходите са за сметка на бюджета на първостепенния разпоредител с бюджет, в чиято структура е Управляващият орган.

(2) Управляващият орган не отговаря за щети или понесени вреди от персонала или имуществото на Бенефициента през време на изпълнението на проекта или като последица от него. Бенефициентът не може да иска промяна на бюджета на проекта или други видове плащания за компенсиране на такава щета или вреда.

Глава шеста
ПРЕКРАТЯВАНЕ НА АДБФП/ЗБФП

Чл. 71. Управляващият орган прекратява едностранно АДБФП, съответно ЗБФП, когато Бенефициентът не сключи договор с изпълнител до 12 месеца от изтичането на срока, предвиден за неговото сключване.

Чл. 72. Управляващият орган може да прекрати едностранно АДБФП, съответно да отмени ЗБФП, за да предотврати или отстрани тежки последици за обществения интерес.

Чл. 73. АДБФП, съответно ЗБФП може да бъде едностранно прекратен/отменена, когато АДБФП, съответно ЗБФП не е възможно да бъде приведен/а в съответствие със свързани с процедурата за предоставяне на безвъзмездната финансовата помощ промени в правото на Европейския съюз и/или българското законодателство, в политиката на европейско и/или национално ниво, произтичаща от стратегически документ, или в Оперативна програма „Околна среда 2014-2020 г., както и при несъгласие на другата страна с тях.

Чл. 74. При прекратяване на АДБФП, съответно при отмяна на ЗБФП, Управляващият орган има право да иска от Бенефициента да му, възстанови всички изплатени средства по АДБФП, съответно по ЗБФП в указан от Управляващия орган срок, ведно с дължимата лихва, която се начислява от момента, в който задължението стане изискуемо.

Чл. 75. Прекратяването на АДБФП, съответно отмяната на ЗБФП се извършва по реда и при наличие на основанията, съдържащи се в действащата нормативна уредба.

Глава седма
ПОДСЪДНОСТ ПРИ СПОРОВЕ

Чл. 76. (1) АДБФП, съответно ЗБФП, се оспорва по реда за оспорване на индивидуални административни актове, уреден в Административнопроцесуалния кодекс.

(2) Всички актове, издавани от Управляващия орган във връзка с АДБФП, съответно ЗБФП, са административни актове и се оспорват пред компетентния административен съд по реда на Административнопроцесуалния кодекс.
(3) На съдебен контрол не подлежат индивидуалните административни актове, издадени от Управляващия орган, когато Бенефициентът е от същата административна структура.

Глава осма
ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

Чл. 77. До осигуряването на пълната функционалност на ИСУН 2020 документите, изготвяни по АДБФП, съответно по ЗБФП, се предоставят на страните на хартиен носител.
Чл. 78. (1) Кореспонденцията между страните се изпраща на адресите, посочени в АДБФП, съответно в ЗБФП.
(2) За дата на съобщението/известието се смята:
1. датата на предаването – при ръчно предаване на съобщението/известието;
2. датата на пощенското клеймо на обратната разписка – при изпращане по пощата;
3. датата на приемането – при изпращане по факс или телекс;
4. датата на полученото електронно писмо – при изпращане по електронна поща с електронен подпис;
5. датата на качване на документа в ИСУН 2020, освен когато в АДБФП, съответно в ЗБФП и в настоящите условия за изпълнение не е предвидено уведомяването да се извърши с писмо, по факс или по електронна поща.
(3) В случай на промяна на адреса на някоя от страните съответната страна е длъжна да уведоми другата в 10-дневен срок от промяната.
(4) До получаване на уведомлението по ал. 3, цялата кореспонденция, изпратена на посочения в АДБФП, съответно в ЗБФП адрес, се счита за надлежно връчена на съответния адресат.

Чл. 79. Кореспонденцията съдържа обозначение на номера на проекта, номера на АДБФП, съответно на ЗБФП и пълното наименование на проекта.

Чл. 80. Управляващият орган и Бенефициентът се задължават да спазват действащото европейско и национално законодателство, регулиращо изпълнението на задълженията им по АДБФП, съответно по ЗБФП.

Чл. 81. В случай че някоя от клаузите на настоящите условия за изпълнение бъде обявена за нищожна, невалидна или неприложима изцяло или отчасти по силата на нормативен, административен или съдебен акт, тази клауза няма да се прилага, без това да засяга действителността и/или приложимостта на останалата част от условията за изпълнение.

Чл. 82. Неразделна част от настоящите условия за изпълнение, като част от насоките за кандидатстване, са:
1. образец на административен договор за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ, съгласно Приложение № 1 към условията за изпълнение;
2. списък на писмените доказателства, които бенефициентът прилага към искане за извършване на плащане, съгласно Приложение № 2 към условията за изпълнение;
3. образец на декларация на Бенефициента, че проектът не е физически завършен и не е налице двойно финансиране към датата на сключване на АДБФП, съгласно Приложение № 3 към условията за изпълнение;

4. образец на предложение за определяне на параметри на втория етап от проекта, съгласно Приложение № 4 към условията за изпълнение.

* * * *